

Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Καλαμάτας
Σχολή Διοίκησης & Οικονομίας
Τμήμα Χρηματοοικονομικής και Ελεγκτικής

Η Ελεγκτική στα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα
Η περίπτωση των Τραπεζών

Τ Ε Ι Κ Α Λ Α Μ Α Τ Α Σ
Τ Μ Η Μ Α
ΕΚΔΟΣΕΩΝ & ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

Επόπτης καθηγητής: Σταθούκος Ευστάθιος
Επιμέλεια Εργασίας: Κουτρουλός Χρήστος
Μακρυγιάννης Σπύρος

ΚΑΛΑΜΑΤΑ ΜΑΙΟΣ 2005

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πρόλογος.....σελ.	5
1. Ο θεσμός του ελέγχου στην οικονομία μιας κοινωνίας	
1.1 Η ανάγκη για ελεγκτική.....	6
1.2 Ιστορία και ανάπτυξη της Ελεγκτικής.....	6
1.3 Το αντικείμενο του ελέγχου και της Ελεγκτικής.....	9
1.4. Διακρίσεις στην Ελεγκτική.....	13
1.4.1 Εξωτερική, ανεξάρτητη ελεγκτική.....	13
1.4.2 Εσωτερική Ελεγκτική.....	14
1.4.3 Κρατική Ελεγκτική.....	15
1.5 Είδη ελέγχων.....	16
2. ΟΙ Εμπορικές Τράπεζες Γενικά	
2.1 Σκοπός των εμπορικών τραπεζών.....	18
2.2 Προϋποθέσεις ιδρύσεως εμπορικών τραπεζών.....	18
2.3 Κοινωνικός ρόλος των τραπεζών.....	18
2.4 Κατηγορίες Τραπεζών.....	19
2.5 Ροή κεφαλαίων τραπεζών.....	20
2.6 Τραπεζικές εργασίες.....	20
2.7 Ροή εσόδων τραπεζών.....	22
2.8 Κατηγορίες Καταθέσεων.....	23
2.9 Χορηγήσεις.....	24
2.9.1 Κατηγορίες Χορηγήσεων.....	25
2.9.2 Είδη συμβάσεων χορηγήσεων.....	26
2.9.3 Ασφάλεια χορηγήσεων.....	26
2.9.4 Διαδικασία εγκρίσεως και παρακολουθήσεως των χορ/σεων...28	
3. Βασικές Μεσολαβητικές Τραπεζικές εργασίες	
3.1 Βασικές Μεσολαβητικές Εργασίες Τραπεζών.....	30
3.1.1 Εργασίες εξωτερικού (εισαγωγές – εξαγωγές – αγοραπωλησία συναλλάγματος).....	31
3.1.2 Λοιπές βασικές μεσολαβητικές εργασίες.....	32
3.2 Τραπεζικές εργασίες σε συνάλλαγμα.....	33
3.2.1 Μέθοδοι παρακολουθήσεως των πράξεων σε συνάλλαγμα.....	34
3.2.2 Μέθοδος του σε ευρώ αντιτίμου.....	34

3.2.3 Μέθοδος του λογιστικού ισοτίμου.....	34
3.2.4 Μέθοδος της κατ' είδος νομίματος τηρήσεως των λογαριασμών – αυτοτελής λογιστική συναλλάγματος (multi – currency system).....	35
3.2.5 Συναλλαγματική θέση (Position).....	37
3.2.6 Κατηγορίες συναλλαγματικών θέσεων (position).....	38
4. Κλαδικό Λογιστικό Σχέδιο Τραπεζών (Κ.Λ.Σ.Τ.)	
4.1 Νομικό πλαίσιο.....	40
4.2 Ομοιότητες και διαφορές μεταξύ του Κλαδικού Λογιστικού Σχεδίου των Τραπεζών (Κ.Λ.Σ.Τ.) και του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου (Ε.Γ.Λ.Σ.).....	41
4.2.1 Ομοιότητες διαφορές (Ε.Γ.Λ.Σ.) και (Κ.Λ.Σ.Τ.) στην ομάδα 1.....	41
4.2.2 Ομοιότητες διαφορές (Ε.Γ.Λ.Σ.) και (Κ.Λ.Σ.Τ.) στην ομάδα 2.....	42
4.2.3 Ομοιότητες διαφορές (Ε.Γ.Λ.Σ.) και (Κ.Λ.Σ.Τ.) στην ομάδα 3.....	45
4.2.4 Ομοιότητες διαφορές (Ε.Γ.Λ.Σ.) και (Κ.Λ.Σ.Τ.) στην ομάδα 4.....	48
4.2.5 Ομοιότητες διαφορές (Ε.Γ.Λ.Σ.) και (Κ.Λ.Σ.Τ.) στην ομάδα 5.....	49
4.2.6 Ομοιότητες διαφορές (Ε.Γ.Λ.Σ.) και (Κ.Λ.Σ.Τ.) στην ομάδα 6.....	51
4.2.7 Ομοιότητες διαφορές (Ε.Γ.Λ.Σ.) και (Κ.Λ.Σ.Τ.) στην ομάδα 7.....	52
4.2.8 Ομοιότητες διαφορές (Ε.Γ.Λ.Σ.) και (Κ.Λ.Σ.Τ.) στην ομάδα 8.....	54
4.2.9 Ομοιότητες διαφορές (Ε.Γ.Λ.Σ.) και (Κ.Λ.Σ.Τ.) στην ομάδα 9.....	55
5. Έλεγχος καταστημάτων τραπεζών	
5.1 Γενικά.....	57
5.2 Σκοπός του ελέγχου των Καταστημάτων.....	58
5.3 Προκαταρκτικές ελεγκτικές διαδικασίες.....	59
5.4 Έλεγχος Ταμείου.....	59
5.5 Έλεγχος λογαριασμών Χορηγήσεων.....	60
5.6 Έλεγχος λογαριασμών Καταθέσεων.....	64
5.7 Έλεγχος λοιπών λογαριασμών.....	64

5.8 Έλεγχος μεσολαβητικών εργασιών.....	65
6. Έλεγχος Οικονομικών Καταστάσεων Τραπεζών	
6.1 Γενικά.....	66
6.2 Έλεγχος ετησίων και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων.....	67
6.2.1 Εντολή ελέγχου και αντικείμενο αυτής.....	68
6.2.2 Σχετικές με τον έλεγχο νομοθετικές διατάξεις.....	69
6.3 Προκαταρκτικές ελεγκτικές διαδικασίες.....	70
6.4 Λογαριασμοί Απαιτήσεων – Υποχρεώσεων προς πιστωτικά Ιδρύματα.....	72
6.5 Λογαριασμοί Συμμετοχών-Χρεογράφων.....	72
6.6 Λογαριασμοί Παγίων Στοιχείων.....	73
6.7 Λοιποί λογαριασμοί απαιτήσεων – υποχρεώσεων.....	74
6.8 Μεταβατικοί Λογαριασμοί.....	75
6.9 Λογαριασμοί Αποτελεσμάτων.....	76
6.10 Λογαριασμοί Παραγώγων Προϊόντων.....	77
6.11 Λογαριασμοί Διαθέσεως Κερδών.....	79
7. Αναλυτική περιγραφή διαδικασιών ελέγχου, στις απαιτήσεις κατά πελατών	
7.1 Περιεχόμενο τίτλου.....	80
7.2 Αντικειμενικές επιδιώξεις του εξωτερικού ελέγχου.....	80
7.3 Βασικές εξασφαλίσεις του συστήματος εσωτερικού ελέγχου.....	81
7.4 Αναγκαίες επισημάνσεις για τον εξωτερικό ελεγκτή.....	81
7.5 Γενικές οδηγίες ελεγκτικών διαδικασιών (Χορηγήσεις).....	82
7.5.1 Ειδικές οδηγίες ελεγκτικών διαδικασιών (χορηγήσεις).....	86
7.5.2 Οδηγίες ελεγκτικών διαδικασιών για τις καθυστερήσεις και επισφαλής χορηγήσεις.....	94
7.5.3 Οδηγίες ελεγκτικών διαδικασιών για τις Εγγυητικές Επιστολές.....	95
7.5.4 Οδηγίες ελεγκτικών διαδικασιών για τις Απαιτήσεις από Τραπεζικές εργασίες κ.λπ.....	98
7.5.5 Οδηγίες ελεγκτικών διαδικασιών για τις Απαιτήσεις κατά πελατών (Μέρος Β´).....	99
Επίλογος.....	101
Βιβλιογραφία.....	102

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία με τίτλο « Η Ελεγκτική στα Χρηματοπιστωτικά Ιδρύματα, η περίπτωση των Τραπεζών », συντάχθηκε στα πλαίσια της πρακτικής άσκησης των σπουδαστών σε τράπεζες.

Βασική επιδίωξη της εργασίας αυτής είναι να βοηθήσει σε κάθε ενδιαφερόμενο, στη κατανόηση των κυριότερων τραπεζικών εργασιών καθώς και στο τρόπο εφαρμογής της τραπεζικής λογιστικής και ελεγκτικής.

Στο κεφάλαιο 1 αναφέρεται γενικά για την ελεγκτική επιστήμη και εστιάζεται στην φύση και το αντικείμενο της ελεγκτικής

Στα κεφάλαια 2 , 3 αναφέρονται συνοπτικά τα βασικά χαρακτηριστικά και οι κύριες εργασίες των τραπεζών, των οποίων η γνώση είναι απαραίτητη για την καλύτερη κατανόηση της λειτουργίας των τραπεζικών επιχειρήσεων.

Στο επόμενο κεφάλαιο 4 περιγράφονται τα βασικά χαρακτηριστικά του Κλαδικού Λογιστικού Σχεδίου των Τραπεζών (Κ.Λ.Σ.Τ.) και ειδικότερα η σημαντικές διαφορές μεταξύ αυτού και του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου (Ε.Γ.Λ.Σ.), όσον αφορά την αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων του Ισολογισμού και την λογιστική παρακολούθηση των συναλλαγών.

Στο κεφάλαιο 5 παρατίθεται ένα συνοπτικό πρόγραμμα ελέγχου των εργασιών των Καταστημάτων των Τραπεζών.

Το κεφάλαιο 6 αναφέρεται στον έλεγχο των συντασσόμενων οικονομικών καταστάσεων από τις τράπεζες.

Τέλος το κεφάλαιο 7 αναφέρεται αναλυτικά στις διαδικασίες ελέγχου από τον ορκωτό ελεγκτή σε ένα μέρος του ισολογισμού στις Απαιτήσεις κατά πελατών.(χορηγήσεις, δάνεια κάθε φύσεως).

Κεφάλαιο Πρώτο: Ο θεσμός του ελέγχου στην οικονομία μιας κοινωνίας.

1.1 Η ανάγκη για ελεγκτική.

Κύριος σκοπός του ελέγχου μιας επιχείρησης είναι η διαπίστωση περί της ορθής ή μη παρουσίας της οικονομικής θέσεως και των αποτελεσμάτων δράσεως μιας οικονομικής μονάδας στις χρηματοοικονομικές της καταστάσεις σύμφωνα με τις γενικώς παραδεκτές λογιστικές αρχές (εξωτερικός έλεγχος) ή της λειτουργίας της μονάδας σύμφωνα με την προκαθορισμένη διοικητική πολιτική (εσωτερικός έλεγχος).

Στα πλαίσια του εξωτερικού ελέγχου, η Ελεγκτική (ως γνωστικό αντικείμενο) αναφέρεται και πραγματεύεται τις γενικές αρχές και τους παράγωγους κανόνες, αλλά και τις επιμέρους τεχνικές και διαδικασίες ελέγχου, που χρησιμοποιούνται στην εκπλήρωση του σκοπού της ελεγκτικής στα πλαίσια της ευρύτερης οικονομικής δραστηριοποίησης του ανθρώπου.

Ο θεσμός της Ελεγκτικής στην κοινωνία σχετίζεται με την ανάγκη για την μετάδοση (προς τους διάφορους χρήστες) αξιόπιστων οικονομικών πληροφοριών που αφορούν στην δραστηριότητα μεγάλων και πολύπλοκων οικονομικών οργανισμών της σύγχρονης κοινωνίας, αλλά και με την κατ' ανάθεση (agency, διαχωρισμός στη σύγχρονη οικονομία ιδιοκτητών και διαχειριστών/managers) ως επί το πλείστον διοίκηση τούτων, αφ' ενός, και, αφ' έτερου, με το ασύμπτωτο, πολλές φορές, των συμφερόντων των μερών που εμπλέκονται στην επένδυση και διαχείριση των ως άνω οικονομικών πόρων (μέτοχοι, managers, κ.λπ., βλέπε Agency Theory and Positive Accounting Theory) και το οποίο ασύμπτωτο μπορεί να επηρεάσει την άποψη και την παρέμβαση εκάστου των εμπλεκόμενων μερών αναφορικά με την ορθή (fair) παρουσίαση των αποτελεσμάτων και της χρηματοοικονομικής κατάστασης των αντίστοιχων οικονομικών μονάδων.

1.2 Ιστορία και ανάπτυξη της Ελεγκτικής.

Είναι προφανές ότι ο έλεγχος και η διαφάνεια της διαχείρισης οικονομικών πόρων, από άτομα διαφορετικά από τους ιδιοκτήτες τούτων, καθώς και η αποτελεσματική οικονομική εκμετάλλευση αυτών, έχει, και πάντοτε είχε, σημασία στην διαδικασία λήψεως σχετικών με τους πόρους αυτούς αποφάσεων. Η ανάπτυξη, όμως, της Ελεγκτικής ως ξεχωριστού επαγγελματικού κλάδου στα πλαίσια της οικονομικής και εμπορικής δραστηριότητας του ανθρώπου, έγινε μόνο όταν και αφού η Λογιστική

ανέλαβε – με την οργάνωση και ανάπτυξη της – η ίδια σημαντικό ρόλο και ευθύνη στην μεγάλη οικονομική (καπιταλισμός) και ευρύτερη κοινωνική εξέλιξη του ανθρώπου μετά τον μεσαίωνα και ιδιαίτερα στις αγγλοσαξονικές κοινωνίες.

Έτσι παρατηρούμε στην Μ. Βρετανία, που θεωρείται η πατρίδα της Ελεγκτικής, να αναγνωρίζεται με τον εταιρικό νόμο του 1862 η ανάγκη για ακριβή και αξιόπιστη χρηματοοικονομική πληροφόρηση της κοινωνίας μέσα από ένα οργανωμένο και τυποποιημένο λογιστικό σύστημα, καθώς και η ανάγκη για ανεξάρτητο έλεγχο των λογαριασμών μεγάλων και μικρών επιχειρήσεων. Στην συνέχεια, η Λογιστική και η Ελεγκτική ακολούθησαν τη μεγάλη ανάπτυξη του καπιταλισμού στη Δυτική Ευρώπη και την Αμερική, όπου το 1912 διαβάζουμε στον R. Montgomery, για παράδειγμα, ότι οι κύριοι στόχοι του ελέγχου είναι :

1. Ανακάλυψη και πρόληψη απάτης,
2. Ανακάλυψη και πρόληψη λαθών, αλλά με αυξανόμενη τάση τελευταία προς
3. Την εκτίμηση της πραγματικής χρηματοοικονομικής κατάστασης και των αποτελεσμάτων μιας επιχείρησης, με μικρότερη έμφαση στην ανακάλυψη απάτης και λαθών διαχείρισης.

Η προσπάθεια της μετατόπισης της έμφασης του εξωτερικού ελέγχου από την ανακάλυψη απάτης και λαθών διαχείρισης στην εκτίμηση της πραγματικής χρηματοοικονομικής κατάστασης και των αποτελεσμάτων μιας επιχείρησης συνεχίστηκε, όχι χωρίς διαφωνίες, μέχρι και μετά τον Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο στις αγγλοσαξονικές χώρες, οπότε η πλάστιγγα έγειρε τελικά κατά την δεκαετία του 1960 υπέρ και διαμορφώθηκε στη θέση ότι ο σκοπός του ελέγχου είναι η διαμόρφωση γνώμης περί της ορθής (fair) παρουσίασης της χρηματοοικονομικής θέσεως και των αποτελεσμάτων της ελεγχόμενης επιχείρησης.

Πιν. 1. Εξελικτική διαμόρφωση των στόχων της Ελεγκτικής διαχρονικά¹

Περίοδος	Αναφερόμενοι ως ελεγκτικοί στόχοι	Έκταση ελέγχου	Αναγνώριση της σημασίας εσωτερικής οργάνωσης / ελέγχου
-1500 1500-1850 1850-1905	Ανακάλυψη απάτης Ανακάλυψη απάτης Ανακάλυψη απάτης	Λεπτομερής Λεπτομερής Κάποια τεστ, κυρίως λεπτομερή	Ανόπαρκτη Ανόπαρκτη Ανόπαρκτη
1905-1933	Εκτίμηση της ορθότητας (fairness) της παρουσίασης των χρηματοοικονομικών μεγεθών, ανακάλυψη απάτης & λαθών	Λεπτομερής και τεστ	Μικρή αναγνώριση
1933-1940	Εκτίμηση ορθότητας της παρουσίασης των χρηματοοικονομικών μεγεθών, ανακάλυψη απάτης & λαθών	Τεστ	Αυξημένη αναγνώριση
1940-1960	Εκτίμηση ορθότητας της παρουσίασης των χρηματοοικονομικών μεγεθών	Τεστ	Σημαντική

Στην Ελλάδα η πρώτη εμφάνιση οργανωμένου ελεγκτικού επαγγέλματος γίνεται το 1956 με τη σύσταση του Σώματος Ορκωτών Λογιστών (ΣΟΛ), (Ν. Δ. 3329/55), με τη βοήθεια Άγγλων ορκωτών λογιστικών και υπό τον έμμεσο έλεγχο του κράτους. Τούτο είχε και την αποκλειστική ευθύνη αλλά και το προνόμιο της εκπλήρωσης των από το Ν. 2190/20 επιβαλλόμενων διατάξεων περί ελέγχου στον ιδιωτικό τομέα μέχρι της αναδιοργάνωσή του το 1992 με το Π. Δ. 226/92, με το οποίο δόθηκε η ευχέρεια της ίδρυσης (πολλών) ελεγκτικών εταιρειών σύμφωνα με τα αγγλικά και αμερικανικά πρότυπα και κατ' επιταγή της Ευρωπαϊκής Κοινότητας μέσω της 8^{ης} Οδηγίας τούτης.

Πριν το 1955, ο έλεγχος στον ιδιωτικό τομέα είχε θεωρηθεί από πολλούς από ελλιπής μέχρι και προκατασκευασμένη γνωμάτευση, που τελικά υπέγραφε ο ελεγκτής. Ένας από τους λόγους για αυτές τις αδυναμίες ήταν ότι οι ελεγκτές αυτοί ορίζονται αλλά και άλλαζαν κατά βούληση της διοίκησης της ελεγχόμενης εταιρίας και μόνο, σε αντίθεση με την πρακτική στις αγγλοσαξονικές χώρες, όπου η αντικατάσταση μιας

¹ Πηγή: The Accounting Review, October 1962, pp. 696-703

ελεγκτικής εταιρείας αξιολογείται και θα πρέπει να γίνει δεκτή τόσο απ την αντικαταστάτρια της, συνάδελφο, εταιρεία του ιδίου, βεβαίως, σώματος ελεγκτών μιας χώρας, όσο και στην περίπτωση εισηγμένων στο χρηματιστήριο εταιρειών της Αμερικής, για παράδειγμα ειδική επιτροπή του χρηματιστηρίου. Ένας άλλο σοβαρός λόγος θα πρέπει να ήταν η κακή οργάνωση των ελεγκτικών μονάδων και η ελλιπής ή ανύπαρκτη εκπαίδευση των ελεγκτών. Περισσότερα στο θέμα της οργάνωσης και της εκπαίδευση των ορκωτών ελεγκτών σήμερα στην Ελλάδα αναφέρονται στο κεφάλαιο των γενικών standards και στο Π. Δ. 226/92.

Ευάλωτος σε παρόμοιες αδυναμίες συνεχίζει να είναι και σήμερα ο έλεγχος, ο οποίος γίνεται όχι από εκπαιδευμένους επαγγελματίες ορκωτούς ελεγκτές, αλλά από απλούς αποφοίτους οικονομικών σχολών, έλεγχος ο οποίος επιτρέπεται να γίνεται στις μονάδες εκείνες του άρθρου 3 του Π. Δ. 226/92, παρ. 1δ, οι οποίες δεν πληρούν δύο εκ των τριών, τουλάχιστον, προϋποθέσεων για έλεγχο από ορκωτούς και οι οποίες έχουν έναν μέσο όρο υπαλλήλων (50), συγκεκριμένο ύψος πωλήσεων και συγκεκριμένο ύψος ενεργητικού. Το ύψος των μεγεθών αυτών των προϋποθέσεων μεταβάλλεται. Σήμερα, η Ελεγκτική ως θεσμός έχει επεκταθεί σε όλο το φάσμα της διοικητικής δραστηριότητας και λειτουργίας μιας κοινωνίας (ιδιωτικός, δημόσιος τομέας, διάφοροι επιμέρους έλεγχοι από διάφορους φορείς, π.χ., κεντρικές τράπεζες, Ευρωπαϊκή Κοινότητα, Διεθνή Τράπεζα, Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, κ.λπ.).

Περισσότερο αξιοσημείωτη είναι, όμως, η κάθετη οργάνωση της λειτουργίας του ελέγχου σε μια οικονομία από ιδιωτικές ελεγκτικές εταιρείες και η οργάνωση τούτης. Αυτό οφείλεται, προφανώς, στην ανάπτυξη και παρουσία στην οικονομία των μεγάλων οικονομικών φορέων και επιχειρήσεων που τις ανάγκες σε έλεγχο τόσο αυτών όσο και της κοινωνίας μέσα στην οποία λειτουργούν δεν θα μπορούσε να καλύψει, βεβαίως, ένας μεμονωμένος ελεγκτής, αλλά ούτε και μικρές ομάδες με ελλιπή οργάνωση και μέσα. Επίσης, το βασικό ενδιαφέρον αλλά και η ευθύνη της Ελεγκτικής έχει μετατοπιστεί από την ανακάλυψη της απάτης στη διαπίστωση της ορθότητας με την οποία οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις παρουσιάζουν την οικονομική θέση και τα αποτελέσματα δράσεως των ελεγχόμενων μονάδων.

1.3 Το αντικείμενο του ελέγχου και της Ελεγκτικής.

Για τον ελεγκτή προσωπικά σκοπός του ελέγχου είναι η διαμόρφωση γνώμης αναφορικά με την ορθή ή μη παρουσίαση της χρηματοοικονομικής θέσης και των αποτελεσμάτων χρήσεως της ελεγχόμενης μονάδας στις αντίστοιχες λογιστικές καταστάσεις, σύμφωνα με τις γενικώς παραδεκτές λογιστικές αρχές. Αλλά και κατά την γενικώς

παραδεκτή αντίληψη, ο έλεγχος που διενεργείται από τους ορκωτούς ελεγκτές έχει ως επί το πλείστον στόχο την διαπίστωση της ορθής (ακριβοδίκαιης, fair), σύμφωνα με τις γενικώς παραδεκτές λογιστικές αρχές, παρουσίας της χρηματοοικονομικής θέσης, δηλαδή την περιουσιακή και κεφαλαιακή (πηγές) διάρθρωση της μονάδας στην αναφερόμενη ημερομηνία, καθώς και τις μεταβολές τούτης ως αποτέλεσμα της δραστηριοποίησης της, κατά τη διαρρέυσασα περίοδο, αλλά και άλλων ενεργειών, π.χ. χρηματοδότησης κ.λπ.

Πιο συγκεκριμένα, το αντικείμενο του ελέγχου στα πλαίσια της χρηματοοικονομικής ελεγκτικής είναι κατά κύριο λόγο ο τρόπος και η αξιοπιστία της μέτρησης και παρουσίας των χρηματοοικονομικών μεγεθών που συνιστούν την εικόνα μιας οικονομικής μονάδας. Πιο απλά, θα μπορούσαμε να πούμε ότι επαληθεύεται ο απολογισμός (αναφορά) των υπευθύνων να δώσουν λογαριασμό (to account for) στους έχοντες έννομο συμφέρον γι' αυτό. Στα πλαίσια αυτά ελέγχεται, αναγκαστικά, το (λογιστικό) σύστημα, βάσει του οποίου γίνεται η αρχική μέτρηση και αναφορά, καθώς επίσης και η οργάνωση της μονάδας, οι αρχές λειτουργίας της και η επάρκεια εμπλεκόμενων και παραπλήσιων του λογιστικού συστήματος συστημάτων.

Οι εντολές και οι χρήστες των ελεγκτικών γνωματεύσεων. Ως γνωστικό αντικείμενο η Ελεγκτική ευθύνεται ταυτοχρόνως και για την ανάπτυξη και προώθηση των αρχών και μεθόδων λειτουργίας με τα άλλα γνωστικά αντικείμενα και τις άμεσα ή έμμεσα συνδεδεμένες συναφείς τεχνολογίες και επιστήμες.

Αν και ο άμεσα ενδιαφερόμενος και έχων έννομο συμφέρον για την διεξαγωγή του ελέγχου είναι ο πλέον άμεσα οικονομικά συνδεδεμένος με την ελεγχόμενη μονάδα (δηλαδή οι μέτοχοι τούτης) και ο ελεγκτής/ελεγκτές, ορκωτοί και μη, ορίζονται κάθε χρόνο από την γενική συνέλευση των μετόχων και με την μεσολάβηση και ευθύνη των αντιπροσώπων τούτων (το διοικητικό συμβούλιο), όμως, εμμέσως πλην σαφώς, για τον έλεγχο ενδιαφέρονται και τόσοι άλλοι από τους κοινωνικούς εταίρους της μονάδας όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα.

Σύμφωνα με τον νέο νόμο, Π. Δ. 226/92, άρθρο 16, παραγ. 1^α, εντολέας του ελέγχου και αποδέκτης της έκθεσης του ελεγκτή είναι για μεν τις ιδιωτικές επιχειρήσεις η γενική συνέλευση μετόχων ή εταίρων, για δε τις μονάδες των οποίων η πλειοψηφία των κεφαλαίων ανήκει στο Δημόσιο, ως αποδέκτης της έκθεσης (δεν αναφέρεται ο εντολέας, αλλά προφανώς είναι, αναλόγως της μορφής της μονάδας, το ανώτατο εποπτικό όργανο τούτης, η γενική συνέλευση, η διοικούσα επιτροπή, το εποπτικό συμβούλιο κ.λπ.) φέρεται το διοικητικό συμβούλιο και ο υπεύθυνος υπουργός. Αν πρόκειται για νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, η έκθεση υποβάλλεται στην κατά περίπτωση εποπτεύουσα αρχή,

π.χ. για δήμους στον υπουργό Εσωτερικών, αν και το δημοτικό συμβούλιο θα πρέπει να είναι ο βασικός αποδέκτης της έκθεσης.

Πίν. 2 Χρήστες (ελεγχόμενων) χρηματοοικονομικών καταστάσεων και πληροφοριών.

---

1. Μέτοχοι (τωρινοί και μελλοντικοί)& επενδυτές διάφοροι
2. Πιστωτικά ιδρύματα
3. Προμηθευτές / πιστωτές
4. Πελάτες
5. Προσωπικό
6. Ανταγωνιστές
7. Κεντρική εξουσία
8. Τοπική εξουσία
9. Άλλες επίσημες αρχές
10. Εργατικά συνδικάτα
11. Επαγγελματικές οργανώσεις
12. Το κοινό
13. Χρηματοοικονομικοί αναλυτές και σύμβουλοι
14. Ακαδημαϊκοί και ερευνητές

Στον παραπάνω κατάλογο είναι εμφανής η σύμπτωση χρηστών λογιστικών πληροφοριών και εκθέσεων ελέγχου. Θα μπορούσαμε ακόμα να πούμε ότι ο έλεγχος των χρηματοοικονομικών πληροφοριών είναι θέμα βαθμού και ιδιαιτερότητας της χρήσεως και εκμετάλλευσης τούτων πέραν από τη μορφή στην οποία προσφέρονται στις λογιστικές καταστάσεις ή σε άλλες πηγές από τις οποίες αντλούνται. Για το λόγο αυτό υπάρχουν και διαφορά είδη χρηματοοικονομικών (και μη) ελέγχων, όπως θα δούμε παρακάτω.

Είδη και πηγές χρηματοοικονομικών πληροφοριών. Ο έλεγχος των πληροφοριών, οι οποίες θα αποτελέσουν το input στα διάφορα μοντέλα πρόβλεψης των χρηστών, μπορεί έμμεσα να επεκταθεί σε μια μεγάλη "γκάμα" πληροφοριών, στοιχεία και μηνυμάτων, τα οποία μπορούν να προέρχονται επίσης από μια μεγάλη ποικιλία πηγών, όπως φαίνεται και στον παρακάτω πίνακα.

Πίν. 3 Πηγές χρηματοοικονομικών και άλλων σχετικών πληροφοριών

Χρηματοοικονομικές πληροφορίες από:

1. Ετήσιες λογιστικές καταστάσεις
  2. Ενδιάμεσες λογιστικές καταστάσεις
  3. Καταστάσεις που υποβάλλονται στο χρηματιστήριο
  4. Ανακοινώσεις
  5. Προϋπολογισμούς
  6. Χρηματιστηριακά στοιχεία
  7. Εκθέσεις αναλυτών
  8. Φορολογικούς καταλόγους
-

Οικονομικά στατιστικά στοιχεία

1. Επίσημα στατιστικά στοιχεία διαφορών κρατικών και διεθνών οργανισμών
  2. Στατιστικές ιδιωτικών φορέων
-

Μη αριθμητικά, χρηματοοικονομικά στοιχεία από :

1. Εφημερίδες
  2. Επαγγελματικά περιοδικά
  3. Διαφημιστικές καμπάνιες
  4. Δικαστικές αποφάσεις
  5. Αιτήματα και διαμαρτυρίες προσωπικού
  6. Νομοσχέδια και νόμους
  7. Τράπεζες
  8. Προσωπικές επαφές
-

Ετήσιες Λογιστικές καταστάσεις. Η σημαντικότερη μέχρι σήμερα πηγή χρηματοοικονομικών πληροφοριών παραμένει το λογιστικό σύστημα της επιχείρησης, στηριζόμενο στις αρχές της λογιστικής ιστορικού κόστους. Προσφερόμενες με τη μορφή των καθιερωμένων λογιστικών καταστάσεων και για εξωτερική βασικά χρήση, οι πληροφορίες αυτές αποτελούν τα σπουδαιότερα αριθμητικά στοιχεία από όλη τη μεγάλη "γκάμα" πληροφοριών που είναι στη διάθεση του χρηματοοικονομικού ελεγκτή και αναλυτή. Επειδή όμως τα στοιχεία των λογιστικών καταστάσεων είναι προϊόν μετρήσεων που στηρίζονται σε μία σειρά από αρχές, παραδοχές και εκτιμήσεις, αλλά και συμφέροντα, η ανεξέλεγκτη μέτρηση και παρουσίαση τους μπορεί να παραπλανήσει τον χρήστη τους. Οι σε όλους γνωστές λογιστικές καταστάσεις είναι το προϊόν του λογιστικού συστήματος κάθε επιχείρησης, που ακολουθεί τη λογιστική

διαδικασία ιστορικού κόστος και χαρακτηρίζεται, κυρίως, από την τεχνική της διπλογραφικής μεθόδου, όπως αυτή περιγράφηκε για πρώτη φορά το 1494 από τον Luca Pacioli. Σε αναζήτηση ακόμα μιας δικής της θεωρίας, η Λογιστική είναι πιο πολύ γνωστή από την τεχνική της πλευρά, παρά από την θεωρητική. Έτσι, πολλοί αναφέρονται σ' αυτή ως την διαδικασία της συλλογής, καταχώρησης, ομαδοποίησης και τελικά, παρουσίαση μετρήσεων και άλλων πληροφοριών γύρω από την οικονομική κατάσταση και δραστηριότητα μιας μονάδας, με κύρια επιδίωξη να συμβάλλουν στην εκτίμηση των αποτελεσμάτων τούτης, της παρούσας οικονομικής θέσεως της, καθώς και στην πρόβλεψη των προοπτικών της.

1.4. Διακρίσεις στην Ελεγκτική²

Βασικά, το αντικείμενο του ελέγχου στα πλαίσια της χρηματοοικονομικής ελεγκτικής είναι κατά κύριο λόγο ο τρόπος και η αξιοπιστία της μέτρησης και παρουσίασης των χρηματοοικονομικών μεγεθών που συνιστούν την εικόνα και το αποτέλεσμα μιας οικονομικής μονάδας. Στα πλαίσια αυτού του ελέγχου, αλλά και εκτός ενός ολοκληρωμένου τέτοιου ελέγχου, μπορούν να ελεγχθούν, και θα πρέπει, σε ενδεδειγμένες περιπτώσεις, επιμέρους λειτουργίες και συστήματα, καθώς και η γενικότερη οργάνωση και διοικητική διάρθρωση της μονάδας, η επάρκεια ολόκληρου του διοικητικού πληροφοριακού συστήματος (MIS), κ.λπ.. Έτσι, η Ελεγκτική ως λειτουργία στην ευρύτερη διοίκηση (ιδιωτική και κρατική) μιας κοινωνίας διακρίνεται βασικά σε :

1. Εξωτερική, ανεξάρτητη Ελεγκτική
2. Εσωτερική Ελεγκτική
3. Κρατική Ελεγκτική

1.4.1 Εξωτερική, ανεξάρτητη ελεγκτική.

Ο εξωτερικός, ανεξάρτητος έλεγχος είναι αυτός που διενεργείται από επαγγελματίες και ειδικά εκπαιδευμένους γι' αυτό λογιστές / ελεγκτές, που αναφέρονται ως ορκωτοί ελεγκτές, Σ.Ο.Ε., (σήμερα στην Ελλάδα), ή ορκωτοί λογιστές (Certified Accountants ή Chartered Accountants, είναι ο τίτλος στις αγγλοσαξονικές χώρες). Αναρωτιέται κανείς αν η μετονομασία, στον καινούριο νόμο, των ορκωτών λογιστών σε ορκωτούς ελεγκτές εξυπηρετεί και κάποια συντεχνιακή σκοπιμότητα ή ματαιόδοξη αντίληψη περί του επαγγέλματος ή έγινε επιπόλαια, δεδομένου ότι ο εξωτερικός έλεγχος στηρίζεται – πλην της χρήσεως αστυνομικών, θα μπορούσαμε να πούμε, μεθόδων, σε λίγες διακεκριμένες περιστάσεις –

² β.λ. Κων. Κάντζου, Ελεγκτική θεωρία και πρακτική, Αθήνα 1995, σελ 26-29

στη Λογιστική, γεγονός και σεβασμός ο οποίος αποδίδεται και με το γεγονός ότι όλες οι αγγλοσαξονικές χώρες διατηρούν τον όρο "Λογιστές" στον τίτλο των διενεργούντων το αντίστοιχο επάγγελμα / θεσμό στις οικονομίες τους.

Ο εξωτερικός έλεγχος διενεργείται επί του λογιστικού, κυρίως, συστήματος μιας μονάδας, αλλά και επί των άλλων επιμέρους οργανωτικών συστημάτων, τα οποία μπορούν εμμέσως να επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα του λογιστικού συστήματος, με την χρήση ελεγκτικών standards αλλά και άλλων μεθόδων, τις οποίες θα κρίνει κατά περίπτωση αναγκαίες ο ελεγκτής. Τα διακριτικά χαρακτηριστικά του ανεξάρτητου, εξωτερικού ελέγχου είναι ότι τούτος έχει κύριο σκοπό να στηρίζει την εκ μέρους του ελεγκτή διαμόρφωση γνώμης αναφορικά με την ορθή ή μη παρουσίαση των χρηματοοικονομικών μεγεθών της ελεγχόμενης μονάδας στις ελεγχόμενες απ' αυτόν χρηματοοικονομικές καταστάσεις, και δεύτερον, ότι ο ανεξάρτητος, εξωτερικός ελεγκτής ουσιαστικά φέρει ευθύνη προς τους εκτός της ελεγχόμενης μονάδας ενδιαφερόμενους για την χρηματοοικονομική κατάσταση και αποτελεσματικότητα τούτη, συμπεριλαμβανομένων και των μετόχων, βεβαίως, σ' αυτούς τους εκτός του λειτουργικού και επιχειρησιακού περιβάλλοντος της μονάδας τρίτους, και οι οποίοι μέτοχοι, παρ' όλη την ιδιότητα τους ως ιδιόκτητες της ελεγχόμενης μονάδας, δεν μπορούν, στις σημερινές επιχειρήσεις – κολοσσούς, να έχουν πλεονεκτικότερη των άλλων τρίτων άποψη και θέση, πλην σε ορισμένες οικογενειακές επιχειρήσεις, ίσως, όπου όμως, και εκεί, η (αναγκαστική για την διοίκηση μεγάλων τέτοιων μονάδων) μεσολάβηση των επαγγελματιών managers μπορεί να αποδυναμώσει το σχετικό πλεονέκτημα της " κλειστής" ιδιοκτησίας. Η χρήση εσωτερικών ελεγκτών στην τελευταία περίπτωση δεν καθιστά, τελικά, πλεονασματική την χρησιμοποίηση εξωτερικών ελεγκτών, για πολλούς λόγους, όπως αναφέρεται αμέσως παρακάτω.

1.4.2. Εσωτερική Ελεγκτική.

Ο εσωτερικός έλεγχος μπορεί να οριστεί ως μια ξεχωριστή και ανεξάρτητη, υποτίθεται, μεν, αλλά εσωτερική της μονάδας, δε, λειτουργία, η οποία είναι επιφορτισμένη με τον συνεχή έλεγχο και αξιολόγηση όλων των συστημάτων οργάνωσης και λειτουργίας της μονάδας (συμπεριλαμβανομένου και του λογιστικού συστήματος, βεβαίως) και η οποία λειτουργία εντάσσεται στο ευρύτερο MIS (Management Information System) της μονάδας.

Οι βασικοί στόχοι της Εσωτερικής Ελεγκτικής είναι :

- Η λειτουργία των επιμέρους τμημάτων της μονάδας (συμπεριλαμβανομένου και του Λογιστηρίου) σύμφωνα με την από

τη διοίκηση καθορισμένη πολιτική, όπως τούτη περιγράφεται στα απ' αυτήν εγκεκριμένα εγχειρίδια λειτουργίας και διαδικασιών.

- Η διαπίστωση της αποτελεσματικότητας της εσωτερικής οργάνωσης (Internal Control).
- Η διαπίστωση απάτης, ατασθαλιών, λαθών και αδυναμιών στην οργάνωση και λειτουργία (φυσικών και ανθρώπινων συστημάτων), που μπορούν ή έχουν ως αποτέλεσμα την κακά διαχείριση και μεταχείριση των περιουσιακών στοιχείων της μονάδας, ή και την φθορά και απώλεια τούτων.
- Η εκτίμηση της αποτελεσματικότητας και της επάρκειας των συστημάτων οργάνωσης και διοίκησης της μονάδας.
- Η αναφορά των διαπιστώσεων του ελέγχου στην διοίκηση της μονάδας και η εισήγηση μέτρων διόρθωση ή βελτίωση, όπου αυτό κρίνεται αναγκαίο.

Ήδη από τους στόχους του εσωτερικού ελέγχου διαφαίνεται η διαφορά μεταξύ τούτου και του εξωτερικού, ανεξάρτητου ελέγχου. Επιπλέον, θα μπορούσαμε να προσθέσουμε και κάποιες ακόμα διαφορές, οι οποίες αποτελούν και τα μειονεκτήματα του εσωτερικού ελέγχου έναντι του εξωτερικού, όχι με την έννοια ότι ο εξωτερικός έλεγχος θα πρέπει να προτιμάται έναντι του εσωτερικού – και οι δύο είναι απαραίτητοι και χρήσιμοι για τον ξεχωριστό ρόλο που ο καθένας παίζει μακρο- και μικροοικονομικά αντιστοίχως – αλλά με σκοπό να τονιστεί ότι ο εξωτερικός δεν μπορεί να αντικαταστήσει τον εσωτερικό, δεδομένου ότι ο εσωτερικός είναι πιο βασικός και υπάρχει, σε κάποια μορφή, σε όλες τις επιχειρήσεις.

1.4.3 Κρατική Ελεγκτική.

Σ' αυτή περιλαμβάνονται όλοι οι έλεγχοι που εξασκούν και διενεργούν κρατικοί και ημικρατικοί φορείς. Οι σημαντικότεροι έλεγχοι αυτού του είδους είναι ο φορολογικός έλεγχος που διενεργείται από την εφορία και αφορά στην αναζήτηση ή επαλήθευση του φορολογητέου εισοδήματος των υποκείμενων σε φορολογία φυσικών και νομικών προσώπων, ο έλεγχος από την Τράπεζα της Ελλάδος που αφορά σε νομισματικά και πιστωτικά θέματα, και ο έλεγχος από το Ελεγκτικό Συνέδριο του κράτους που αφορά στους λογαριασμούς στον δημόσιο τομέα, στον ειδικό λογαριασμό εγγυήσεων γεωργικών προϊόντων και στις δαπάνες που πραγματοποιούνται με ενίσχυση από πόρους της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, καθώς και τους δήμους και κοινότητες.

Η Κρατική Ελεγκτική είναι συνήθως αρκετά πιο συνοπτική από την εξωτερική και διαφέρει απ' αυτή στο ότι δεν ακολουθεί γενικώς παραδεκτά λογιστικά και ελεγκτικά standards. Και οι δύο μορφές

ελέγχου, όμως, αναζητούν τεκμήρια και προβαίνουν σε επαληθεύσεις μεγεθών ή διαδικασιών. Περιττών, βεβαίως, να πούμε ότι η κρατική ελεγκτική θα μπορούσε κάλλιστα να αντικατασταθεί από την εξωτερική ελεγκτική και εσωτερικά από σύστημα εσωτερικών ελεγκτών.

Διαχειριστικός έλεγχος. Για ένα διάστημα, στην πρακτική αλλά και στην βιβλιογραφία περί εξωτερικοί έλεγχου, δηλαδή εκείνου που διενεργείτο από το Σώμα Ορκωτών Λογιστών (το παλαιό ΣΟΛ στην Ελλάδα), είχε παρεισφρήσει η ιδέα και του διαχειριστικού, επιπλέον ή κυρίως, ελέγχου, κατά τον οποίο ερευνάτο κατά ποσόν η διαχείριση της παρουσίας της εταιρείας γινόταν σύμφωνα με τις διατάξεις του νόμου, το καταστατικό της εταιρείας και τους κανόνες της χρηστής διαχείρισης (Θ. Γρηγοράκος, 1989).

Στον νέο νόμο περί ορκωτών ελεγκτών με τη φράση “ ο έλεγχος συνίσταται... στο κατά πόσον οι ελεγχθείσες λογιστικές καταστάσεις εμφανίζουν ακριβοδίκαια την οικονομική θέση της ελεγχόμενης μονάδας και τα αποτελέσματα των εργασιών της κατά την ελεγχόμενη περίοδο ” (Π. Δ. 226/92, αρθ. 18), αποσαφηνίζεται και προσδιορίζεται ακριβώς και σύμφωνα με την σύγχρονη διεθνή πρακτική και επιστημονική δεοντολογία ο σκοπός του εξωτερικού ελέγχου. Ούτε, βεβαίως, ασχολείται ο εξωτερικός έλεγχος με την εμπορική και επιχειρηματική σκοπιμότητα ή αποτελεσματικότητα των διαχειριστικών πράξεων της διοίκησης της ελεγχόμενης μονάδας. Ένας τέτοιος διαχειριστικός έλεγχος, μπορεί να ενταχθεί σε ένα από τα είδη ελέγχου που αναφέρονται στην αμέσως επόμενη παράγραφο, π.χ. λειτουργικό ή ειδικό.

1.5 Είδη ελέγχων

Η κατηγοριοποίηση των ελέγχων μπορεί να γίνει καλύτερα με βάση το στοιχείο στο οποίο επιλέγει να δώσει έμφαση ο κάθε έλεγχος, παρά με βάση τον τρόπο ή τη μέθοδο που τούτος ακολουθεί. Έτσι έχουμε :

1. Χρηματοοικονομικό έλεγχο
2. Λειτουργικό έλεγχο
3. Έλεγχο αποδοτικότητας
4. Έλεγχο συμμόρφωσης
5. Ειδικούς ελέγχους.

1. Χρηματοοικονομικός έλεγχος. Ο χρηματοοικονομικός έλεγχος είναι ο γνωστός έλεγχος για την διαπίστωση της ορθής παρουσίας στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις των οικονομικών μεγεθών που αφορούν στην χρηματοοικονομική θέση και στα αποτελέσματα της δράσεως των οικονομικών μονάδων. Ο χρηματοοικονομικός έλεγχος ελέγχει βασικά την αξιοπιστία και αποτελεσματικότητα του λογιστικού

συστήματος της ελεγχόμενης μονάδας στην μέτρηση και παρουσίαση των χρηματοοικονομικών μεγεθών και των αποτελεσμάτων της.

2. Λειτουργικός έλεγχος. Κατά τον λειτουργικό έλεγχο επιδιώκεται να αξιολογηθεί κατά ποσόν μια λειτουργία, συνολική ή αποσπασματική και όχι απαραίτητα χρηματοοικονομικής φύσεως, εκτελείται σύμφωνα με κάποια δεοντολογικά ή επιστημονικά κριτήρια και αρχές του συγκεκριμένου κλάδου, αλλά και σύμφωνα με τις γενικότερες επιχειρησιακές και διοικητικές αρχές (κανονισμούς, εγχειρίδια διαδικασιών, ελέγχους πληροφόρησης, κ.λπ.).

3. Έλεγχος αποδοτικότητας. Ο έλεγχος αποδοτικότητας απασχολεί, κυρίως, τους εσωτερικούς ελεγκτές, και ενδιαφέρεται για τον αν μια διαδικασία ή λειτουργία σε έναν οργανισμό φέρνει τα αποτελέσματα για τα οποία έχει εγκαθιδρυθεί, ή συμβάλλει θετικά στην λειτουργία του συνολικού συστήματος στο οποίο είναι και αυτή ενταγμένη.

4. Έλεγχος συμμόρφωσης. Ο έλεγχος συμμόρφωσης σκοπό έχει την διαπίστωση της συμμόρφωσης με κάποιους προσυμφωνημένους όρους ή προδιαγεγραμμένες διαδικασίες των εμπλεκόμενων μερών (π.χ. συμμόρφωση προς τους όρους δανειακών συμβολαίων, συμβολαίων συνεργασίας ή χρήσης δικαιωμάτων ευρεσιτεχνιών, επιχορηγήσεων, προδιαγραφών έργων κ.λπ.).

5. Ειδικοί έλεγχοι. Ειδικός έλεγχος μπορεί να είναι κάθε έλεγχος ο οποίος δεν εμπίπτει σε μια από τις παραπάνω συγκεκριμένες κατηγορίες, αρκεί να έχει την ικανότητα (εξειδίκευση) ο ελεγκτής να τον διεκπεραιώσει.

Σ' αυτούς ανήκει και ο δικαστικός έλεγχος του άρθρου 634 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, που αναφέρεται στο άρθρο 40 του Ν.2190 και τον οποίο έχουν δικαίωμα να ζητήσουν διαφορές ομάδες από το αρμόδιο Εφετείο ή Πρωτοδικείο, ομάδες που έχουν έννομο συμφέρον σε ανώνυμες εταιρίες των οποίων το κεφάλαιο είναι άνω των 10 εκ. Δρχ. Ο έλεγχος αυτός ανατίθεται υποχρεωτικά στους ορκωτούς ελεγκτές της εταιρείας. Αν δεν ελέγχεται από ορκωτούς ελεγκτές η εταιρεία, τότε ο έλεγχος ανατίθεται σε δημόσιους υπαλλήλους ή υπαλλήλους των τραπεζών Ελλάδος, Εθνικής, ή Αγροτικής, οι οποίοι έχουν τα απαραίτητα προσόντα και εξειδίκευση για έλεγχο και διορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 40 β του Ν. 2190.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΟΙ Εμπορικές Τράπεζες Γενικά

2.1 Σκοπός των εμπορικών τραπεζών

Εμπορική Τράπεζα είναι η επιχείρηση της οποίας η συνήθης δραστηριότητα συνίσταται στο να δέχεται καταθέσεις ή άλλα κεφάλαια από το κοινό και στο να χορηγεί πιστώσεις για ίδιον αυτής όφελος.

Ο βασικός σκοπός των εμπορικών τραπεζών είναι:

- Η αποδοχή καταθέσεων από το κοινό.
- Η χρηματοδότηση όλων των κλάδων της οικονομίας, καθώς και των φυσικών προσώπων για τις ανάγκες τους.
- Η διενέργεια μεσολαβητικών εργασιών (π.χ. κίνηση κεφαλαίων, χορήγηση εγγυητικών επιστολών, εργασίες συναλλάγματος, παράγωγα προϊόντα, αναδοχή για εισαγωγή εταιριών στο χρηματιστήριο κ.λπ)

Για την επίτευξη του σκοπού αυτού, οι εμπορικές τράπεζες αντλούν κεφάλαια, εκτός από την διατραπεζική αγορά χρήματος (Φυσικά και Νομικά Πρόσωπα) και από την διατραπεζική αγορά χρήματος, καθώς και από τους Μετόχους τους.

2.2 Προϋποθέσεις ιδρύσεως εμπορικών τραπεζών

Για την ίδρυση τραπεζικής επιχείρησης θα πρέπει να υφίστανται:

- α. Οι προϋποθέσεις που καθορίζονται από τις σχετικές διατάξεις του Ν.2190/1920(νομιμότητα)
- β. Η άδεια των Νομισματικών Αρχών(σκοπιμότητα)
  - Το Μετοχικό κεφάλαιο να ανέρχεται τουλάχιστον σε 11,74 εκατ. ευρώ, καταβλημένο στη Τράπεζα της Ελλάδος προ της αιτήσεως.
  - Στην επωνυμία να αναφέρεται ο όρος " Τράπεζα ".
  - Οι Μετοχές να είναι ονομαστικές (άρθρο 11^α Ν.2190/1920).

2.3 Κοινωνικός ρόλος των τραπεζών.

Ο κοινωνικός ρόλος των τραπεζών είναι, συνοπτικά, ο εξής:

- α. Η συμβολή στη συγκέντρωση της προσφοράς και ζήτησεως του χρήματος.
- β. Η ασφάλεια της κοινωνικής αποταμιεύσεως.
- γ. Η μετατροπή των αποταμιεύσεων σε παραγωγικές επενδύσεις (π.χ. χορηγήσεις σε πιστούχους κ.λπ.)
- δ. Η παροχή εμπορικής πίστης σε τρίτους (π.χ. χορήγηση εγγυητικών επιστολών, κίνηση κεφαλαίων κ.λπ.).

2.4 Κατηγορίες Τραπεζών.

Οι Τράπεζες, ανάλογα με τον κλάδο οικονομίας που εξυπηρετούν, διακρίνονται:

α. Εκδοτικές:

- Τράπεζα της Ελλάδος (ιδρυθείσα με το Ν. 3424/ 1927).
Ο βασικός σκοπός της Τραπέζης αυτής είναι:
  - Η έκδοση τραπεζογραμματίων και κοπή κερμάτων (ευρώ από 1.1.2002)
  - Ο έλεγχος της ρευστότητας της οικονομίας
  - Η ταμιακή διαχείριση του Δημοσίου
  - Η διαχείριση των συναλλαγματικών αποθεμάτων και χρυσού
  - Η εποπτεία των εμπορικών τραπεζών

β. Αγροτικές:

- Αγροτική Τράπεζα (ιδρυθείσα με το Ν.3424/1927).
Βασικός σκοπός της Τράπεζας αυτής είναι η χρηματοδότηση των αγροτών και των αγροτικών επιχειρήσεων.
Για την επίτευξη του σκοπού αυτού, η τράπεζα αντλεί κεφάλαια από τους Καταθέτες (Φυσικά και Νομικά πρόσωπα), και από τους μετόχους της. Η τράπεζα αυτή, μετά την απελευθέρωση του τραπεζικού συστήματος, διενεργεί και τις εργασίες των εμπορικών τραπεζών.

γ. Επενδυτικές:

- ΕΤΒΑ(ιδρυθείσα με το Ν.4366/1964)
Ο βασικός σκοπός της Τραπέζης αυτής είναι:
  - Η χρηματοδότηση της βιομηχανίας
  - Η δημιουργία ΒΙΠΕ
- ΕΤΕΒΑ(ιδρυθείσα το έτος 1963 από την ΕΤΕ)
Βασικός σκοπός της τραπέζης αυτής είναι η χρηματοδότηση των βιομηχανικών επιχειρήσεων.

δ. Εμπορικές:

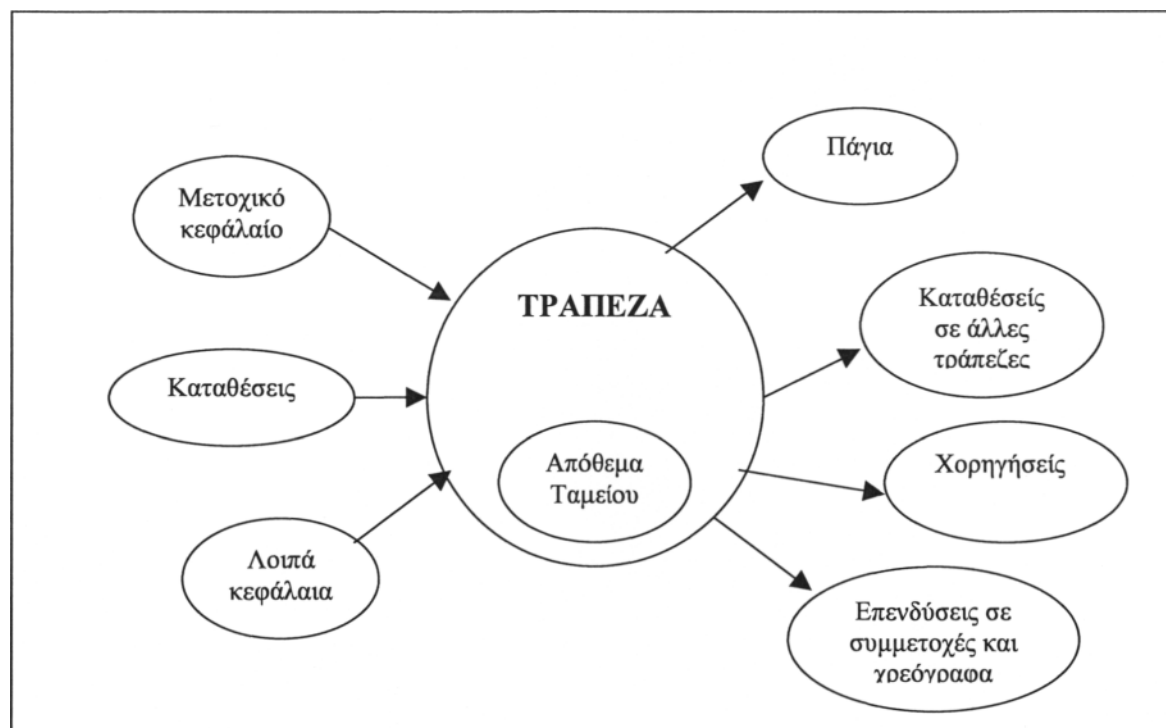
- Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος
- ALPHA BANK
- Εμπορική Τράπεζα της Ελλάδος
- Eurobank
- Τράπεζα Πειραιώς
- Γενική Τράπεζα Ελλάδος
- Λοιπές Τράπεζες
- Υποκαταστήματα ξένων Τραπεζών

2.5 Ροή κεφαλαίων τραπεζών

Όπως προαναφέραμε, οι Τράπεζες αντλούν κεφάλαια, κυρίως, από τους Καταθέτες (Φυσικά και Νομικά Πρόσωπα) και τους Μετόχους, τα οποία στη συνέχεια τα χορηγούν σε τρίτους για ίδιον όφελος.

Στο κατωτέρω διάγραμμα εμφανίζεται, συνοπτικά, η ροή κεφαλαίων των τραπεζών.

Πιν. 4 Ροή Κεφαλαίων Τραπεζών

2.6 Τραπεζικές εργασίες.

Οι βασικές εργασίες των Τραπεζών είναι η άντληση κεφαλαίων από Καταθέτες, η χορήγηση των κεφαλαίων αυτών σε Πιστούχους, καθώς και η διενέργεια μεσολαβητικών εργασιών.

Στο κατωτέρω διάγραμμα εμφανίζονται, συνοπτικά, οι εργασίες αυτές

Πιν. 5 Εργασίες τραπεζών

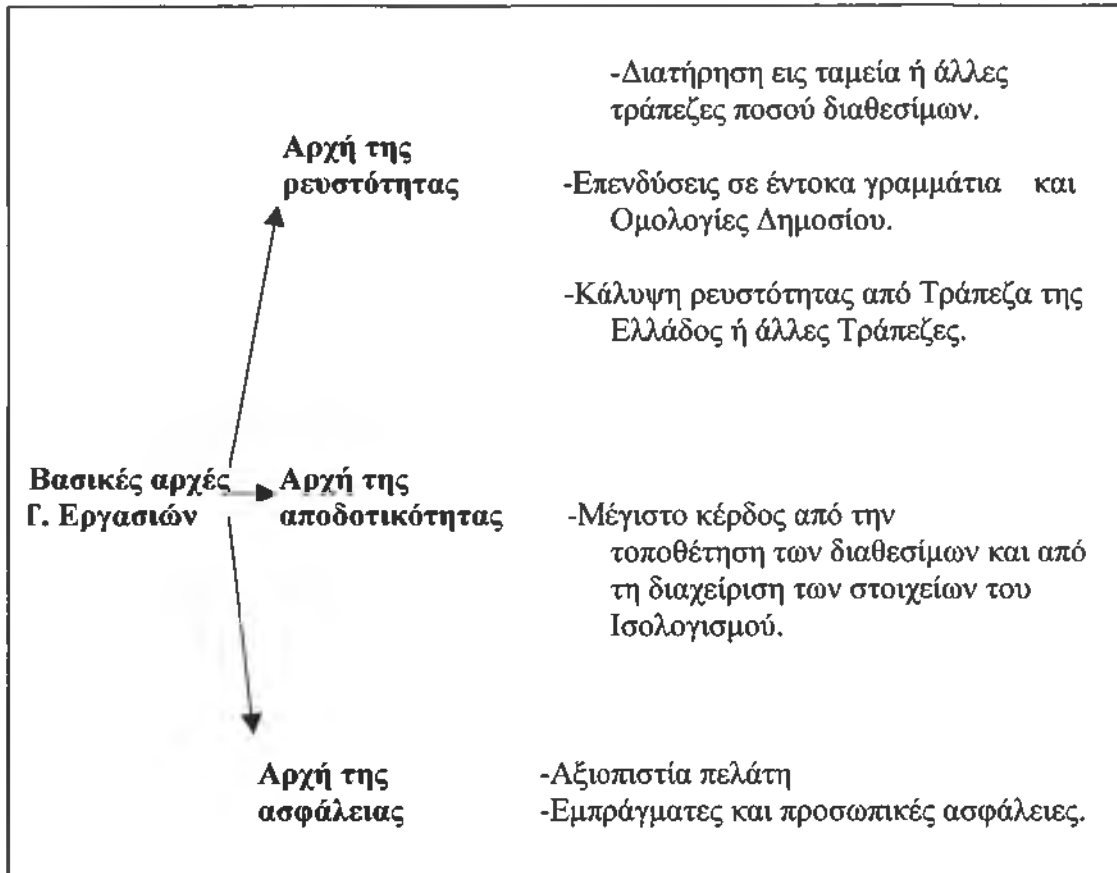
Καταθέσεις	<ul style="list-style-type: none"> -Καταθέσεις όψεως -Καταθέσεις Ταμιευτηρίου -Καταθέσεις προθεσμίας -Καταθέσεις από άλλες Τράπεζες εσωτερικού-εξωτερικού -Καταθέσεις λουπές
Τραπεζικές Εργασίες (Χορηγήσεις)	<ul style="list-style-type: none"> -Προεξοφλήσεις αξιών -Χορηγήσεις εγγυημ. δια επιταγών και γραμματίων εισπρακτέων -Χορηγήσεις εγγυημ. δια εμπ/των -Χορηγήσεις εγγυημ. δια φορτωτικών εγγράφων -Χορηγήσεις εγγυημ. δια χρεογράφων -Χορηγήσεις εγγυημ. δια εμπραγμάτων ασφαλειών -Χορηγήσεις (τοποθετήσεις) σε άλλες τράπεζες εσωτερικού-εξωτερικού
Μεσολαβητικές Εργασίες	<ul style="list-style-type: none"> - Αναδοχή εταιριών για εισαγωγή στο Χρηματιστήριο -Εργασίες κινήσεως κεφαλαίων -Είσπραξη αξιών -Αγοραπωλησίες χρεογράφων για λογ. τρίτων -Φύλαξη τίτλων -Ενοικίαση θυρίδων -Εγγυητικές επιστολές-Παράγωγα προϊόντα -Εργασίες συν/τος -Πιστωτικές κάρτες

Ειδικότερα για τις μεσολαβητικές εργασίες, σημειώνονται τα εξής:

- Είναι εργασίες χωρίς σημαντικούς κινδύνους (εκτός της περιπτώσεως των εγγυητικών επιστολών και παραγώγων προϊόντων).
- Διενεργούνται μέσω των Τραπεζών, επειδή οι Τράπεζες παρέχουν εμπορική πίστη, κεφάλαια και οργανωμένες υπηρεσίες.
- Εισπράττονται σημαντικές προμήθειες και παράλληλα γίνεται εκμετάλλευση κεφαλαίων τρίτων για ορισμένο χρονικό διάστημα χωρίς αντίστοιχο κόστος (π.χ. κίνηση κεφαλαίων, είσπραξη αξιών τρίτων κ.λπ.)

Για την αποτελεσματικότερη λειτουργία των Τραπεζών, θα πρέπει οι τραπεζικές εργασίες να διέπονται από τις κατωτέρου βασικές αρχές:

Πιν. 6 Βασικές αρχές

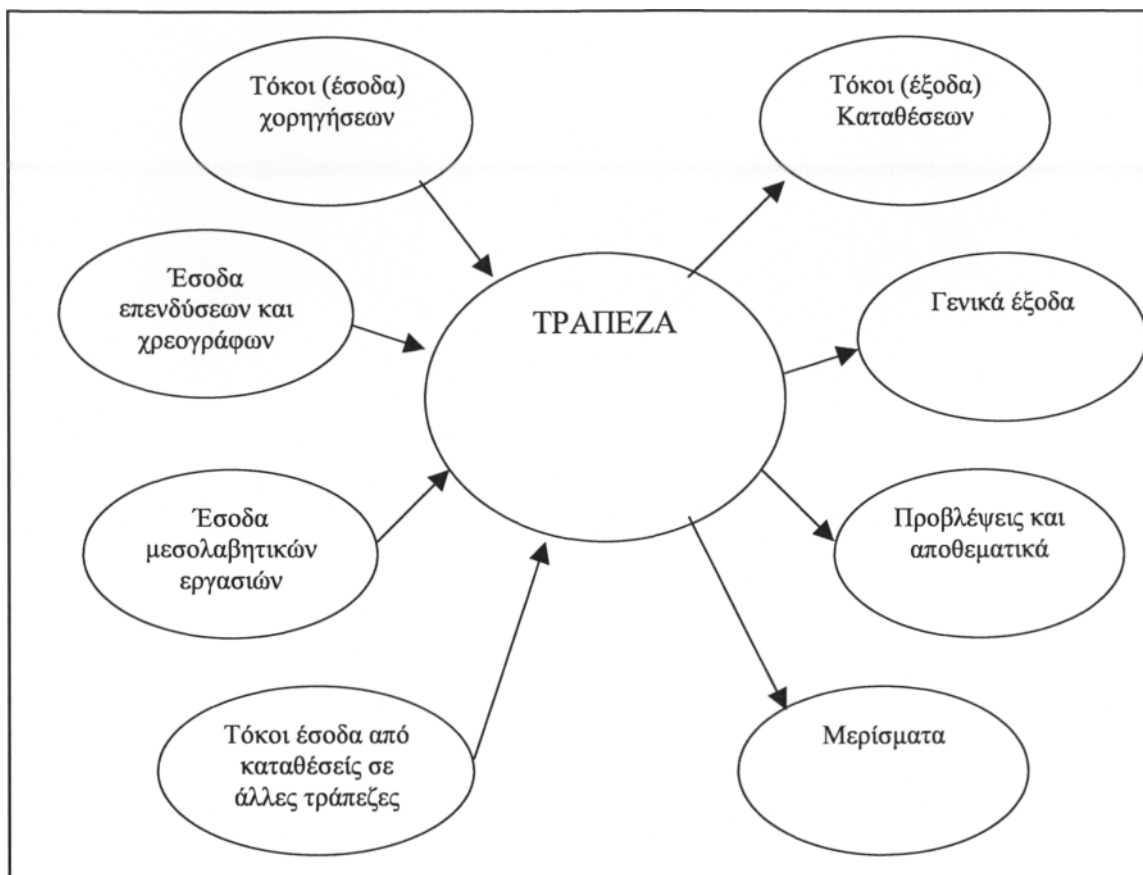
2.7 Ροή εσόδων τραπεζών.

Τα κύρια έσοδα των Τραπεζών προέρχονται από τόκους των λογαριασμών χορηγήσεων, των Ομολόγων, καθώς και των δανεισμών σε άλλες τράπεζες.

Πέραν των τόκων αυτών, οι Τράπεζες εισπράττουν και προμήθειες για την παροχή λοιπών υπηρεσιών σε πελάτες (μεσολαβητικές εργασίες).

Στο κατωτέρω πίνακα εμφανίζεται, συνοπτικά, η ροή των εσόδων των Τραπεζών.

Πιν. 7 Ροή εσόδων τραπεζών

2.8 Κατηγορίες Καταθέσεων.

Με τον όρο κατάθεση εννοούμε την αποδοχή, από τις τράπεζες, χρημάτων από κοινό με συμφωνημένους όρους, όσο αφορά το χρόνο απόδοσης των χρημάτων και το επιτόκιο.

Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία (άρθρο 4 Ν.2076/92), μόνο οι τράπεζες επιτρέπεται να δέχονται καταθέσεις από το κοινό.

Οι κυριότερες κατηγορίες καταθέσεων είναι οι εξής:

- **Καταθέσεις όψεως (καταθέτες Νομικά πρόσωπα)**
Είναι λογαριασμοί, συνήθως, άτοκοι και τα κατατιθέμενα ποσά αναλαμβάνονται οποτεδήποτε, κυρίως, με επιταγές.
Για μεγάλα ποσά καταθέσεων, οι λογαριασμοί αυτοί είναι έντοκοι με συμφωνημένο επιτόκιο. Τελευταία, οι τράπεζες επιτρέπουν την εμφάνιση χρεωστικού υπολοίπου στους λογαριασμούς αυτούς οι οποίοι συνεπώς, λειτουργούν και ως λογαριασμοί χορηγήσεων.
- **Τρεχούμενη λογαριασμοί καταθέσεων (καταθέτες Φυσικά Πρόσωπα).**

Είναι λογαριασμοί με χαμηλό επιτόκιο και τα κατατιθέμενα ποσά αναλαμβάνονται οποτεδήποτε, κυρίως, με επιταγές.

- Καταθέσεις Ταμειυτηρίου (καταθέτες Φυσικά πρόσωπα).
Είναι λογαριασμοί τοκοφόροι με επιτόκιο, που καθορίζεται από την Τράπεζα. Τα κατατιθέμενα ποσά αναλαμβάνονται οποτεδήποτε, κυρίως, σε μετρητά.
- Καταθέσεις προθεσμίας (Φυσικά και Νομικά Πρόσωπα).
Είναι λογαριασμοί τοκοφόροι με επιτόκιο ανάλογα του κατατιθέμενου ποσού και της διάρκειας της καταθέσεως και κατόπιν συμφωνίας με την Τράπεζα. Τα κατατιθέμενα ποσά αναλαμβάνονται κατά την λήξη της προθεσμίας της καταθέσεως. Σε περίπτωση αναλήψεως, λογίζονται λιγότεροι τόκοι του συμφωνηθέντος ποσού.
- Καταθέσεις σε συνάλλαγμα (πχ. Ώψεως, ταμειυτηρίου, προθεσμίας κ.λπ.)
Είναι λογαριασμοί τοκοφόροι με επιτόκιο ανάλογο του ξένου νομίσματος, του κατατιθεμένου ποσού και της ιδιαίτερης συμφωνίας με την Τράπεζα. Για τις αναλήψεις των κατατιθέμενων πόσων, ισχύουν ανάλογα όσα αναφέρονται ανωτέρου για τις καταθέσεις σε ευρώ.
- Λοιπές καταθέσεις (π.χ. Καταθέσεις σε εγγύηση, δεσμευμένες καταθέσεις κ.λπ.)
Επισημαίνεται ότι η τοκοφόρος περίοδος ενός κατατιθεμένου, σε μετρητά, ποσού αρχίζει την επόμενη της καταθέσεως εργάσιμη ημέρα. Όμως, στη περίπτωση ενός κατατιθεμένου, με επιταγή, ποσού, η αντίστοιχη τοκοφόρος περίοδος αρχίζει μετά την παρέλευση 2-7 ημερών, ανάλογα του τόπου πληρωμής της επιταγής.
Αντίθετα, στη περίπτωση αναλήψεως ενός ποσού με μετρητά ή με επιταγή, από λογαριασμό καταθέσεων, η αντίστοιχη τοκοφόρος περίοδος λήγει την ίδια ημέρα της αναλήψεως.

2.9 Χορηγήσεις

Σύμφωνα με το Κλαδικό Σχέδιο των Τραπεζών, Χορήγηση ή Χρηματοδότηση είναι η παροχή αγοραστικής δύναμης από την Τράπεζα σε πελάτη της (πιστούχο), ο οποίος καθίσταται οφειλέτης της Τραπεζής με όρους που καθορίζονται από συναπτόμενη μεταξύ τους σύμβαση.

Ως χορήγηση θεωρείται και η προεξόφληση γραμματίων και συναλλαγματικών, καθώς και τα ποσά που καταβάλλει η Τράπεζα, λόγω καταπτώσεως χορηγηθεισών εγγυήσεων της προς την πελατεία της.

Προεξόφληση είναι τραπεζική εργασία με την οποία η Τράπεζα αγοράζει, πριν από την λήξη τους, γραμμάτια και συναλλαγματικές του

εμπορικού χαρτοφυλακίου πελάτη της, η οποία πραγματοποιείται με πλήρη (ή τακτική) οπισθογράφιση των μεταβιβαζόμενων τίτλων, έναντι καταβολής της συνολικής ονομαστικής αξίας, μειωμένης κατά τους προεξοφλητικούς τόκους και τα λοιπά δικαιώματα και έξοδα της Τραπεζής.

2.9.1 Κατηγορίες Χορηγήσεων.

Οι χορηγήσεις των τραπεζών διακρίνονται στις κατωτέρω κατηγορίες:

α. με κριτήριο τη ρευστοποίηση

- Βραχυπρόθεσμες (εξόφληση εντός 12 μηνών, χρησιμοποίηση για Κεφάλαια Κινήσεως).
- Μεσοπρόθεσμες (εξόφληση σε 2-4 έτη, χρησιμοποίηση για κεφάλαια κινήσεως μονιμότερου χαρακτήρα).
- Μακροπρόθεσμες (εξόφληση σε άνω των 5 ετών. Χρησιμοποίηση για πάγια).

β. με κριτήριο τις εξασφαλίσεις

- Ακάλυπτες (δεν υπάρχουν πρόσθετες ασφάλειες, χορηγούνται σε φερέγγυους πελάτες).
- Καλυμμένες με εγγυήσεις τρίτων ή ενέχυρα επιταγών, γραμματίων, απαιτήσεων κ.λπ.
- Καλυμμένες με εμπράγματα ασφάλειες (υποθήκες, προσημειώσεις, ενέχυρα εμ/των κ.λπ.).

γ. με κριτήριο τον κλάδο δραστηριότητας των πιστούχων

- Χρηματοδοτήσεις προς το εμπόριο (εσωτερικό, εισαγωγικό, εξ/κό).
- Χορηγήσεις προς την Βιομηχανία (Κεφ. Κινήσεως- πάγιες εγκαταστάσεις).
- Χορηγήσεις προς τις τουριστικές επιχειρήσεις (Κεφ. Κινήσεως- πάγιες εγκαταστάσεις).
- Χορηγήσεις προς την Βιοτεχνία (Κεφ. Κινήσεως- πάγιες εγκαταστάσεις).
- Χορηγήσεις προς την Ναυτιλία (Κεφ. Κινήσεως- πάγιες εγκαταστάσεις).

δ. με κριτήριο τον τρόπο εξοφλήσεως

- Εφάπαξ εξοφλητέες
- Χρεολυτικές
- Τοκοχρεολυτικές
- Σε ανοικτό λογ/σμό

ε. με κριτήριο το είδος της χρηματοδοτήσεως

- Χορηγήσεις για την αγορά ή ανέγερση κτιριακών εγκαταστάσεων
- Χορηγήσεις για την αγορά μηχανημάτων

- Χορηγήσεις για Κεφάλαιο Κινήσεως
  - Χορηγήσεις για την αγορά κατοικίας
  - Χορηγήσεις για την αγορά επαγγελματικής στέγης
- στ. με κριτήριο τις τυχόν καθυστερήσεις
- Χορηγήσεις σε καθυστέρηση
  - Επισφαλείς χορηγήσεις

Διευκρινίζεται ότι σύμφωνα με το Κλαδικό Λογιστικό Σχέδιο Τραπεζών:

- Οι χορηγήσεις χαρακτηρίζονται ως καθυστερημένες όταν η μη εμπρόθεσμη εξόφλησή τους δεν οφείλεται σε προσωρινή ολιγοήμερη ταμιακή δυσχέρεια των πιστούχων και παράλληλα η τράπεζα έχει καταγγείλει την σχετική σύμβαση χορηγήσεως
- Οι χορηγήσεις χαρακτηρίζονται ως επισφαλείς όταν υπάρχουν βάσιμες ενδείξεις ότι εισπραχθούν ολικά ή μερικά.

2.9.2 Είδη συμβάσεων χορηγήσεων

Για τις χορηγήσεις σε πιστούχους, οι Τράπεζες καταρτίζουν:

α. Συμβάσεις ανοικτού λογαριασμού

Το βασικό χαρακτηριστικό της συμβάσεως αυτής είναι η αύξηση ή μείωση του αναγραφόμενου, σε αυτή, εγκριθέντος πιστωτικού ορίου των πιστούχων, καθώς και η ενοποίηση της παρόμοια σύμβαση.

β. Συμβάσεις δανείων

Οι συμβάσεις αυτές καταρτίζονται στις περιπτώσεις χορηγήσεως:

- Χρεολυτικών δανείων
- Τοκοχρεολυτικών δανείων
- Καταναλωτικών δανείων

Διευκρινίζεται ότι οι υποχρεώσεις, που αναλαμβάνονται από τις τράπεζες, με την υπογραφή των συμβάσεων για χρηματοδότηση των πιστούχων, παρακολουθούνται σε λογαριασμούς τάξεως.

2.9.3 Ασφάλεια χορηγήσεων.

Για την εξασφάλιση των χορηγήσεων, οι Τράπεζες λαμβάνουν ορισμένες εγγυήσεις ή καλύμματα.

Οι κυριότερες εγγυήσεις και τα συνήθη καλύμματα είναι τα εξής:

- #### α. Εγγυήσεις τρίτων (υπογράφεται σύμβαση εγγυήσεως). Η Τράπεζα ζητά από τον εγγυητή προκαταβολικά την παραίτηση από την ένσταση τη "διζήσεως", οπότε ο εγγυητής ευθύνεται ως

πρωτοφειλέτης. Ένσταση της "διζήσεως" καλούμε το δικαίωμα που έχει ο εγγυητής να αρνηθεί την καταβολή της οφειλής, μέχρι ότου ο δανειστής προβεί σε αναγκαστική εκτέλεση κατά του οφειλέτη και αυτή αποβεί ατελέσφορη.

β. Ενεχυρίαση απαιτήσεων (π.χ. ενεχυρίαση, υπέρ της τραπέζης, απαιτήσεων τεχνικής εταιρίας από το Ελληνικό Δημόσιο για την εκτέλεση έργων κ.λ.π.).

γ. Ενεχυρίαση αποθεμάτων - χρεογράφων.

δ. Ενεχυρίαση επιταγών – γραμματίων εισπρακτέων.

Για τις ανωτέρου περιπτώσεις β-δ, υπογράφεται σχετική σύμβαση ενεχυρίασεως.

ε. Εγγυήσεις Μετόχων πιστούχων εταιριών (υπογράφουν τις αντίστοιχες συμβάσεις ως εγγυητές).

στ. Υποθήκη

Υποθήκη είναι το εμπράγματο δικαίωμα που αποκτάται επί ξένου ακινήτου πράγματος, για την εξασφάλιση απαίτησης, με την προνομιακή ικανοποίηση του δικαιούχου της απαίτησης από το πράγμα.

Για την απόκτηση υποθήκης απαιτείται:

- Μονομερής δήλωση του οφειλέτη ή δικαστική απόφαση
- Εγγραφή στα βιβλία υποθηκών
- Ύπαρξη ασφαλιζόμενης απαίτησης

Σχετικά ή σειρά της υποθήκη, σημειώνεται ότι:

- Τάξη ή σειρά της υποθήκη είναι η σειρά εγγραφής της στα βιβλία υποθηκών
- Εξάλειψη της υποθήκης γίνεται με τη συναίνεση του δανειστή ή με δικαστική απόφαση.

ζ. Προσημείωση υποθήκης.

Η προσημείωση παρέχει μόνο το δικαίωμα της προτίμησης για την απόκτηση υποθήκης.

Για την εγγραφή της προσημείωσης υποθήκης απαιτείται:

- Απόφαση αρμοδίου δικαστηρίου
- Εγγραφή εις τα βιβλία υποθηκών

Πριν την εγγραφή της προσημείωσης υποθήκης απαιτείται να γίνει εκτίμηση της αξίας των ακινήτων που υποθηκεύονται. Η αξία των

ακινήτων θα πρέπει να υπερκαλύπτει το ποσό της απαίτησης, επειδή ενδεχομένως, να υπάρχουν και προνομιούχοι δανειστές.

Επισημαίνεται ότι οι ανωτέρω αναλαμβανόμενες, από τις τράπεζες, ασφάλειες παρακολουθούνται σε λογαριασμούς τάξεως, σύμφωνα με το Κλαδικό Λογιστικό Σχέδιο των Τραπεζών.

2.9.4 Διαδικασία έγκρισεως και παρακολουθήσεως των χορηγήσεων

Για την χρηματοδότηση των πιστούχων, οι Τράπεζες έχουν καθιερώσει, με εγκύκλιες οδηγίες, ορισμένες διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται από τους αρμόδιους των καταστημάτων τους.

Οι βασικότερες, από τις διαδικασίες αυτές, είναι οι εξής:

- Αίτηση του πιστούχου με πληροφοριακά στοιχεία.
Στην αίτηση αυτή αναφέρονται τα στοιχεία του πιστούχου, το είδος και το ύψος της χορηγήσεως, οι προσφερόμενες ασφάλειες κ.λπ.
- Δελτίο πληροφοριών του πιστούχου συνταγμένο από την Τράπεζα.
Το δελτίο αυτό περιλαμβάνει, κυρίως, τα οικονομικά στοιχεία του πιστούχου, τη προοπτική των εργασιών του κ.λπ.
- Έγκριση χορηγήσεως βάσει ευχέρειας Καταστήματος.
Η σχετική απόφαση λαμβάνεται, κατά κανόνα, από την επιτροπή χορηγήσεων του Καταστήματος, στην οποία συμμετέχουν, ο Διευθυντής και Υποδιευθυντής του Καταστήματος, καθώς και ο αρμόδιος Προϊστάμενος του Τμήματος Χορηγήσεων.
Η επιτροπή αυτή οφείλει συνήθως, εκτός των άλλων, να εξετάζει τα δικαιολογητικά νομιμοποίησεως της πιστούχου εταιρίας (πχ. Καταστατικό ιδρύσεως, ταυτότητες κ.λπ.), να μελετά τα χρηματοοικονομικά της στοιχεία (πχ. Για κεφάλαια κινήσεως, ανέγερση κτιριακών εγκαταστάσεων κ.λπ.) και να αξιολογεί τη δυνατότητα εξυπηρέτησης του ποσού της χορηγήσεως.
- Πρόταση προς την αρμόδια Κεντρική Υπηρεσία της Τραπέζης για έγκριση χορηγήσεως, στις περιπτώσεις που είναι εκτός της ευχέρειας του Καταστήματος (υποβάλλονται δικαιολογητικά κ.λπ.).
- Εγκριτική απόφαση Κεντρικής Υπηρεσίας για χρηματοδότηση του πιστούχου.
- Προσκόμιση από το πιστούχο όλων των δικαιολογητικών, που προβλέπονται από την εγκριτική απόφαση της Κεντρικής υπηρεσίας και από τις αποφάσεις των Νομισματικών αρχών (πχ. Ασφαλιστική ενημερότητα, εγγραφή σε επιμελητήρια, εξοφλούμενα τιμολόγια, υποθήκες, προσημειώσεις κ.λπ.).

- Χορήγηση (υπογραφή συμβάσεως, άνοιγμα λογ/σμού).
- Παρακολούθηση της πορείας εργασιών του πιστούχου.
Η παρακολούθηση αυτή πρέπει να γίνεται με επιτόπια έρευνα των αρμοδίων του Καταστήματος στην έδρα της πιστούχου εταιρίας, καθώς και με την συνεχή παρακολούθηση των οικονομικών της στοιχείων.

Κεφάλαιο 3: Βασικές Μεσολαβητικές Τραπεζικές εργασίες

Στο κεφάλαιο αυτό θα αναφερθούν βασικές μεσολαβητικές εργασίες όπως η Εγγύηση - Εγγυοδοσία, εργασίες εξωτερικού (εισαγωγές, εξαγωγές, αγοροπωλησία συναλλάγματος), αναδοχή για εισαγωγή μετοχών Α.Ε. στο χρηματιστήριο και τραπεζικές εργασίες σε συνάλλαγμα. Ο λόγος που αναφέρονται αυτές οι εργασίες είναι ότι αποτελούν εργασίες εξειδικευμένες που μπορούν να εκτελεστούν μόνο από τράπεζες. Αποτελούν ενδιαφέρον όσο αναφορά την λογιστική παρακολούθηση τους. Επίσης η εργασίες αυτές είναι πιο δύσκολες στον έλεγχο λόγω της φύση τους γι' αυτό και υπάρχουν διάφοροι μέθοδοι ελέγχου και από αυτές προκύπτουν σημαντικά ποσά προμηθειών για τις Τράπεζες. Τέλος η γνώση αυτών των εργασιών είναι απαραίτητη για την καλύτερη κατανόηση της λειτουργίας των τραπεζικών επιχειρήσεων.

3.1 Βασικές Μεσολαβητικές Εργασίες Τραπεζών

Σύμφωνα με το Κλαδικό Λογιστικό Σχέδιο των τραπεζών, Εγγύηση ή Εγγυοδοσία είναι η παροχή πίστωσης από την τράπεζα υπέρ πελάτη της για την καλή εκπλήρωση οικονομικών ή άλλων συμβατικών υποχρεώσεων του, με την αναδοχή, από μέρος της τραπεζής, των κινδύνων που απορρέουν από την πλημμελή ή τη μη εκτέλεση των υποχρεώσεων αυτών από το πελάτη. Η εγγύηση μεταβάλλεται σε χορήγηση όταν καταπίπτει. Πιστοδότηση είναι ευρύτερος όρος στον οποίο περιλαμβάνεται τόσο η έννοια της χορηγήσεως όσο και η έννοια της εγγυήσεως.

Εγγυητική Επιστολή (E/E) είναι έγγραφο με το οποίο η Τράπεζα εγγυάται προς τρίτο πρόσωπο (δανειστή) την φερεγγυότητα του οφειλέτη του και υπόσχεται ότι θα καταβάλει η ίδια το οφειλόμενο ποσό αν το ποσό αυτό δεν εξοφληθεί από τον οφειλέτη.

Διαδικασίες χορηγήσεως (E/E)

Για την χορήγηση E/E σε πελάτες, ακολουθούνται οι εξής διαδικασίες:

- Αίτηση του πελάτη.
Στην αίτηση αυτή αναγράφονται τα ατομικά του στοιχεία, το είδος εγγυήσεως, που απευθύνεται η εγγύηση και τα λοιπά στοιχεία.
- Σύνταξη από την Τράπεζα πληροφοριακού Δελτίου για τον πελάτη
- Έγκριση χορηγήσεως E/E από την αρμόδια επιτροπή του Καταστήματος ή της αρμόδιας Κεντρικής της Τραπεζής.
- Έκδοση E/E
Το κείμενο της εγγυητικής επιστολής, το οποίο υπογράφεται αρμοδίως, περιλαμβάνει μεταξύ των άλλων, τον αύξοντα αριθμό

της Ε/Ε, το τι ακριβώς εγγυάται η Τράπεζα, καθώς και την παραίτηση από την "ένσταση της διζήσεως".

- Εγγραφή στα λογιστικά βιβλία του Καταστήματος

Κατηγορίες Ε/Ε

Οι κυριότερες κατηγορίες Ε/Ε είναι οι εξής:

- Για την συμμετοχή σε διαγωνισμούς κ.λ.π.
- Για την εκτέλεση και τήρηση γενικά των όρων συμβάσεων (καλής εκτελέσεως).
- Για την ανάληψη προκαταβολών σε εργολαβίες.

Καλύμματα Ε/Ε

Για την αντιμετώπιση του πιστωτικού κινδύνου από την χορήγηση Ε/Ε, οι Τράπεζες, συνήθως, λαμβάνουν τα εξής καλύμματα:

- Καταθέσεις μετρητών (έντοκος λογ/σμός)
- Προσωπική εγγύηση του εντολέα Ε/Ε
- Υποθήκες – προσημειώσεις σε ακίνητα των πελατών ή των εγγυητών τους.

(Υπογράφεται σύμβαση δανείου, γίνεται χορήγηση και ισόποση κατάθεση σε δεσμευμένο άτοκο λογ/σμό)

Ενέχυρα υ/Τραπεζής (π.χ. εμπ/τα, χρεόγραφα κ.λπ.)

3.1.1 Εργασίες εξωτερικού (εισαγωγές – εξαγωγές – αγοραπωλησία συναλλάγματος).

Οι εργασίες εξωτερικού είναι από τις πλέον προσοδοφόρες μεσολαβητικές εργασίες των Τραπεζών, επειδή από αυτές προκύπτουν σημαντικά ποσά προμηθειών και πιστωτικών συναλλαγματικών διαφορών.

Οι διαδικασίες, που ακολουθούνται κατά την διεκπεραίωση των εισαγωγών – εξαγωγών και αγοραπωλησίας συναλλάγματος καθορίζονται από εγκύκλιες οδηγίες των Διοικήσεων των Τραπεζών καθώς και των Νομισματικών Αρχών.

Κατά την εισαγωγή αγαθών ανοίγεται, συνήθως, ενέγγυος πίστωση.

Σχετικά με την πίστωση αυτή, σημειώνονται τα εξής:

- Εενέγγυος πίστωση είναι η σύμβαση βάσει της οποίας μια τράπεζα (πιστώτρια) συμφωνεί με ένα πρόσωπο (εισαγωγέα) για το άνοιγμα πίστωσης υπέρ τρίτου προσώπου (δικαιούχου) και αναλαμβάνει την υποχρέωση, με την παράδοση, σ' αυτήν, φορτωτικής από το δικαιούχο, να καταβάλει προς αυτόν το ποσό της πίστωσης, το οποίο θα εισπράξει από τον οφειλέτη (εισαγωγέα), που θα παραλάβει τη φορτωτική.

Στην ενέγγυο πίστωση συμμετέχουν:

- Ο εντολέας (αγοραστής-εισαγωγέας) που δίδει την εντολή για το άνοιγμα της πίστωσης.
- Η πιστώτρια Τράπεζα που δέχεται την εντολή και ανοίγει την πίστωση.
- Η πληρώτρια τράπεζα (ανταποκρίτρια) που δέχεται την εντολή, από την πιστώτρια τράπεζα, να κοινοποιήσει την πίστωση στο δικαιούχο και να τον πληρώσει, μόλις πάρει από τα φορτωτικά έγγραφα, που προβλέπονται από την πίστωση.
- Ο δικαιούχος της πίστωσης (πωλητής) ο οποίος οφείλει να παρουσιάσει στην ανταποκρίτρια τράπεζα τα φορτωτικά έγγραφα, που αποδεικνύουν τη φόρτωση του εμπορεύματος και την τήρηση των όρων της πίστωσης, προκειμένου να εισπράξει την αξία των εμπορευμάτων του.

Διάκριση ενέγγυων πιστώσεων

Η ενέγγυος πίστωση μπορεί να είναι:

- Ανακλητή (δικαίωμα ανακλήσεως από τον εντολέα).
- Ανέκκλητη (ο εντολέας δεν έχει δικαίωμα ανακλήσεως εφ' όσον τηρηθούν οι όροι της πίστωσης).

3.1.2 Λοιπές βασικές μεσολαβητικές εργασίες.

Άλλες βασικές μεσολαβητικές εργασίες των τραπεζών, είναι οι εξής:

α) Αναδοχή για εισαγωγή μετοχών ανωνύμων εταιριών στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, βάσει του άρθρου 11 Ν.2324/1995
Οι βασικές διαδικασίες, που προβλέπονται για την εισαγωγή μετόχων ανωνύμων εταιριών στο Χρηματιστήριο, είναι οι εξής:

- Οικονομικός και Λογιστικός έλεγχος επί των οικονομικών καταστάσεων των τριών (3) τελευταίων χρήσεων, για την παράλληλη αγορά, και των πέντε (5) τελευταίων χρήσεων για την κύρια αγορά του Χρηματιστηρίου.
- Νομικός έλεγχος των υποψήφιων ανωνύμων εταιριών.
- Προετοιμασία του ενημερωτικού Δελτίου για το Χρηματιστήριο.
- Εγγραφές για την συμμετοχή στην αύξηση του Μετοχικού Κεφαλαίου με δημόσια εγγραφή.

Για το συντονισμό των ανωτέρου εργασιών και για την "παροχή εγγυήσεως" για την εισαγωγή των μετοχών στο Χρηματιστήριο, οι Τράπεζες εισπράττουν προμήθειες, το ύψος των οποίων συμφωνείται με τους πελάτες.

β) Εργασίες κινήσεως κεφαλαίων (μεταφορά χρημάτων από πρόσωπο σε πρόσωπο)

- Για τις εργασίες αυτές, οι Τράπεζες εισπράττουν προμήθειες, βάσει εγκεκριμένου, από τη Διοίκηση κάθε τραπεζής, τιμολογίου.
- γ) Είσπραξη αξιών (είσπραξη γραμματίων εισπρακτέων και επιταγών εισπρακτέων για λογαριασμό των πελατών)
Για την εργασία αυτή, οι Τράπεζες χρησιμοποιούνται το δίκτυο των Καταστημάτων και εισπράττουν προμήθειες από τους πελάτες, βάσει εγκεκριμένου, από τη Διοίκηση κάθε τραπεζής, τιμολογίου.
- δ) Ενοικίαση θυρίδων (ενοικίαση θυρίδων θησαυροφυλακίου)
Η ενοικίαση θυρίδων είναι ένας τομέας εργασιών που προβάλλει τις τράπεζες και προσελκύει πελατεία.
Από την ενοικίαση θυρίδων, οι Τράπεζες εισπράττουν ετήσια μισθώματα.

3.2 Τραπεζικές εργασίες σε συνάλλαγμα³

Μετά την απελευθέρωση της κινήσεως κεφαλαίων από και προς το εξωτερικό, οι πράξεις σε συνάλλαγμα έχουν αυξηθεί σημαντικά με ανάλογο όφελος για τις τραπεζικές επιχειρήσεις.

Η απελευθέρωση της κινήσεως κεφαλαίων σημαίνει ότι οι Έλληνες πολίτες μπορούν ελεύθερα να λαμβάνουν τραπεζικά δάνεια και σε ξένο νόμισμα, να ανοίγουν λογαριασμούς τραπεζικών καταθέσεων σε ξένο νόμισμα, να εμβάζουν ποσά στο εξωτερικό κ.λπ.

Λόγω της σημαντικής αυξήσεως των πράξεων σε συνάλλαγμα, η Λογιστική συναλλάγματος καλύπτει μεγάλο μέρος της Λογιστικής των τραπεζών.

Θα πρέπει να διευκρινιστεί ότι, λέγοντας συνάλλαγμα εννοούμε τις απαιτήσεις ή υποχρεώσεις σε ξένο νόμισμα με Λογιστική μορφή.

Όλες οι πράξεις σε συνάλλαγμα πραγματοποιούνται με μεταφορές από λογαριασμό σε λογαριασμό.

Αντίθετα, λέγοντας ξένα τραπεζογραμμάτια ή ξένα χαρτονομίσματα, εννοούμε τα χαρτονομίσματα σε φυσική μορφή.

Οι πράξεις σε χαρτονομίσματα απαιτούν τη μεταφορά χρήματος από πρόσωπο σε πρόσωπο και συνεπώς δυσκολεύει τη διενέργεια των συναλλαγών αυτών. Το χαρτονόμισμα μπορεί να γίνει συνάλλαγμα αν κατατεθεί σε λογαριασμό συναλλάγματος.

Η Λογιστική συναλλάγματος έχει ως σκοπό:

- Την ορθή απεικόνιση των διενεργούμενων πράξεων σε συνάλλαγμα, και

³ β.λ. Βασίλειος Ι. Λουμιώτης, θέματα εφαρμοσμένης λογιστικής & ελεγκτικής Τραπεζών, Αθήνα 2002 σελ. 57-63

- Τον ορθό προσδιορισμό της συναλλαγματικής θέσεως των Τραπεζών.

3.2.1 Μέθοδοι παρακολούθησεως των πράξεων σε συνάλλαγμα

Για την παρακολούθηση των πράξεων σε συνάλλαγμα εφαρμόζονται οι εξής μέθοδοι:

- Η μέθοδος του σε ευρώ αντιτίμου.
- Η μέθοδος του λογιστικού ισοτίμου, και
- Η μέθοδος της κατ' είδος νομίσματος τηρήσεως των λογαριασμών ("αυτοτελής λογιστική συναλλάγματος")

3.2.2 Μέθοδος του σε ευρώ αντιτίμου

Σύμφωνα με τη μέθοδο του σε ευρώ αντιτίμου (single currency system):

- Το συνάλλαγμα θεωρείται ως περιουσιακό στοιχείο, που έχει ορισμένη τιμή σε ευρώ, π.χ. USD 500 X ευρώ 1,1= ευρώ 550
- Κάθε πράξη σε συνάλλαγμα καταχωρείται σε ευρώ στα αντίστοιχα ημερολόγια και αναλυτικά καθολικά.
- Τηρείται, συνήθως ένα πρόχειρο καθολικό ανά νόμισμα για την παρακολούθηση της ποσότητας σε συνάλλαγμα.
- Οι τηρούμενοι λογαριασμοί σε συνάλλαγμα είναι μικτοί, και προκύπτουν συνήθως, συναλλαγματικές διαφορές.

Με την ανωτέρω μέθοδο δεν εμφανίζεται, λογιστικά, η συναλλαγματική θέση των τραπεζών. Επίσης, οι τηρούμενοι λογαριασμοί σε ξένο νόμισμα είναι μικτοί και χρειάζονται, συχνά, εκκαθάριση. Μέχρι να γίνει εκκαθάριση οι πληροφορίες, που λαμβάνονται από τους λογαριασμούς αυτούς, είναι παραπλανητικές.

3.2.3 Μέθοδος του λογιστικού ισοτίμου

Σύμφωνα με τη μέθοδο του λογιστικού ισοτίμου (dual currency system):

- Χρησιμοποιούνται συμβατικές τιμές συναλλάγματος π.χ. 1 USD = 1,2 ευρώ.
- Η διαφορά μεταξύ τρεχούσης και συμβατικής τιμής καταχωρείται στο λογαριασμό "Συναλλαγματικές διαφορές".

- Σε περίπτωση αναλήψεως ποσού ευρώ από λογαριασμό καταθέσεων σε Ξ.Ν. (π.χ. USD 500 με τρέχουσα τιμή 1USD = 1,3 ευρώ), γίνεται η λογιστική εγγραφή

X	καταθέσεις USD 500*1,2=	600
X	Συναλλαγματικές διαφορές (USD 500 * (1,3-1,2))	50
Π	Ταμείο	650

- Γίνεται εκκαθάριση του λογαριασμού αυτού, σε τακτικά χρονικά διαστήματα και οπωσδήποτε κατά την σύνταξη των ετήσιων οικονομικών καταστάσεων ή των ενδιάμεσων Λογιστικών καταστάσεων.

Η μέθοδος αυτή εμφανίζει, περίπου τα ίδια μειονεκτήματα που αναφέρονται ανωτέρω για την μέθοδο του ευρώ αντιτίμου.

Επισημαίνεται ότι, για την παρακολούθηση των πράξεων σε συνάλλαγμα, το Κλαδικό Λογιστικό Σχέδιο των Τραπεζών έχει υιοθετήσει, υποχρεωτικά, τη μέθοδο της αυτοτελούς λογιστικής.

3.2.4 Μέθοδος της κατ' είδος νομίσματος τηρήσεως των λογαριασμών – αυτοτελής λογιστική συναλλάγματος (multi – currency system)

Σύμφωνα με τη μέθοδο αυτή:

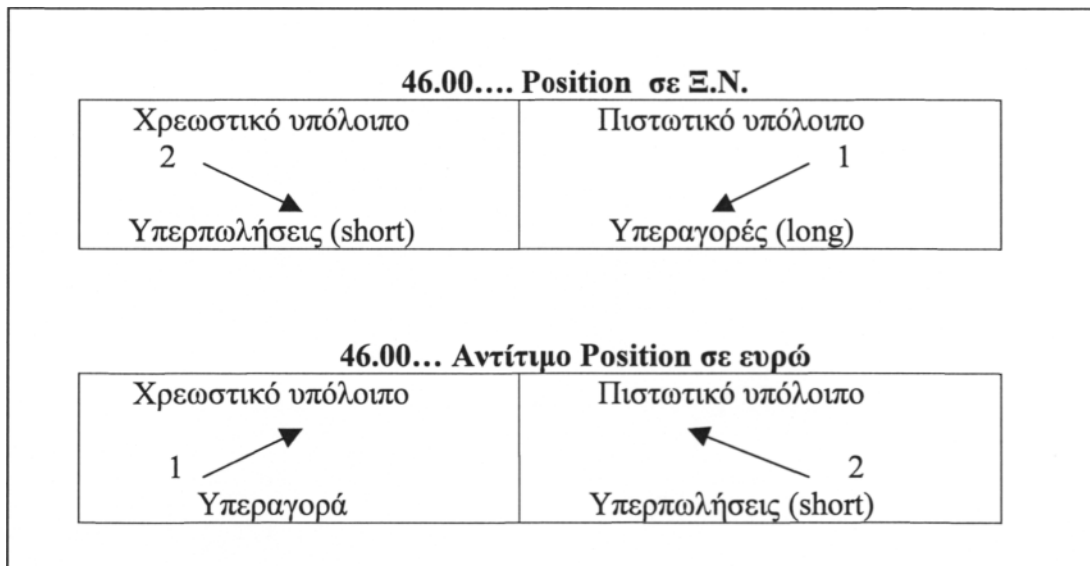
- Οι συναλλαγές σε κάθε νόμισμα παρακολουθούνται ξεχωριστά. Για το ευρώ και για κάθε ξένο νόμισμα τηρούνται λογαριασμοί, οι οποίοι αναπτύσσονται ως υπολογαριασμοί του ίδιου πρωτοβάθμιου λογαριασμού. Έτσι, στον ίδιο πρωτοβάθμιο λογαριασμό υπάρχουν υπολογαριασμοί σε ευρώ και υπολογαριασμοί για κάθε ξένο νόμισμα. Η διάκριση των νομισμάτων σε κάθε πρωτοβάθμιο λογαριασμό γίνεται είτε με κωδικούς αριθμούς είτε με την αντιγραφή του νομίσματος μπροστά σε κάθε λογαριασμό.
Π.χ. 00.50.00 ή ευρώ – 50.00 “καταθέσεις όψεως ιδιωτών” (ευρώ)
01.50.00 ή USD – 50.00 “καταθέσεις όψεως ιδιωτών” (\$)
- Η επικοινωνία μεταξύ ξένων νομισμάτων, καθώς και μεταξύ ξένων νομισμάτων και ευρώ γίνεται με τους λογαριασμούς:
-46.00... “Συναλλαγματική θέση σε ίδιο συνάλλαγμα σε Ξ.Ν.”
-46.00... “Συναλλαγματική θέση σε ίδιο συνάλλαγμα σε ευρώ”
(“Αντίτιμο Position)

Ο λογαριασμός 46.00... "Συναλλαγματική θέση σε ίδιο συνάλλαγμα (σε Ξ.Ν.)" εμφανίζει τη συναλλαγματική καθαρή θέση της Τραπέζης, ως προς το συγκεκριμένο νόμισμα.

Το πιστωτικό υπόλοιπο του κάθε λογαριασμού ξένου νομίσματος 46.00. θετική καθαρή θέση (απαιτήσεις σε ξένο νόμισμα μεγαλύτερες από τις υποχρεώσεις σε ξένο νόμισμα), ενώ το χρεωστικό υπόλοιπο αυτού εμφανίζει αρνητική καθαρή θέση (απαιτήσεις σε ξένο νόμισμα μικρότερες από τις υποχρεώσεις σε ξένο νόμισμα) της Τραπέζης, ως προς το συγκεκριμένο ξένο νόμισμα.

Ο λογαριασμός 46.00... "Συναλλαγματική θέση σε ίδιο συνάλλαγμα σε ευρώ" (Αντίτιμο Position) λειτουργεί κατ' αντίστροφη φορά σε σχέση με τους λογαριασμούς των ξένων νομισμάτων. Το χρεωστικό υπόλοιπο ενός λογαριασμού ευρώ εμφανίζει την αξία σε ευρώ του συναλλάγματος του ξένου νομίσματος, που εμφανίζει το πιστωτικό υπόλοιπο του αντίστοιχου λογαριασμού του ξένου νομίσματος.

Όταν χρεώνεται ο λογαριασμός 46.00... "Συναλλαγματική θέση σε ίδιο συνάλλαγμα σε Ξ.Ν.", πιστώνεται ο λογαριασμός 46.00... "Συναλλαγματική θέση σε ίδιο συνάλλαγμα σε ευρώ" (Αντίτιμο Position) και αντίστροφα όταν πιστώνεται ο λογαριασμός 46.00... "Συναλλαγματική θέση σε ίδιο συνάλλαγμα σε Ξ.Ν.", χρεώνεται ο λογαριασμός 46.00... "Συναλλαγματική θέση σε ίδιο συνάλλαγμα σε ευρώ" (Αντίτιμο Position).

- Κάθε νόμισμα έχει τα δικά του λογιστικά βιβλία (ημερολόγια, αναλυτικά καθολικά, γενικό καθολικό κ.λ.π.)

Όσος είναι ο αριθμός των νομισμάτων που εμπλέκονται σε κάθε λογιστικό γεγονός, τόσοσ είναι ο αριθμός και των Positions που κινούνται και τόσα τα ημερολόγια που ενημερώνονται.

- Κατά τον προσδιορισμό βραχύχρονων αποτελεσμάτων, καθώς και στο τέλος της χρήσεως, το υπόλοιπο κάθε λογαριασμού 46.00... "Συναλλαγματική θέση σε ίδιο συνάλλαγμα σε Ξ.Ν". αποτιμάται σε ευρώ, με βάση τη μέση τιμή fixing του νομίσματος αυτού, και παράλληλα γίνεται προσαρμογή του υπολοίπου του αντιστοίχου υπολογαριασμού 46.00... "Συναλλαγματική θέση σε ίδιο συνάλλαγμα σε ευρώ" (Αντίτιμο Position) με το αποτιμημένο υπόλοιπο του λογαριασμού 46.00... Όταν, για την προσαρμογή αυτή, χρεώνεται ο οικείος υπολογαριασμός 46.00... "Συναλλαγματική θέση σε ίδιο συνάλλαγμα σε ευρώ" (Αντίτιμο Position), πιστώνεται ο οικείος υπολογαριασμός του 79 "Διαφορές (πιστωτικές) από πράξεις σε συνάλλαγμα", ενώ, όταν πιστώνεται, χρεώνεται ο οικείος υπολογαριασμός του 69 "Διαφορές (χρεωστικές) από πράξεις σε συνάλλαγμα".

Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι η μέθοδος της "αυτοτελούς λογιστικής συναλλάγματος" θεωρείται η πιο ενδεδειγμένη για την παρακολούθηση των πράξεων σε συνάλλαγμα που διενεργούν οι τραπεζικές επιχειρήσεις, επειδή :

- Η Position σε κάθε ξένο νόμισμα εξάγεται, λογιστικά, από τους τηρούμενους λογαριασμούς, οι οποίοι κινούνται σε πλήρες διπλογραφικό και μηχανογραφημένο σύστημα και συνεπώς αποφεύγονται τα λάθη καταχώρησης του συναλλάγματος. Επισημαίνεται ότι η ακριβής γνώση της συναλλαγματικής θέσης, σε κάθε ξένο νόμισμα, είναι από τις πλέον σημαντικές πληροφορίες για τη Διοίκηση των Τραπεζικών στη λήψη κρίσιμων αποφάσεων, σχετικά με την διαχείριση του εκάστοτε αναλαμβανομένου, από κάθε συναλλαγματική θέση, συναλλαγματικού κινδύνου.
- Οι συναλλαγματικές διαφορές εξάγονται εύκολα με την προσαρμογή του εκάστοτε υπολοίπου του λογαριασμού 46.00... "Συναλλαγματική θέση σε ίδιο συνάλλαγμα σε ευρώ" (Αντίτιμο Position) στο αντίστοιχο υπόλοιπο του λογαριασμού σε Ξ.Ν., μετά την σχετική μετατροπή του στο εγχώριο νόμισμα.

3.2.5 Συναλλαγματική θέση (Position)

Position συναλλάγματος είναι η διαφορά μεταξύ Ενεργητικού (Ε) και Παθητικού (Π) σε ένα συγκεκριμένο νόμισμα.

- Αν το $E > \Pi$, έχουμε θετική συναλλαγματική θέση ή υπεραγορές ή **Long Position** στο συγκεκριμένο νόμισμα.
- Αν το $E < \Pi$, έχουμε αρνητική συναλλαγματική θέση ή υπερπωλήσεις ή **short position** στο συγκεκριμένο νόμισμα
- Αν το $E = \Pi$, έχουμε εξισωμένη συναλλαγματική θέση ή **square position** στο συγκεκριμένο νόμισμα.

Επισημαίνεται ότι για την αποτελεσματική διαχείριση του συναλλαγματικού κινδύνου των τραπεζών, η πληροφορία σχετικά με την εκάστοτε συναλλαγματική τους θέση είναι ιδιαίτερα χρήσιμη.

Επισημαίνεται, επίσης, ότι :

- Αν η Τράπεζα έχει θετική συναλλαγματική θέση (Long position) σε ένα νόμισμα, θα αποκομίσει κέρδη, σε τυχόν ανατίμηση του ξένου νομίσματος έναντι του ευρώ ή θα υποστεί ζημίες από υποτίμηση του ξένου νομίσματος έναντι του ευρώ.
- Αν η Τράπεζα έχει αρνητική συναλλαγματική θέση (short position) σε ένα νόμισμα, θα αποκομίσει κέρδη από τυχόν υποτίμηση του ξένου νομίσματος έναντι του ευρώ ή θα υποστεί ζημίες από ανατίμηση του ξένου νομίσματος έναντι του ευρώ.
- Αν η Τράπεζα έχει εξισωμένη συναλλαγματική θέση (square position) σε ένα νόμισμα, δεν υπάρχει κανένας κίνδυνος από τις διακυμάνσεις του ξένου νομίσματος έναντι του ευρώ.
Η εξισωμένη συναλλαγματική θέση είναι μία ιδεατή κατάσταση, η οποία είναι δύσκολο να επιτευχθεί, είτε λόγω εγγενών προβλημάτων, είτε λόγω της επιθυμίας ορισμένων τραπεζών για αποκόμιση κερδών από κερδοσκοπικές θέσεις σε συνάλλαγμα.

3.2.6 Κατηγορίες συναλλαγματικών θέσεων (position)

Από τις πράξεις σε ξένο νόμισμα δημιουργούνται οι κατωτέρω συναλλαγματικές θέσεις (position):

1. spot position

Η συναλλαγματική αυτή θέση (θετική ή αρνητική ή εξισωμένη) αναφέρεται στην spot αγορά και περιλαμβάνει απαιτήσεις και υποχρεώσεις σε συνάλλαγμα, που προβλέπεται να διακανονισθούν μέχρι τις δύο επόμενες εργάσιμες ημέρες.

2. Position forward

Η συναλλαγματική αυτή θέση (θετική ή αρνητική ή εξισωμένη) περιλαμβάνει απαιτήσεις και υποχρεώσεις σε συνάλλαγμα που

προβλέπεται να διακανονισθούν στο μέλλον (μετά τις δύο επόμενες εργάσιμες ημέρες).

Οι τράπεζες, αναλαμβάνουν, βάσει αμφοτεροβαρών συμβάσεων, υποχρεώσεις για το μέλλον, οι οποίες παρακολουθούνται, λογιστικά, σε λογαριασμούς τάξεως.

3. Position των options σε συνάλλαγμα.

Η συναλλαγματική αυτή θέση δημιουργείται στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η Τράπεζα προβαίνει σε αγορές ή πωλήσεις δικαιωμάτων προαίρεσεως (options) σε νομίσματα.

(Options είναι το δικαίωμα και όχι η υποχρέωση που έχει ο κάτοχος του δικαιώματος είτε να αγοράσει (call option) είτε να πωλήσει (put option) ένα περιουσιακό στοιχείο (συνάλλαγμα, μετοχές, πετρέλαιο κ. λ. π) στο μέλλον και σε μία καθορισμένη τιμή).

4. Συνολική θέση σε συνάλλαγμα

Η συνολική συναλλαγματική θέση προκύπτει από το αλγεβρικό άθροισμα σε κάθε ξένο νόμισμα των ανωτέρω συναλλαγματικών θέσεων :

- της spot position
- της position forward και
- της position των options σε συνάλλαγμα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 Κλαδικό Λογιστικό Σχέδιο Τραπεζών⁴ (Κ.Λ.Σ.Τ.)

Στο κεφάλαιο αυτό θα αναφερθούμε στο Κ.Λ.Σ.Τ. και στις ομοιότητες και διαφορές με το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο (Ε.Γ.Λ.Σ.). Ο λόγος είναι ότι ο αναγνώστης της τραπεζικής Λογιστικής θα πρέπει να είναι στοιχειωδώς γνώστης της Λογιστικής και, κατ' επέκταση, η εφαρμογή και ο έλεγχος των αποτελεσμάτων του Κ.Λ.Σ.Τ. προϋποθέτει τις βασικές γνώσεις του Ε.Γ.Λ.Σ.. Αποτελεί ενδιαφέρον και αναγκαιότητα για τον αναγνώστη να γνωρίζει, ότι το Ε.Γ.Λ.Σ. έχει προβλέψει ότι οι τραπεζικές ιδιομορφίες επιβάλλεται να αντιμετωπισθούν με το Κ.Λ.Σ.Τ. το οποίο θα βασίζεται μεν στο Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο, αλλά θα περιλαμβάνει διαρρυθμίσεις που φθάνουν από αλλαγές λογαριασμών, μέχρι αλλοίωση ολόκληρων ομάδων, όταν κρίνεται ότι τα δίφορα προβλήματα που δημιουργούνται δεν είναι δυνατό να αντιμετωπίζονται με άλλο τρόπο.

4.1 Νομικό πλαίσιο

Το Νομικό πλαίσιο που διέπει τη λογιστική παρακολούθηση των τραπεζικών συναλλαγών και την κατάρτιση των Οικονομικών Καταστάσεων των Τραπεζών είναι το Κλαδικό Λογιστικό Σχέδιο Τραπεζών (Κ.Λ.Σ.Τ.) του Π.Δ.384/1992, καθώς και οι διατάξεις των νέων άρθρων 110-131 του κωδ. Ν. 2190/1920, με τα οποία έγινε προσαρμογή της Ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της Οδηγίας 86/635/ΕΟΚ "για τους ετήσιους και ενοποιημένους λογαριασμούς των τραπεζών και λοιπών άλλων χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων".

Μεταξύ του Κλαδικού Λογιστικού Σχεδίου υπάρχουν ορισμένες σημαντικές διαφορές, σχετικά με την λογιστική παρακολούθηση των συναλλαγών και την αποτίμηση στοιχείων του Ισολογισμού. Οι διαφορές αυτές αναφέρονται αναλυτικά πιο κάτω.

Πέραν των διαφορών αυτών, θα πρέπει να τονιστεί ότι το Κ.Λ.Σ.Τ. προβλέπει διαφορετική δομή του Ισολογισμού των Τραπεζών από εκείνη που προβλέπεται από το Ε.Γ.Λ.Σ. για τις εμποροβιομηχανικές και λοιπές επιχειρήσεις.

Αναλυτικότερα, τα περιουσιακά στοιχεία και οι υποχρεώσεις των τραπεζών, παρατίθενται στο Ισολογισμό κατά σειρά ρευστότητας, όπως Διαθέσιμα, Απαιτήσεις, Χρεόγραφα, Πάγια, Υποχρεώσεις προς Πιστωτικά Ιδρύματα και Πελάτες, Λοιπές υποχρεώσεις, Ίδια Κεφάλαια, ενώ τα αντίστοιχα περιουσιακά στοιχεία των εμποροβιομηχανικών

⁴ Ενδιαφέροντα στοιχεία για το κλαδικό Λογιστικό Σχέδιο Τραπεζών αποτελεί η εργασία του Παναγιώτη Βασ. Παπαδέα, *Τραπεζικές εργασίες και παράγωγα μέσω του Κ.Λ.Σ.Τ.* Αθήνα 2001.

επιχειρήσεων παρατίθενται στους ισολογισμούς τους κατά αντίθετη φορά.

4.2 Ομοιότητες και διαφορές μεταξύ του Κλαδικού Λογιστικού Σχεδίου των Τραπεζών (ΚΛΣΤ) και του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου (ΕΓΛΣ).

Κατωτέρω παρατίθενται, συνοπτικά, οι ομοιότητες και διαφορές του ΚΛΣΤ και του ΕΓΛΣ.

4.2.1 Ομοιότητες διαφορές (Ε.Γ.Λ.Σ.) και (Κ.Λ.Σ.Τ.) στην ομάδα 1

(1) Η ομάδα 1 του Κ.Λ.Σ.Τ., που απεικονίζει τα πάγια περιουσιακά στοιχεία των Τραπεζών, αναπτύσσεται στους κατωτέρω πρωτοβάθμιους λογαριασμούς:

Κωδ.10 Εδαφικές εκτάσεις

Κωδ.11 Κτίρια – εγκαταστάσεις κτιρίων

Κωδ.12 Μηχανήματα – μηχανολογικός εξοπλισμός

Κωδ.13 Μεταφορικά μέσα

Κωδ.14 Έπιπλα – ηλεκτρονικός και λοιπός εξοπλισμός

Κωδ.15 Ακινητοποιήσεις υπό κατασκευή και προκαταβολές κτήσεως

Κωδ.16 Ασώματες ακινητοποιήσεις και έξοδα πολυετούς αποσβέσεως

Κωδ.17 Συμμετοχές και τίτλοι με χαρακτήρα ακινητοποιήσεων

Κωδ.18 Μακροπρόθεσμες απαιτήσεις εκτός χορηγήσεων.

Οι ομοιότητες και διαφορές μεταξύ των ανωτέρω λογαριασμών του ΚΛΣΤ και των αντίστοιχων λογαριασμών του Ε.Γ.Λ.Σ. είναι οι εξής :

(α) Ομοιότητες

- Οι ανωτέρω λογαριασμοί του Κ.Λ.Σ.Τ., έχουν το ίδιο εννοιολογικό περιεχόμενο, καθώς και τους ίδιους κανόνες λειτουργίας με τους αντίστοιχους λογαριασμούς του Ε.Γ.Λ.Σ.
- Η αποτίμηση των περιουσιακών των τραπεζών (διενέργεια αποσβέσεων, προβλέψεων υποτιμήσεως, κ.λπ.) γίνεται με τις ίδιες αρχές και μεθόδους που καθορίζονται από το Ε.Γ.Λ.Σ. (εκτός της περιπτώσεως των συμμετοχών και χρεογράφων που αναφέρεται κατωτέρω).

(β) Διαφορές

- Η αποτίμηση των συμμετοχών και χρεογράφων των τραπεζών γίνεται στη συνολικά χαμηλότερη αξία μεταξύ της αξίας κτήσεως

και τρεχούσης, όπως αυτή προσδιορίζεται από τις διατάξεις του άρθρου 43 Ν. 2190/1920, αντί της κατ' είδος χαμηλότερης αξίας που προβλέπεται για τις ανώνυμες και ΕΠΕ.

- Οι συμμετοχές των τραπεζών απεικονίζονται στο λογαριασμό με κωδικό 17, σε αντίθεση με τις διατάξεις του Ε.Γ.Λ.Σ., όπου παρόμοιες συμμετοχές απεικονίζονται στο λογ. με κωδικό 18.
- Οι μακροπρόθεσμες απαιτήσεις των τραπεζών απεικονίζονται στο λογ/σμό κωδ.18 "Μακροπρόθεσμες απαιτήσεις εκτός χορηγήσεων", σε αντίθεση με τις διατάξεις του Ε.Γ.Λ.Σ., όπου παρόμοιες απαιτήσεις απεικονίζονται στο λογ. κωδ. 18 "Συμμετοχές και λοιπές μακροπρόθεσμες απαιτήσεις".
- Τα αποτελέσματα από την πώληση συμμετοχών των τραπεζών θεωρούνται ανόργανα αποτελέσματα και καταχωρούνται, κατά περίπτωση, στους λογαριασμούς 81.02.08 "Ζημίες από πώληση συμμετοχών και τίτλων με χαρακτήρα ακινητοποιήσεων", σε αντίθεση με τις διατάξεις του Ε.Γ.Λ.Σ. όπου παρόμοια αποτελέσματα καταχωρούνται στους λογαριασμούς 64.12 "Διαφορές (ζημίες) από πώληση συμμετοχών και χρεογράφων" και 76.04 "Διαφορές (κέρδη) από πώληση συμμετοχών και χρεογράφων".
- Υπάρχουν μικροδιαφορές στους τίτλους ορισμένων πρωτοβαθμίων λογαριασμών των τραπεζών, σε σχέση με τους αντίστοιχους λογαριασμούς του Ε.Γ.Λ.Σ., λόγω του διαφορετικού αντικειμένου των τραπεζικών επιχειρήσεων.

Π.χ. _ "Κτίρια – εγκαταστάσεις κτιρίων"(Κ.Λ.Σ.Τ.) - "Κτίρια – εγκαταστάσεις κτιρίων τεχνικά έργα"(Ε.Γ.Λ.Σ.)
 _ "Μηχανήματα και μηχανολογικός εξοπλισμός(Κ.Λ.Σ.Τ.) -
 "Μηχανήματα – τεχνικές εγκαταστάσεις – Λοιπός μηχανολογικός εξοπλισμός"(Ε.Γ.Λ.Σ.)
 _ "Επιπλα, ηλεκτρονικός και λοιπός εξοπλισμός (Κ.Λ.Σ.Τ.) –
 "Επιπλα και λοιπός εξοπλισμός"(Ε.Γ.Λ.Σ.).

- Υπάρχουν ορισμένες διαφορές στην ανάπτυξη των δευτεροβαθμίων λογαριασμών, λόγω του διαφορετικού αντικειμένου των τραπεζικών επιχειρήσεων (π.χ. "Μηχανές Αυτόματων συναλλαγών", "Εξοπλισμός Καταστημάτων" κ.λ.π.)

4.2.2 Ομοιότητες διαφορές (Ε.Γ.Λ.Σ.) και (Κ.Λ.Σ.Τ.) στην ομάδα 2

Η ομάδα 2 του Κ.Λ.Σ.Τ., που απεικονίζει τις απαιτήσεις των τραπεζών από χορηγήσεις, αναπτύσσεται στους κατωτέρω πρωτοβάθμιους λογαριασμούς :

- Κωδ.20 Χορηγήσεις.
- Κωδ.21 Χορηγήσεις σε συνδεδεμένες και συμμετ. Ενδιαφέροντος επιχειρήσεις.
- Κωδ.24 Χορηγήσεις σε καθυστέρηση.
- Κωδ.25 Χορηγήσεις σε καθυστέρηση σε συνδεδεμένες και συμμετοχικού ενδιαφέροντος επιχειρήσεις.
- Κωδ.27 Επισφαλείς χορηγήσεις.
- Κωδ.28 Επισφαλείς χορηγήσεις σε συνδεδεμένες και συμμετοχικού ενδιαφέροντος επιχειρήσεις.
- Κωδ.29 Περιουσιακά στοιχεία από πλειστηριασμούς.

Η ομάδα 2 του λογαριασμών του Ε.Γ.Λ.Σ. χρησιμοποιείται για την παρακολούθηση των αποθεμάτων των εταιριών, τα οποία είναι από τα βασικά τους περιουσιακά στοιχεία.

Λόγω μη υπάρξεως παρόμοιων αποθεμάτων στις Τράπεζες, η ομάδα αυτή διατέθηκε στο Κ.Λ.Σ.Τ. για την παρακολούθηση των απαιτήσεων από χορηγήσεις, που είναι από τις βασικότερες απαιτήσεις των τραπεζικών επιχειρήσεων. Τα αποθέματα των Τραπεζών, τα οποία αφορούν, κυρίως σε αναλώσιμα υλικά (π.χ. αχρησιμοποίητα έντυπα, φάκελοι κ.λπ.), απογράφονται στο τέλος της χρήσεως και εμφανίζονται στο λογαριασμό κωδ. 39.89 "Λοιποί χρεωστικοί λογαριασμοί".

Σχετικά με τους λογαριασμούς χορηγήσεων, σημειώνονται τα εξής :

- Το εννοιολογικό περιεχόμενο των λογαριασμών χορηγήσεων παρατίθεται στο κεφ. 2 ανωτέρω.
- Οι κανόνες λειτουργίας των λογαριασμών χορηγήσεων είναι ίδιοι με εκείνους που καθορίζονται από τις διατάξεις του Ε.Γ.Λ.Σ. για τους λογαριασμούς "Πελάτες", "Επισφαλείς και επίδικοι πελάτες και χρεώστες".
- Η ανάπτυξη των λογαριασμών χορηγήσεων, σε πρώτο βαθμό, γίνεται με κριτήριο την εξάρτηση των πιστούχων από την τράπεζα σε συνδυασμό με τη φερεγγυότητά τους (χορηγήσεις σε συνδεδεμένες επιχειρήσεις, χορηγήσεις σε καθυστέρηση, επισφαλείς χορηγήσεις κ.λ.π.)
- Η ανάπτυξη των λογαριασμών χορηγήσεων, σε δεύτερο βαθμό, γίνεται με κριτήριο το είδος των οικονομικών δραστηριοτήτων των πιστούχων (π.χ. "χορηγήσεις προς Βιομηχανία", "Χορηγήσεις προς Βιοτεχνίας", "Χορηγήσεις προς εμπόριο" κ.λ.π.).
- Οι λογαριασμοί χορηγήσεων χρεώνονται, σε τακτά χρονικά διαστήματα, με τόκους, προμήθειες, εισφορές, εισπρακτικά κ.λπ. με πίστωση των αντίστοιχων λογαριασμών εσόδων ή υποχρεώσεων από εισφορές. Η τοκοφόρος περίοδος αρχίζει την ίδια ημέρα της χορηγήσεως.

- Για την ορθή σύνταξη των ετησίων οικονομικών καταστάσεων των Τραπεζών, καθώς και των ενδιαμέσων λογιστικών του καταστάσεων υπολογίζονται οι δουλεμένοι, μέχρι την αντίστοιχη περίοδο, τόκοι έσοδα από τους λογαριασμούς χορηγήσεων.
- Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 27 του Ν. 2076/92, παύει ο εκτοκισμός των λογαριασμών χορηγήσεων σε περίπτωση που δεν εμφανίζουν εξοφλητική κίνηση για ένα έτος. Οι αναλογούντες στην περίοδο αυτή, τόκοι παρακολουθούνται σε ιδιαίτερους λογαριασμούς τάξεως.
- Σε περιπτώσεις καθυστέρησης εξοφλήσεως των λογαριασμών χορηγήσεων, γίνεται από τις Τράπεζες, καταγγελία της σχετικής σύμβασης, με συνέπεια το σύνολο των απαιτήσεων να καθίσταται ληξιπρόθεσμο και απαιτητό ώστε να μπορούν να αρχίσουν οι δικαστικές ενέργειες για την εξόφληση τους.
Οι αντίστοιχες ληξιπρόθεσμες απαιτήσεις μεταφέρονται από το λογ/σμό κωδ.20 " Χορηγήσεις σε ..." στο λογ/σμό κωδ, 24 " Χορηγήσεις σε καθυστέρησης".
- Στις περιπτώσεις που υπάρχουν βάσιμες ενδείξεις ότι δεν θα εισπραχθεί μέρος ή το σύνολο των καθυστερημένων χορηγήσεων, τότε αυτές χαρακτηρίζονται ως επισφαλείς χορηγήσεως (bad loans) και μεταφέρονται από το λογ/σμό κωδ. 24 " Χορηγήσεις σε καθυστέρηση" στο λογ/σμο κωδ. 27 " Επισφαλείς Χορηγήσεις".
- Τα ποσά που προκαταβάλουν οι τράπεζες για την απόκτηση παγίων στοιχείων από πλειστηριασμούς, καταχωρούνται στο λογαριασμό 29.97 "Προκαταβολές για την απόκτηση περιουσιακών στοιχείων από πλειστηριασμούς".
Μετά την απόκτηση της κυριότητας επί των στοιχείων αυτών, τα σχετικά ποσά μεταφέρονται από το λογαριασμό 29.97 στους οικείους υπολογαριασμούς του 29.
- Τα περιουσιακά στοιχεία που αποκτούνται από πλειστηριασμούς πρέπει, σύμφωνα με σχετική εγκύκλιο της Τραπεζικής της Ελλάδος, να εκποιούνται εντός τριών (3) ετών από την απόκτηση, άλλως θα πρέπει να ενημερώνεται η Τράπεζα της Ελλάδος για τους λόγους της μη εκποιήσεως τους.
- Τα περιουσιακά στοιχεία που αποκτούνται από πλειστηριασμούς αποσβένονται μόνο εφόσον χρησιμοποιούνται ή μισθώνονται σε τρίτους και αποφέρουν έσοδα.
- Σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Λ.Σ.Τ., η αποτίμηση των πάσης φύσεως απαιτήσεων – υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα των τραπεζών γίνεται στην μέση τιμή fixing του κάθε νομίσματος, σε αντίθεση με τις διατάξεις του Ε.Γ.Λ.Σ., όπου οι απαιτήσεις σε ξένο νόμισμα αποτιμούνται με την τιμή αγοράς και οι υποχρεώσεις με την τιμή πωλήσεως του κάθε νομίσματος.

- Σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Λ.Σ.Τ., οι χρεωστικές ή πιστωτικές συναλλαγματικές διαφορές που προκύπτουν από την αποτίμηση των πάσης φύσεως απαιτήσεων – υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα των τραπεζών μεταφέρονται στα οργανικά αποτελέσματα (λογ. 69 και 79), σε αντίθεση με τις αντίστοιχες διατάξεις του Ε.Γ.Λ.Σ., όπου προβλέπεται διαφορετικός λογιστικός χειρισμός των συναλλαγματικών αυτών διαφορών και οι συναλλαγματικές διαφορές μεταφέρονται στα ανόργανα αποτελέσματα.

4.2.3 Ομοιότητες διαφορές (Ε.Γ.Λ.Σ.) και (Κ.Λ.Σ.Τ.) στην ομάδα 3

Η ομάδα 3 του Κ.Λ.Σ.Τ., που απεικονίζει τις απαιτήσεις (εκτός χορηγήσεων), τα Χρεόγραφα και τα Διαθέσιμα των τραπεζών, αναπτύσσεται στους κατωτέρω πρωτοβάθμιους λογαριασμούς :

- Κωδ.30 Απαιτήσεις από τραπεζικές εργασίες εκτός χορηγήσεων.
- Κωδ.31 Έντοκα γραμματίων Δημοσίου.
- Κωδ.34 Χρεόγραφα
- Κωδ.35 Λογαριασμοί διαχειρίσεως προκαταβολών.
- Κωδ.36 Μεταβατικοί λογαριασμοί Ενεργητικού.
- Κωδ.37 Ειδικές καταθέσεις στην κεντρική τράπεζα.
- Κωδ.38 Λοιποί Διαθέσιμα.
- Κωδ.39 Λοιποί Χρεωστικοί λογαριασμοί.

Οι ομοιότητες και διαφορές μεταξύ των ανωτέρω λογαριασμών του Κ.Λ.Σ.Τ. και των αντίστοιχων λογαριασμών του Ε.Γ.Λ.Σ. είναι οι εξής :

(α) Ομοιότητες

- Οι ανωτέρω λογαριασμοί με κωδ. 31, 34, 35 και 36 έχουν το ίδιο εννοιολογικό περιεχόμενο, καθώς και τους ίδιους κανόνες λειτουργίας με τους αντίστοιχους λογαριασμούς του Ε.Γ.Λ.Σ.

(β) Διαφορές

- Ο λογαριασμός κωδ.30 "Απαιτήσεις από τραπεζικές εργασίες εκτός χορηγήσεων", που χρησιμοποιείται από το Κ.Λ.Σ.Τ. στη θέση του λογ/σμού κωδ.30 "Πελάτες" του Ε.Γ.Λ.Σ. απεικονίζει, κυρίως, τις απαιτήσεις των τραπεζικών επιχειρήσεων από :
  - προμήθειες εγγυητικών επιστολών.
  - προμήθειες Αναδοχών για εισαγωγή εταιριών στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών.
  - μισθώματα θυρίδων θησαυροφυλακίου.
  - τρίτους για ποσά που καταβλήθηκαν για λογαριασμό τους.
  - την Κεντρική Τράπεζα, λόγω εξοφλήσεως, από τις Τράπεζες, Εντόκων γραμματίων, Ομολόγων του Δημοσίου κ.λπ.

-την Κεντρική Τράπεζα για διαφορές επιτοκίων λογαριασμών χορηγήσεων, σε περιπτώσεις ενισχύσεων κατηγορίας πιστούχων από αυτήν.

- Τα έντοκα γραμμάτια του Δημοσίου παρακολουθούνται στο λογαριασμό κωδ.31 "Έντοκα γραμμάτια Δημοσίου", σε αντίθεση με τις διατάξεις του Ε.Γ.Λ.Σ., όπου οι τίτλοι αυτοί παρακολουθούνται στο λογαριασμό κωδ.34 "Χρεόγραφα". Ο λογαριασμός κωδ.31 του Ε.Γ.Λ.Σ. χρησιμοποιείται για την παρακολούθηση των γραμματίων εισπρακτέων. Διευκρινίζεται ότι τα έντοκα γραμμάτια του Δημοσίου παρακολουθούνται στην ονομαστικής τους αξία. Οι μη δουλεμένοι τόκοι παρακολουθούνται στο λογ/σμό κωδ.3199 "Μη δουλεμένοι τόκοι εντόκων γραμματίων". Περιοδικώς και οπωσδήποτε στο τέλος της χρήσεως μεταφέρονται οι δουλεμένοι τόκοι στο λογ/σμό 71 "Άλλοι τόκοι έσοδα".
- Ο λογαριασμός με κωδ. 37 του Κ.Λ.Σ.Τ. χρησιμοποιείται για την παρακολούθηση των ειδικών καταθέσεων στην Κεντρική Τράπεζα. Ο αντίστοιχος κωδικός του Ε.Γ.Λ.Σ. παραμένει κενός. Οι ανωτέρω καταθέσεις δημιουργούνται, με αποφάσεις των Νομισματικών Αρχών, για ειδικούς σκοπούς, όπως χρηματοδότηση ειδικών κλάδων της οικονομίας κ.λπ. Οι καταθέσεις αυτές (δεσμεύσεις) τείνουν να καταργηθούν, με νεότερες αποφάσεις των Νομισματικών Αρχών. Τα ποσά που δεσμεύει η Κεντρική Τράπεζα για ορισμένο χρονικό διάστημα, λόγω ποινών ή κυρώσεων για παραβάσεις κανόνων των Νομισματικών Αρχών εκ μέρος των τραπεζών (π.χ. αύξηση χορηγήσεων πέραν του επιτρεπτού ορίου κ.λ.π.), παρακολουθούνται στο λογαριασμό κωδ.37.20 "Άτοκος δεσμευμένος λογαριασμός καταθέσεων".
- Οι χρηματοποστολές από μία Τράπεζα σε άλλη Τράπεζα παρακολουθούνται στο λογαριασμό κωδ.38.02 "Χρηματοποστολές". Οι χρηματοποστολές μεταξύ καταστημάτων της ίδιας τράπεζας παρακολουθούνται μέσω του λογαριασμού κωδ.48 "Λογαριασμοί συνδέσμου Καταστημάτων". Διευκρινίζεται ότι παρόμοιος λογαριασμός δεν υπάρχει στο Ε.Γ.Λ.Σ.
- Οι δοσοληψίες των Τραπεζών με τους ανταποκριτές εξωτερικού παρακολουθούνται στους υπολογαριασμούς του 38.05 "Ανταποκριτές εξωτερικού". Διευκρινίζεται ότι παρόμοια υπολογαριασμοί δεν υπάρχουν στο Ε.Γ.Λ.Σ.

- Οι αγοραζόμενες επιταγές εισπρακτέες παρακολουθούνται στο λογαριασμό κωδ. 38.20 "Επιταγές εισπρακτέες σε βάρος τραπεζών εσωτερικού".

Με την αγορά των επιταγών χρεώνεται ο λογαριασμός αυτός και πιστώνεται το ταμείο.

Με την αποστολή των επιταγών αυτών στο Γραφείο Συμψηφισμού χρεώνεται ο λογ/σμός κωδ.38.22 "Επιταγές εισπρακτέες μέσω του Γραφείου Συμψηφισμού" και πιστώνεται ο λογ/σμός κωδ. 38.20 "Επιταγές εισπρακτέες σε βάρος τραπεζών εσωτερικού".

Σημειώνεται ότι στο λογαριασμό κωδ.38.22 "Επιταγές εισπρακτέες μέσω του Γραφείου Συμψηφισμού" παρακολουθούνται οι διακανονισμοί των εισπρακτέων επιταγών, μέσω του Γραφείου Συμψηφισμού.

Με τις ληφθείσες από το Γραφικό Συμψηφισμού, επιταγές πιστώνεται ο λογ/σμός αυτός με χρέωση των αντίστοιχων λογαριασμών των πελατών.

Το χρεωστικό ή πιστωτικό υπόλοιπο που προκύπτει, έπειτα από κάθε ημερήσια εκκαθάριση των επιταγών, μεταφέρεται στο λογαριασμό 38.06.000 "Κεντρική τράπεζα – τρεχούμενος λογαριασμός".

Διευκρινίζεται ότι παρόμοιοι υπολογαριασμοί δεν υπάρχουν στο Ε.Γ.Λ.Σ.

- Ο λογαριασμός με κωδ.39 του Κ.Λ.Σ.Τ. χρησιμοποιείται για την παρακολούθηση των βραχυπρόθεσμων απαιτήσεων, εκτός χορηγήσεων, που δεν υπάγονται σε οποιαδήποτε κατηγορία απαιτήσεων, από εκείνες που παρακολουθούνται στους υπόλοιπους λογαριασμούς της Ομάδος 3.

Τέτοιες απαιτήσεις είναι αυτές που προέρχονται από τους λογαριασμούς :

- Χρηματικές διευκολύνσεις στο προσωπικό.
- Μέτοχοι – λογ/σμοί καλύψεως μετοχικού κεφαλαίου.
- Προμερίσματα.
- Ελληνικό Δημόσιο.
- Παραγγελίες κυκλοφορούντων στοιχείων.

Ο αντίστοιχος κωδικός του Ε.Γ.Λ.Σ. χρησιμοποιείται για την παρακολούθηση των Απαιτήσεων και Διαθεσίμων των Υποκαταστημάτων.

Διευκρινίζεται ότι, αντίστοιχες απαιτήσεις των εταιριών παρακολουθούνται στους λογ/σμούς κωδ.32 "Παραγγελίες στο εξωτερικό" και κωδ.33 "Χρώστες διάφοροι", σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Ε.Γ.Λ.Σ.

4.2.4 Ομοιότητες διαφορές (Ε.Γ.Λ.Σ.) και (Κ.Λ.Σ.Τ.) στην ομάδα 4

Η ομάδα 4 του Κ.Λ.Σ.Τ., που απεικονίζει τη Καθαρή θέση, τις Προβλέψεις και τις Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις, αναπτύσσεται στους κατώτερω πρωτοβάθμιους λογαριασμούς :

- Κωδ.40 Μετοχικό Κεφάλαιο.
- Κωδ.41 Αποθεματικά – διαφορές αναπροσαρμογής.
- Κωδ.42 Αποτελέσματα εις νέο.
- Κωδ.43 Ποσά προορισμένα για αύξηση μετοχικού κεφαλαίου.
- Κωδ.44 Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις (εκτός καταθέσεων).
- Κωδ.46 Συναλλαγματική θέση.
- Κωδ.47 Απόθεμα ξένων τραπεζογραμματίων.
- Κωδ.48 Λογαριασμοί συνδέσμου καταστημάτων.

Οι ομοιότητες και διαφορές μεταξύ των ανωτέρω λογαριασμών του Κ.Λ.Σ.Τ. και των λογαριασμών του Ε.Γ.Λ.Σ. είναι οι εξής :

(α) Ομοιότητες

Οι ανωτέρω λογαριασμοί με κωδ.40, 41, 42, 43, 44, 45, και 48, έχουν το ίδιο εννοιολογικό περιεχόμενο, καθώς και τους ίδιους κανόνες λειτουργίας με εκείνους των αντίστοιχων λογαριασμών του Ε.Γ.Λ.Σ.

(β) Διαφορές

- Οι λογαριασμοί με κωδ. 46 "Συναλλαγματική θέση" και κωδ.47 "Απόθεμα ξένων τραπεζογραμματίων" υπάρχουν μόνον στον Κ.Λ.Σ.Τ.
- Οι δοσοληψίες σε ξένα νομίσματα, στις Τράπεζες, παρακολουθούνται, σύμφωνα με το Κ.Λ.Σ.Τ., σε λογαριασμούς κατά ξένα νομίσματα, (λογ.46 και 47), που λειτουργούν σε αυτόνομα, κατά ξένο νόμισμα, λογιστικά κυκλώματα (μέθοδος πολυνομισματική), ενώ το Ε.Γ.Λ.Σ. προβλέπει, για τις δοσοληψίες αυτές, τη μέθοδο του σε ευρώ αντιτίμου.
- Το Κ.Λ.Σ.Τ. προβλέπει, υποχρεωτικά, όλες ανεξαιρέτως οι μεταξύ των υποκαταστημάτων και θυρίδων των Τραπεζών δοσοληψίες να παρακολουθούνται, λογιστικά, μέσω του Λογιστηρίου της Διοικήσεως, θεωρούμενες ότι διενεργούνται μέσω αυτής (της Διοικήσεως). Η υποχρέωση αυτή δεν προβλέπεται από το Ε.Γ.Λ.Σ. για τα υποκαταστήματα των εμποροβιομηχανικών εταιριών.
- Το Κ.Λ.Σ.Τ. καθιστά υποχρεωτική την τήρηση λογιστικής αυτοτέλειας των υποκαταστημάτων των Τραπεζών, ενώ το Ε.Γ.Λ.Σ. προβλέπει δυνητική την λογιστική αυτοτέλεια των υποκαταστημάτων.

4.2.5 Ομοιότητες διαφορές (Ε.Γ.Λ.Σ.) και (Κ.Λ.Σ.Τ.) στην ομάδα 5

Η ομάδα 5 του Κ.Λ.Σ.Τ., που απεικονίζει τις υποχρεώσεις σε καταθέτες και τις βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις των τραπεζών, αναπτύσσεται στους κατωτέρω πρωτοβάθμιους λογαριασμούς :

- Κωδ.50 Καταθέσεις όψεως.
- Κωδ.51 Καταθέσεις Ταμιευτηρίου.
- Κωδ.52 Καταθέσεις προθεσμίας – τραπεζικά ομόλογα.
- Κωδ.53 Άλλες κατηγορίες καταθέσεων.
- Κωδ.54 Υποχρεώσεις από φόρους – τέλη.
- Κωδ.55 Ασφαλιστικοί Οργανισμοί.
- Κωδ.56 Μεταβατικοί λογαριασμοί παθητικού.
- Κωδ.57 Επιταγές και εντολές πληρωτέες.
- Κωδ.58 Λογαριασμοί περιοδικής κατανομής.
- Κωδ.59 Λοιπές υποχρεώσεις.

Οι ομοιότητες και διαφορές μεταξύ των ανωτέρω λογαριασμών του Κ.Λ.Σ.Τ. και των αντίστοιχων λογαριασμών του Ε.Γ.Λ.Σ. είναι οι εξής :

(α) Ομοιότητες

- Οι ανωτέρω λογαριασμοί με κωδ.54, 55, 56, και 58 έχουν το ίδιο εννοιολογικό περιεχόμενο, καθώς και τους ίδιους κανόνες λειτουργίας με τους αντίστοιχους λογαριασμούς του Ε.Γ.Λ.Σ.

(β) Διαφορές

Οι λογαριασμοί του Κ.Λ.Σ.Τ. κωδ. 50''Καταθέσεις όψεως'', Κωδ.51'' Καταθέσεις Ταμιευτηρίου'' κωδ.52''Καταθέσεις προθεσμίας – τραπεζικά ομόλογα'' και κωδ.53 '' Άλλες κατηγορίες καταθέσεων'' χρησιμοποιούνται για την παρακολούθηση των πάσης φύσεως καταθέσεων, που δέχονται οι τραπεζικές επιχειρήσεις.

Η ανάπτυξη των λογαριασμών καταθέσεων, σε δεύτερο βαθμό, γίνεται με κριτήριο το είδος και τη μορφή των καταθετών (π.χ. καταθέσεις ιδιωτών, καταθέσεις εταιριών, καταθέσεις πιστωτικών ιδρυμάτων κ.λ.π.).

Οι αντίστοιχοι κωδικοί του Ε.Γ.Λ.Σ. χρησιμοποιούνται για την παρακολούθηση των λογαριασμών ''Προμηθευτές'', ''Γραμμάτια πληρωτέα'', ''Τράπεζες – λογ. βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων'' και ''Πιστωτές διάφοροι''.

- Το εννοιολογικό περιεχόμενο των λογαριασμών καταθέσεων παρατίθεται στο Κωδ.2 ανωτέρω.
- Οι κανόνες λειτουργίας των λογαριασμών καταθέσεων είναι όμοιοι, σε αντίστροφη φορά, με εκείνους που καθορίζονται από τις

σχετικές διατάξεις του Ε.Γ.Λ.Σ., για τους λογαριασμούς καταθέσεων όψεως και προθεσμίας των εταιριών.

- Οι λογαριασμοί καταθέσεων πιστώνονται σε τακτά χρονικά διαστήματα (συνήθως ανά εξάμηνο) με τόκους, με χρέωση των αντίστοιχων λογαριασμών τόκων εξόδων.

Για την ορθή σύνταξη των ετησίων οικονομικών καταστάσεων των Τραπεζών, καθώς και των ενδιάμεσων οικονομικών τους καταστάσεων, υπολογίζονται οι δουλεμένοι, μέχρι την αντίστοιχη περίοδο, τόκοι έξοδα των λογαριασμών καταθέσεων.

- Ο λογαριασμός με κωδ.57 του Κ.Λ.Σ.Τ. χρησιμοποιείται για την παρακολούθηση των επιταγών και εντολών πληρωτέων των τραπεζών. Ο αντίστοιχος κωδικός του Ε.Γ.Λ.Σ. παραμένει ενός. Διευκρινίζεται ότι ο ανωτέρω λογαριασμός κωδ.57 "Επιταγές και εντολές πληρωτέες" πιστώνεται με την έκδοση των επιταγών ή τη λήψη των εντολών με χρέωση του λογαριασμού "Ταμείο".

Με την εξόφληση των επιταγών ή τη εκτέλεση των εντολών, χρεώνονται ο λογαριασμός αυτός, με πίστωση του λογ/σμού 48 1 "λογαριασμοί συνδέσμου καταστημάτων" (εξόφληση από άλλο Κατάστημα).

- Ο Λογαριασμός με κωδ.59 του Κ.Λ.Σ.Τ. χρησιμοποιείται για την παρακολούθηση των βραχυπροθέσμων υποχρεώσεων, που δεν εντάσσονται στους λογαριασμούς 50-57.

Τέτοιες υποχρεώσεις είναι αυτές που προέρχονται από τους λογαριασμούς :

- Κεντρική τράπεζα – υποχρεώσεις από εισπράξεις για λογαριασμούς της.
- Μερίσματα πληρωτέα.
- Οφειλόμενες δόσεις συμμετοχών και χρεογράφων.
- Καλύμματα ενέγγυων πιστώσεων και προεμβασμάτων.
- Ελληνικό Δημόσιο – υποχρεώσεις από εισπράξεις για λογαριασμό του.
- Υποχρεώσεις από εισπράξεις για λογαριασμό Ν.Π.Δ.Δ.
- Αποδοχές προσωπικού πληρωτέες.
- Προμηθευτές.
- Μακροπρόθεσμες υποχρεώσεις πληρωτέες την επόμενη χρήση.
- Λοιπές υποχρεώσεις.

Ο αντίστοιχος κωδικός του Ε.Γ.Λ.Σ. χρησιμοποιείται για την παρακολούθηση των βραχυπρόθεσμων υποχρεώσεων των Υποκαταστημάτων.

Διευκρινίζεται ότι αντίστοιχες υποχρεώσεις; Των εταιριών παρακολουθούνται στους λογαριασμούς κωδ.50 "Προμηθευτές" και κωδ.53 "Πιστωτές διάφοροι", σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Ε.Γ.Λ.Σ.

4.2.6 Ομοιότητες διαφορές (Ε.Γ.Λ.Σ.) και (Κ.Λ.Σ.Τ.) στην ομάδα 6

Η ομάδα 6 του Κ.Λ.Σ.Τ., που απεικονίζει τα οργανικά έξοδα κατ' είδος των τραπεζών, αναπτύσσεται στους κατωτέρω πρωτοβάθμιους λογαριασμούς :

- Κωδ.60 Αμοιβές και έξοδα προσωπικού.
- Κωδ.61 Αμοιβές και έξοδα τρίτων.
- Κωδ.62 Παροχές τρίτων.
- Κωδ.63 Φόροι – τέλη.
- Κωδ.64 Διάφορα έξοδα.
- Κωδ.65 Τόκοι και προμήθειες.
- Κωδ.66 Αποσβέσεις παγίων ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος
- Κωδ.68 Προβλέψεις εκμετάλλευσης.
- Κωδ.69 Διαφορές (χρεωστικές) από πράξεις σε συνάλλαγμα.

Οι ομοιότητες και διαφορές, μεταξύ των ανωτέρω λογαριασμών του Κ.Λ.Σ.Τ. και των αντίστοιχων λογαριασμών του Ε.Γ.Λ.Σ., είναι οι εξής :

(α) Ομοιότητες

Οι ανωτέρω λογαριασμοί έχουν το ίδιο εννοιολογικό περιεχόμενο, καθώς και τους ίδιους κανόνες λειτουργίας, με τους αντίστοιχους λογαριασμούς του Ε.Γ.Λ.Σ.

(β) Διαφορές

- Οι προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις θεωρούνται οργανικά έξοδα για τις Τράπεζες και για το λόγο αυτόν καταχωρούνται στο λογαριασμό κωδ.68 "Προβλέψεις εκμεταλλεύσεως". Οι αντίστοιχες προβλέψεις των εταιριών θεωρούνται ανόργανα έξοδα και καταχωρούνται στο λογαριασμό κωδ.83.11 "Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις", σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Ε.Γ.Λ.Σ. Περαιτέρω ανάλυση του περιεχομένου και της λειτουργίας του λογαριασμού "Προβλέψεις εκμεταλλεύσεως", παρατίθεται στο κεφ.8.3 κατωτέρω.
- Οι χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές, που προκύπτουν από πράξεις συναλλάγματος ή από την αποτίμηση αυτού στο τέλος κάθε χρήσεως, καταχωρούνται, όπως προαναφέραμε, στο λογαριασμό κωδ.69 "Διαφορές (χρεωστικές) από πράξεις συναλλάγματος". Οι αντίστοιχες χρεωστικές συναλλαγματικές διαφορές των εταιριών καταχωρούνται στο λογαριασμό κωδ.81.00.04 "Συναλλαγματικές διαφορές", σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Ε.Γ.Λ.Σ.

4.2.7 Ομοιότητες διαφορές (Ε.Γ.Λ.Σ.) και (Κ.Λ.Σ.Τ.) στην ομάδα 7

Η ομάδα 7 του Κ.Λ.Σ.Τ., που απεικονίζει τα οργανικά έσοδα κατ' είδος των τραπεζών, αναπτύσσεται στους κατωτέρω πρωτοβάθμιους λογαριασμούς :

- Κωδ.70 Έσοδα από τόκους χορηγήσεων.
- Κωδ.71 Άλλα έσοδα από τόκους.
- Κωδ.72 Έσοδα συμμετοχών.
- Κωδ.73 Έσοδα χρεογράφων.
- Κωδ.74 Έσοδα από προμήθειες.
- Κωδ.75 Έσοδα παρεπόμενων ασχολιών.
- Κωδ.79 Διαφορές (πιστωτικές) από πράξεις σε συνάλλαγμα.

Οι ανωτέρω λογαριασμοί, λόγω του διαφορετικού αντικειμένου των τραπεζικών επιχειρήσεων, δεν φαίνεται να έχουν σχεδόν καμία ομοιότητα με τους αντίστοιχους λογαριασμούς εσόδων του Ε.Γ.Λ.Σ.

Οι διαφορές των λογαριασμών αυτών με τους αντίστοιχους του Ε.Γ.Λ.Σ. είναι οι εξής :

- Οι λογαριασμοί του Κ.Λ.Σ.Τ. κωδ.70'' Έσοδα από τόκους χορηγήσεων'', κωδ.71'' Άλλα έσοδα από τόκους'', κωδ.72'' Έσοδα συμμετοχών'', κωδ.73'' Έσοδα χρεογράφων'' και κωδ.74'' Έσοδα από προμήθειες'', χρησιμοποιούνται για την παρακολούθηση των βασικότερων εσόδων των τραπεζών, που είναι οι τόκοι και προμήθειες, καθώς και έσοδα των συμμετοχών και χρεογράφων τους.

Οι αντίστοιχοι κωδικοί του Ε.Γ.Λ.Σ. χρησιμοποιούνται για την παρακολούθηση των πραγματοποιούμενων πωλήσεων των εταιριών, καθώς και την ληφθεισών επιχορηγήσεων.

- Ο λογαριασμός κωδ.70'' Έσοδα από τόκους χορηγήσεων'' αναπτύσσεται, σε δεύτερο βαθμό, με κριτήριο την κατηγορία των πιστούχων (π.χ. Έσοδα από τόκους χορηγήσεων στη Βιομηχανία, έσοδα από τόκους χορηγήσεων στη Βιοτεχνία, έσοδα από τόκους χορηγήσεων στο εμπόριο κ.λπ.).
- Στους υπολογαριασμούς του 71 '' άλλα έσοδα από τόκους'' καταχωρούνται τα ποσά των τόκων, που προκύπτουν από όλες τις άλλες δραστηριότητες των τραπεζών, εκτός από τις χορηγήσεις.

Τέτοιοι τόκοι είναι οι εξής :

- Τόκοι μακροπροθέσμων, εκτός χορηγήσεων, απαιτήσεων.
- Τόκοι εντόκων γραμματίων Δημοσίου.
- Τόκοι ειδικών καταθέσεων στην Κεντρική Τράπεζα.
- Τόκοι από καταθέσεις σε άλλα πιστωτικά ιδρύματα.

- Στους υπολογαριασμούς του 72'' Έσοδα συμμετοχών'' καταχωρούνται τα έσοδα (μερίσματα) από τις συμμετοχές των τραπεζών σε συνδεδεμένες και λοιπές επιχειρήσεις.
- Στους υπολογαριασμούς του 73 ''Έσοδα χρεογράφων'' καταχωρούνται τα έσοδα από επενδύσεις σε χρεόγραφα, εκτός συμμετοχών.
Τα κυριότητα από τα έσοδα αυτά είναι τα εξής :
  - Μερίσματα μετοχών.
  - Μερίσματα αμοιβαίων κεφαλαίων.
  - Τόκοι ομολογιών.
  - Τόκοι τραπεζικών ομολόγων.
  - Τόκοι κρατικών ομολόγων.
  - Κέρδη από πώληση χρεογράφων.
- Στους υπολογαριασμούς του 74'' Έσοδα από προμήθειες'' καταχωρούνται τα πάσης φύσεως έσοδα από προμήθειες των διαμεσολαβητικών εργασιών των Τραπεζών, όπως π.χ. η χορήγηση εγγυητικών επιστολών, η αναδοχή για την εισαγωγή εταιριών στο Χ.Α.Α., οι εργασίες συναλλάγματος κ.λπ
Τα κυριότερα έσοδα από προμήθειες είναι τα εξής :
  - Έσοδα από προμήθειες εγγυητικών επιστολών.
  - Έσοδα από προμήθειες εισαγωγών – εξαγωγών.
  - Έσοδα από προμήθειες πράξεων συναλλάγματος.
  - Έσοδα από προμήθειες διαχειρίσεως χρεογράφων τρίτων.
  - Έσοδα από προμήθειες διαθέσεως τίτλων του Δημοσίου.
  - Έσοδα από προμήθειες πιστωτικών καρτών, και
  - Έσοδα από προμήθειες Αναδοχών για εισαγωγή εταιριών στο Χ.Α.Α.
- Στους υπολογαριασμούς 75'' Έσοδα παρεπόμενων ασχολιών'' καταχωρούνται τα έσοδα από παρεπόμενες δραστηριότητες των τραπεζών.
Τα κυριότερα από τα έσοδα αυτά είναι τα εξής :
  - Έσοδα από εισπράξεις τελών επικοινωνίας (π.χ. τηλεφωνικά κ.λπ.) από πελάτες.
  - Έσοδα από μισθώματα θυρίδων θησαυροφυλακίου.
  - Έσοδα από μηχανογραφική υποστήριξη τρίτων (π.χ. εξόφληση μισθοδοσίας εταιριών κ.λπ.)
  - Έσοδα από μελέτες σκοπιμότητας χρηματοδοτήσεων (π.χ. μελέτες βιωσιμότητας πιστούχων εταιριών, σύνταξη Δελτίων πληροφοριών κ.λπ.), και
  - Έσοδα από μισθώματα παγίων στοιχείων (π.χ. ενοικίαση ακινήτων που αποκτήθηκαν από πλειστηριασμούς.

- Οι λογαριασμοί κωδ.76-78 είναι κενοί και η συμπλήρωση τους είναι δυνατή, μόνον μετά από απόφαση του κατά νόμου αρμοδίου οργάνου.
- Στο λογαριασμό κωδ.79 "Διαφορές (πιστωτικές) από πράξεις σε συνάλλαγμα" καταχωρούνται, όπως προαναφέραμε, οι πιστωτικές συναλλαγματικές διαφορές, που προκύπτουν από πράξεις σε συνάλλαγμα και από αποτίμηση σε Ευρώ λογαριασμών σε συνάλλαγμα.
Οι αντίστοιχες πιστωτικές συναλλαγματικές διαφορές των εταιριών καταχωρούνται στο λογαριασμό κωδ.81.01.04 "Συναλλαγματικές διαφορές", σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του Ε.Γ.Λ.Σ.

4.2.8 Ομοιότητες διαφορές (Ε.Γ.Λ.Σ.) και (Κ.Λ.Σ.Τ.) στην ομάδα 8

Η ομάδα 8 του Κ.Λ.Σ.Τ., που απεικονίζει τους λογαριασμούς αποτελεσμάτων των τραπεζών, αναπτύσσεται στους κατωτέρω πρωτοβάθμιους λογαριασμούς :

- Κωδ.80 Γενική εκμετάλλευση.
- Κωδ.81 Έκτακτα και ανόργανα αποτελέσματα.
- Κωδ.82 Έξοδα και έσοδα προηγούμενων χρήσεων.
- Κωδ.83 Προβλέψεις για έκτακτους κινδύνους.
- Κωδ.84 Έσοδα από προβλέψεις προηγούμενων χρήσεων.
- Κωδ.85 Αποσβέσεις παγίων στοιχείων μη ενσωματωμένες στο λειτουργικό κόστος.
- Κωδ.86 Αποτελέσματα χρήσεως.
- Κωδ.88 Αποτελέσματα προς διάθεση.
- Κωδ.89 Ισολογισμός.

Οι ομοιότητες και διαφορές μεταξύ των ανωτέρω λογαριασμών του Κ.Λ.Σ.Τ. και των αντίστοιχων λογαριασμών του Ε.Γ.Λ.Σ. είναι οι εξής :

(α) Ομοιότητες

- Οι ανωτέρω λογαριασμοί έχουν το ίδιο εννοιολογικό περιεχόμενο, καθώς και τους ίδιους κανόνες λειτουργίας με τους αντίστοιχους λογαριασμούς του Ε.Γ.Λ.Σ.
- Καταρτίζεται στο τέλος κάθε χρήσεως ο λογαριασμός "Γενική Εκμετάλλευση", όπως προβλέπεται και από τις διατάξεις του Ε.Γ.Λ.Σ.

(β) Διαφορές

- Οι συναλλαγματικές διαφορές (χρεωστικές ή πιστωτικές), που προκύπτουν από πράξεις συναλλάγματος ή από την αποτίμηση του

στο τέλος κάθε χρήσεως, θεωρούνται, όπως προαναφέραμε, ως στοιχεία που διαμορφώνονται στους λογαριασμούς 69 και 79 αντίστοιχα.

Αντίθετα, παρόμοιες συναλλαγματικές διαφορές των εταιριών καταχωρούνται στους λογαριασμούς 81.00.04 αντίστοιχα, όπως προβλέπεται από τις σχετικές διατάξεις του Ε.Γ.Λ.Σ.

4.2.9 Ομοιότητες διαφορές (Ε.Γ.Λ.Σ.) και (Κ.Λ.Σ.Τ.) στην ομάδα 9

Η ομάδα (0) του Κ.Λ.Σ.Τ., που απεικονίζει τους λογαριασμούς τάξεως των τραπεζών, αναπτύσσεται στους κατωτέρω πρωτοβάθμιους λογαριασμούς :

- Κωδ.01 Αλλότρια περιουσιακά στοιχεία.
- Κωδ.02 Συμβάσεις και συμφωνίες σταθμισμένων κινδύνων.
- Κωδ.03 Απαιτήσεις από αμφοτεροβαρείς συμβάσεις.
- Κωδ.04 Χρωστικοί λογαριασμοί πληροφοριών.
- Κωδ.05 Δικαιούχοι αλλότριων περιουσιακών στοιχείων.
- Κωδ.06 Ενδεχόμενες σταθμισμένες υποχρεώσεις.
- Κωδ.07 Υποχρεώσεις από αμφοτεροβαρείς συμβάσεις.
- Κωδ.08 Πιστωτικοί λογαριασμοί πληροφοριών.

Οι ομοιότητες και διαφορές μεταξύ των ανωτέρω λογαριασμών του Κ.Λ.Σ.Τ. και των αντίστοιχων λογαριασμών του Ε.Γ.Λ.Σ. είναι οι εξής :

(α) Ομοιότητες

Οι ανωτέρω λογαριασμοί έχουν το ίδιο εννοιολογικό περιεχόμενο, καθώς και τους ίδιους κανόνες λειτουργίας με τους αντίστοιχους λογαριασμούς του Ε.Γ.Λ.Σ.

(β) Διαφορές

Λόγω του διαφορετικού αντικειμένου δραστηριοτήτων των τραπεζικών επιχειρήσεων, η ανάπτυξη των πρωτοβαθμίων λογαριασμών τάξεων σε υπολογαριασμούς διαφέρει σημαντικά από τους αντίστοιχους λογαριασμούς του Ε.Γ.Λ.Σ.

Οι Εγγυητικές Επιστολές (Ε/Ε), που χορηγούν οι Τράπεζες σε πελάτες, παρακολουθούνται στο λογαριασμό "Συμβάσεις και συμφωνίες σταθμισμένων κινδύνων".

Κατά την έκδοση Ε/Ε γίνεται η εξής λογιστική εγγραφή :

X	Κωδ. 02....	''Χρεώστες Ε/Ε''	
Π	Κωδ. 06....		''Εκδοθείσες

Κατά την επιστροφή των Ε/Ε, γίνεται αντιλογισμός της ανωτέρω εγγραφής. Σε περίπτωση καταπτώσεως Ε/Ε, οι Τράπεζες καταβάλουν το ποσό της εγγυήσεως και παράλληλα διενεργούν τις εξής λογιστικές εγγραφές :

X	Κωδ. 06....	''Εκδοθείσες Ε/Ε''
Π	Κωδ. 02....	''Χορηγηθείσες Ε/Ε''

X	Κωδ. 24....	Χορηγήσεις σε καθυστέρηση
Π	Κωδ. 38.00...	Ταμείο

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: Έλεγχος καταστημάτων τραπεζών

Το κεφάλαιο αναφέρεται στον έλεγχο των καταστημάτων των Τραπεζών, όπου οι ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές στα πλαίσια ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων πρέπει να ελέγχουν ορισμένα καταστήματα τραπεζών, αφού αποτελούν αποκεντρωμένες οικονομικές μονάδες με πλήρη λογιστική αυτοτέλεια.

5.1 Γενικά

Οι τράπεζες αντιμετωπίζουν τα κατωτέρω βασικά θέματα⁵:

α) Διαχείριση μεγάλου όγκου Διαθεσίμων

Οι Τράπεζες διαχειρίζονται μεγάλο όγκο διαθεσίμων και συνεπώς είναι ευπρόσβλητες σε κατάχρηση και απάτη.

Για την αντιμετώπιση του κινδύνου αυτού, έχουν θεσπίσει αυστηρούς κανονισμούς λειτουργίας των ταμείων τους, καθώς και αποτελεσματικά συστήματα εσωτερικού ελέγχου (π.χ. καταμετρήσεις, προστασία χρηματαποστολών κ.λ.π.)

β) Διενέργεια μεγάλου όγκου συναλλαγών

Οι Τράπεζες διενεργούν σημαντικό όγκο συναλλαγών τόσο σε αριθμό όσο και σε αξία.

Για την ορθή και αποτελεσματική διεκπεραίωση των εργασιών τους και την αντίστοιχη λογιστική τους παρακολούθηση, πρέπει να εφαρμόζουν τα κατάλληλα συστήματα μηχανογραφικής επεξεργασίας των δεδομένων και τα απαραίτητα λογιστικά συστήματα και παράλληλα να διαθέτουν επαρκείς και αποτελεσματικούς μηχανισμούς εσωτερικού ελέγχου των εργασιών αυτών.

γ) Γεωγραφική διασπορά του δικτύου Υποκαταστημάτων

Στα πλαίσια της αναπτύξεως των εργασιών τους, οι Τράπεζες ιδρύουν Υποκαταστήματα, τα οποία πρέπει να είναι γεωγραφικά διασπαρμένα, για την καλύτερη προσέλευση πελατών.

Τα Υποκαταστήματα των Τραπεζών λειτουργούν, σύμφωνα με το Κ.Α.Σ.Τ., ως αποκεντρωμένες μονάδες με λογιστική αυτοτέλεια.

Για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που δημιουργούνται από την διασπορά του δικτύου Υποκαταστημάτων (π.χ. αποκέντρωση εξουσιών κ.λ.π.), οι Τράπεζες πρέπει να διαθέτουν επαρκείς και αποτελεσματικούς μηχανισμούς ελέγχου των εργασιών των Υποκαταστημάτων τους.

⁵ Β.λ. Βασίλειος Ι. Λουμιάτης, *Θέματα εφαρμοσμένης λογιστικής & ελεγκτικής των τραπεζών*, Αθήνα 2002, σελ. 71-80

δ) Ανάλυση σημαντικών δεσμεύσεων

Οι Τράπεζες παρέχουν εμπορική πίστη σε τρίτους (π.χ. χορήγηση εγγυητικών επιστολών κ.λ.π.).Στις περιπτώσεις αυτές, αναλαμβάνουν σημαντικές δεσμεύσεις, χωρίς μεταβίβαση κεφαλαίων.

Ειδικότερα, κατά την χορήγηση εγγυητικών επιστολών, αναλαμβάνουν τον κίνδυνο της ενδεχόμενης καταπτώσεως τους στο μέλλον.

Για την ορθή διαχείριση του αναλαμβανόμενου πιστωτικού κινδύνου, πρέπει να διαθέτουν επαρκείς και κατάλληλους μηχανισμούς αξιολογήσεως του κινδύνου αυτού, καθώς και αποτελεσματικές διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου προς αποφυγήν χορηγήσεως εγγυητικών επιστολών, πέραν εκείνων που εμφανίζονται στα λογιστικά βιβλία.

5.2 Σκοπός του ελέγχου των Καταστημάτων

Όπως προαναφέραμε, τα καταστήματα και Υποκαταστήματα των εμπορικών τραπεζών είναι αποκεντρωμένες οικονομικές μονάδες με πλήρη λογιστική αυτοτέλεια, όπως προβλέπεται από τις σχετικές διατάξεις του Κ.Λ.Σ.Τ.

Στα πλαίσια του ελέγχου των Οικονομικών Καταστάσεων των Τραπεζών, οι Ορκωτοί Ελεγκτές Λογιστές πρέπει να ελέγχουν ορισμένα Καταστήματα.

Οι βασικές επιδιώξεις του ελέγχου ενός Καταστήματος Τραπέζης είναι οι εξής :

- α. Η διαπίστωση της υπάρξεως των εμφανιζομένων, στη Λογιστική του Καταστήματος, περιουσιακών στοιχείων.(π.χ. Διαθέσιμα, χορηγήσεις κ.τ.λ.)
- β. Η αξιολόγηση της επάρκειας και αποτελεσματικότητας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου για τις εργασίες του Καταστήματος.
- γ. Η πιστή τήρηση των εγκυκλίων οδηγιών της Διοικήσεως για την εύρυθμη λειτουργία του καταστήματος.
- δ. Η πιστή τήρηση των όρων και προϋποθέσεων που καθορίζονται στις εγκριτικές αποφάσεις των αρμοδίων οργάνων της Τραπέζης για την εκτέλεση ορισμένων εργασιών του Καταστήματος (π.χ. εγκριτικές αποφάσεις για χορηγήσεις προς πιστούχους, για χορήγηση ειδικού επιτοκίου σε καταθέσεις κ.λ.π.).

5.3 Προκαταρκτικές ελεγκτικές διαδικασίες

Πριν από την έναρξη του ελέγχου, ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής πρέπει να ενημερώνεται σε ορισμένα θέματα λειτουργίας του Καταστήματος.

Τέτοια θέματα μπορεί να είναι :

α. Κανονισμοί λειτουργίας του Καταστήματος

Οι Κανονισμοί αυτοί περιγράφουν, αναλυτικά, τις διαδικασίες που πρέπει ακολουθούνται για την εκτέλεση όλων των τραπεζικών εργασιών (π.χ. καταθέσεις, χορηγήσεις, λειτουργία Ταμείου κ.λ.π.).

β. Τα πορίσματα ελέγχου προηγούμενων επιθεωρήσεων

Ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής, για την καλύτερη ενημέρωσή του, σχετικά με τα πορίσματα του ελέγχου προηγούμενων επιθεωρήσεων, πρέπει να διενεργεί τις κατωτέρω διαδικασίες :

- Λήψη εκθέσεων από τους τελευταίους ελέγχους των Επιθεωρητών της Τραπέζης, των Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών, καθώς και των Επιθεωρητών της Τραπέζης της Ελλάδος.
- Μελέτη των εκθέσεων αυτών και σύνταξη φύλλου εργασίας με αναφορά στα κυριότερα θέματα, που αναφέρονται σ' αυτές.
- Διαπίστωση, κατά τη διάρκεια του ελέγχου, ότι τακτοποιήθηκαν οι κυριότερες υποδείξεις των προηγούμενων ελεγκτών.

γ. Η τήρηση Αρχείου Εγκυκλίων Οδηγιών

Ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής πρέπει να διαπιστώνει εάν :

- Το αρχείο αυτό είναι πλήρως ενημερωμένο κατά τμήμα εργασίας.
- Γίνεται ενημέρωση των υπαλλήλων, για τις εγκύκλιες οδηγίες της Διοικήσεως, από τη Διεύθυνση του Καταστήματος.

δ. Η διαπίστωση τυχόν αδυναμιών στη Οργάνωση και Λειτουργία του Καταστήματος

Ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής πρέπει να διαπιστώνει εάν υπάρχει :

- Ικανοποιητική Διοικητική Οργάνωση και στελέχωση του Καταστήματος.
- Εύρυθμη και αποτελεσματική λειτουργία του Καταστήματος.

5.4 Έλεγχος Ταμείου

Ο έλεγχος του Ταμείου πρέπει να γίνεται την πρώτη ημέρα της επισκέψεως στο Καταστήματα και πριν από την έναρξη των συναλλαγών.

Ο έλεγχος αυτός περιλαμβάνει τις κατωτέρω ελεγκτικές διαδικασίες :

α. Καταμετρήσεις

- Χρηματικού αποθέματος Ταμείου.
- Χρηματικού αποθέματος της μηχανής Α.Τ.Μ. και νυκτερινού χρηματοκιβωτίου.
- Λοιπών αξιών του Ταμείου (π.χ. έντυπα γραμματίων κ.λπ.)
- Ξένων τραπεζογραμματίων.
- Γραμματίων και επιταγών εισπρακτέων, που έχουν ληφθεί ως ενέχυρο για ασφάλεια χορηγήσεων.
- Χρεογράφων τρίτων για φύλαξη ή ενέχυρο για ασφάλεια χορηγήσεων.
- Μπλοκ (καρνέ) επιταγών και λοιπών εντύπων αξίας.

β. Συμφωνία των ανωτέρω καταμετρηθεισών αξιών με αντίστοιχα λογιστικά υπόλοιπα.

γ. Επαλήθευση της ορθής κινήσεως του Ταμείου, βάσει παραστατικών στοιχείων (εγκρίσεις κ.λπ.)

δ. Διαπίστωση της τηρήσεως των διαδικασιών, που καθορίζονται στο Κανονισμό Λειτουργίας του Ταμείου, για την εύρυθμη και αποτελεσματική διεκπεραίωση των ταμειακών συναλλαγών.

ε. Διαπίστωση ότι το ημερήσιο χρηματικό απόθεμα του Ταμείου είναι εντός του εγκεκριμένου, από τη Διοίκηση της Τραπέζης, ορίου.

στ. Έλεγχος του ορθού λογιστικού χειρισμού των τυχόν ελλειμμάτων – πλεονασμάτων του Ταμείου.

ζ. Έλεγχος των ταμειακών και συμψηφιστικών εγγραφών μιας περιόδου (κατά προτίμηση της προηγούμενης ημέρας της καταμετρήσεως του ταμείου).

Ο έλεγχος αυτός πρέπει να επεκτείνεται και στην ορθότητα των εγγραφών (αντικεινούμενοι λογαριασμοί)

η. Αξιολόγηση της επάρκειας και αποτελεσματικότητας του υφιστάμενου συστήματος εσωτερικού ελέγχου για τις ταμειακές συναλλαγές.

5.5 Έλεγχος λογαριασμών Χορηγήσεων

Οι χορηγήσεις του Καταστήματος εμφανίζουν το μεγαλύτερο ελεγκτικό ενδιαφέρον από όλες τις άλλες τραπεζικές εργασίες, επειδή συσχετίζονται με την αξιολόγηση της αξιοπιστίας των πιστούχων, την αξιολόγηση των οικονομικών τους στοιχείων, καθώς και με τις διασφαλίσεις που έχουν ληφθεί, ώστε τα χορηγούμενα ποσά να επιστραφούν και πάλι στο Κατάστημα.

Για τον έλεγχο των χορηγήσεων πρέπει να ακολουθούνται, συνοπτικά, οι κατωτέρω ελεγκτικές διαδικασίες.

α. Επιλογή δείγματος πιστούχων

Στο δείγμα πρέπει να περιλαμβάνονται :

- Πιστούχοι με μεγαλύτερα υπόλοιπα οφειλών
- Πιστούχοι με μεγαλύτερα εγκεκριμένα πιστωτικά όρια
- Πιστούχοι που εμφανίζουν καθυστέρηση εξοφλήσεως των λογαριασμών τους.

β. Έλεγχος νομιμότητας των πιστούχων

Ο έλεγχος αυτός πρέπει να γίνεται βάσει των κατωτέρω στοιχείων :

- Καταστατικών πιστούχων εταιριών.
- Φ.Ε.Κ. δημοσιεύσεως του τελευταίου Δ.Σ. των πιστούχων εταιριών, που αναφέρεται και η εκπροσώπησή τους.
- Βεβαίωση του Νομικού Συμβούλου, για τυχόν μεταβολές των νομιμοποιητικών στοιχείων των πιστούχων εταιριών.
- Πιστοποιητικών εγγραφής των πιστούχων στα οικεία Επιμελητήρια (π.χ. Βιοτεχνικό Επιμελητήριο, Εμπορικό Επιμελητήριο κ.λπ.)

γ. Έλεγχος συμβάσεων πιστούχων

Κατά τον έλεγχο των συμβάσεων, πρέπει να διενεργούνται οι κατωτέρω βασικές ελεγκτικές διαδικασίες :

- Συσχετισμός του αναγραφόμενου, στις συμβάσεις, ποσού με το αντίστοιχο ποσό της εγκριτικής αποφάσεως για την χορήγηση.
- Συσχετισμός των αναγραφομένων, στις συμβάσεις, ατομικών στοιχείων των πιστούχων ή των εκπροσώπων τους με τα αντίστοιχα στοιχεία των νομιμοποιητικών εγγράφων και της εγκριτικής αποφάσεως για τη χορήγηση.
- Συσχετισμός των αναγραφομένων, στις συμβάσεις, ατομικών στοιχείων των εγγυητών με τα αντίστοιχα στοιχεία της εγκριτικής αποφάσεως για τη χορήγηση.
- Διαπίστωση ότι οι συμβάσεις φέρουν υπογραφές των πιστούχων ή των εκπροσώπων τους, καθώς και των τυχόν εγγυητών τους.
- Διαπίστωση ότι οι συμβάσεις των πιστούχων ομορρύθμων εταιριών έχουν υπογραφεί, από όλους τους εταίρους και ως εγγυητές.
- Διαπίστωση ότι έχουν αναγραφεί, στις συμβάσεις, όλοι οι όροι και προϋπόθεσης, που αναφέρονται στις αντίστοιχες εγκριτικές αποφάσεις των αρμοδίων οργάνων της Τραπέζης (π.χ. διάρκεια, τρόπος εξοφλήσεως κ.λπ.).
- Διαπίστωση ότι έχουν αναγραφεί στις συμβάσεις και οι αριθμοί ταυτότητας των πιστούχων και των τυχόν εγγυητών τους.

δ. Έλεγχος της τηρήσεως των βασικών κανόνων χρηματοδοτήσεων

Οι βασικοί κανόνες χρηματοδοτήσεων είναι, συνοπτικά, οι εξής :

- Κάλυψη των πραγματικών αναγκών των πιστούχων (όχι έξω επιχειρηματικές ανάγκες).
- Αποφυγή υπέρμετρης και μη παραγωγικής χρηματοδοτήσεως των πιστούχων.
- Συμμετοχή πιστούχων με ίδια κεφάλαια στη χρηματοδότηση των εργασιών τους.
- Χορήγηση δανείων σε κάθε πιστούχο μη υπερβαινόντων το εκάστοτε οριζόμενο ποσοστό επί των ιδίων κεφαλαίων της Τραπέζης.
- Ασφαλιστική ενημερότητα των πιστούχων.
- Απαγόρευση είσπραξης τόκων και προμηθειών πέραν των συμβατικών.
- Παύση χρηματοδοτήσεων σε παραβάτες Νομισματικών Κανόνων.

ε. Έλεγχος της τηρήσεως των ειδικών όρων και προϋποθέσεων, που καθορίζονται στις εγκριτικές αποφάσεις των αρμοδίων Οργάνων της Τραπέζης, για τη χρηματοδότηση των πιστούχων

Οι ειδικοί όροι και προϋπόθεσης χρηματοδοτήσεως είναι, συνήθως, οι εξής :

- Εγγραφή προσημειώσεως επί ακινήτων των πιστούχων για ασφάλεια της χρηματοδοτήσεως.
- Προσωπικές εγγυήσεις τρίτων ή των Μετόχων των πιστούχων εταιριών.
- Ενεχυρίαση επιταγών και γραμματίων εισπρακτέων για εγγύηση εξοφλήσεως της χρηματοδοτήσεως.
- Ενεχυρίαση εμπορευμάτων υπέρ τραπέζης.
- Ενεχυρίαση απαιτήσεων πιστούχων υπέρ τραπέζης.
- Καθορισμός επιτοκίου και προμηθειών, εκτός του τιμολογίου της Τραπέζης.
- Προσκόμιση οικονομικών στοιχείων των πιστούχων.
- Διενέργεια από πιστούχους πρόσθετων εργασιών στην τράπεζα (π.χ. πυρασφάλιση ακινήτων, πιστωτικές κάρτες κ.τ.λ.).

στ. Αξιολόγηση των οικονομικών στοιχείων των πιστούχων

Η αξιολόγηση των οικονομικών στοιχείων των πιστούχων πρέπει να γίνεται με βάση τα εξής στοιχεία :

- Δημοσιευμένοι Ισολογισμοί των τελευταίων χρήσεων.
- Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις των τελευταίων χρήσεων για πιστούχες εταιρίες, που ανήκουν σε Ομίλους και υποχρεούνται στην κατάρτιση των καταστάσεων αυτών.

- ΠΡΟΣΑΡΤΗΜΑΤΑ των αντιστοιχών οικονομικών καταστάσεων.
- Πιστοποιητικά ελέγχου των Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών επί των αντίστοιχων Οικονομικών Καταστάσεων.
- Ισοζύγια λογαριασμών των πιστούχων εταιριών, υπογεγραμμένα, αρμοδίως, από αυτούς.
- Στοιχεία πιστούχων ληφθέντων μέσω του διατραπεζικού συστήματος πληροφόρησης.
- Προϋπολογισμοί – απολογισμοί των πιστούχων.
- Δελτία πληροφοριών των πιστούχων συνταγμένων από τους αρμοδίους του Καταστήματος.
- Επικυρωμένα φωτοαντίγραφα των Φορολογικών Δηλώσεων των πιστούχων.
- Επικυρωμένα φωτοαντίγραφα των Δηλώσεων Φ.Π.Α. (περιοδικές - εκκαθαριστική).

ζ. Διαπίστωση της συνεχούς παρακολουθήσεως της πορείας των εργασιών των πιστούχων

Η παρακολούθηση της πορείας των εργασιών των πιστούχων πρέπει να γίνεται :

- Με τις τακτικές επισκέψεις των αρμοδίων οργάνων του Καταστήματος στις επαγγελματικές εγκαταστάσεις των πιστούχων.
- Με την προσκόμιση οικονομικών στοιχείων των πιστούχων στο Κατάστημα (π.χ. Ισολογισμοί, Ισοζύγια λογαριασμών κ.λπ.)
- Με την ανανέωση, σε τακτά χρονικά διαστήματα, των Δελτίων Πληροφοριών, συνταγμένων από τους αρμοδίους του Καταστήματος.

η. Λοιπές ελεγκτικές διαδικασίες για τις χορηγήσεις

Πέραν των ανωτέρω, πρέπει να διενεργούνται και οι εξής ελεγκτικές διαδικασίες :

- Έλεγχος της ορθής εφαρμογής του Τιμολογίου της Τραπεζής για τις χορηγήσεις του Καταστήματος (π.χ. επιτόκια, προμήθειες διαχειρίσεως δανείων, προμήθειες αδρανείας κ.λπ.)
- Διαπίστωση της πυρασφάλισης των ακινήτων των πιστούχων στην τρέχουσα αξία τους, προς αποφυγή της περιπτώσεως της συνασφάλισεως.
- Διαπίστωση λήψεως επιστολών από πιστούχους για επιβεβαίωση των υπολοίπων τους.
- Αξιολόγηση των ενεργειών του Καταστήματος, στις περιπτώσεις καθυστέρησεως εξοφλήσεως των λογαριασμών των πιστούχων.
- Διαπίστωση ότι, στις περιπτώσεις χρηματοδοτήσεως των πιστούχων βάσει ειδικών όρων και προϋποθέσεων, τηρούνται οι όροι και οι προϋπόθεσης που καθορίζονται στην απόφαση αυτή.

- Διαπίστωση ότι οι χρηματοδοτήσεις των υπαγομένων, σε αναπτυξιακούς νόμους, επενδύσεων των πιστούχων έγιναν σύμφωνα με τις αντίστοιχες αποφάσεις υπαγωγής.
- Επίσκεψη στις εγκαταστάσεις ορισμένων πιστούχων και διαπίστωση, εκτός των άλλων, της πορείας των εργασιών τους.
- Αξιολόγηση της επάρκειας και αποτελεσματικότητας του υφιστάμενου συστήματος εσωτερικού ελέγχου για τις χορηγήσεις.
- Αξιολόγηση της ποιότητας του χαρτοφυλακίου χορηγήσεων του Καταστήματος.

5.6 Έλεγχος λογαριασμών Καταθέσεων.

Οι βασικές ελεγκτικές διαδικασίες που πρέπει να διενεργούνται, κατά τον έλεγχο των λογαριασμών Καταθέσεων, είναι συνοπτικά, οι εξής :

- Διαπίστωση επάρκειας και αποτελεσματικότητας του υφιστάμενου συστήματος εσωτερικού ελέγχου για τις καταθέσεις.
- Διαπίστωση ότι μεταξύ των λογαριασμών καταθετών δεν υπάρχουν λογαριασμοί με μέσα υπόλοιπα μικρού ποσού.
- Έλεγχος της κανονικής χορηγήσεως καρτέ επιταγών σε δικαιούχους καταθέτες των λογαριασμών όψεως και τρεχούμενων (π.χ. φερεγγυότητα καταθετών, δυσμενή στοιχεία, ανεξόφλητος αριθμός επιταγών κ.λ.π.).
- Δειγματοληπτικός έλεγχος του ορθού υπολογισμού των τόκων των λογαριασμών των καταθετών.
- Έλεγχος του ορθού υπολογισμού της ποινής, στις περιπτώσεις πρόωρων αναλήψεων από λογαριασμούς προθεσμιακών καταθέσεων.
- Διαπίστωση της υπάρξεως των προβλεπομένων για το άνοιγμα των λογαριασμών των καταθετών (π.χ. υποδείγματα υπογραφών, στοιχεία νομιμοποίησης για Νομικά πρόσωπα κ.λπ.)

5.7 Έλεγχος λοιπών λογαριασμών

Κατά τον έλεγχο των λοιπών λογαριασμών ενεργητικού – παθητικού αποτελεσμάτων πρέπει να διενεργούνται οι ίδιες ελεγκτικές διαδικασίες με εκείνες των αντίστοιχων λογαριασμών των ανωνύμων εταιριών (π.χ. διερεύνηση λογαριασμών, δειγματοληπτικός έλεγχος κινήσεως λογαριασμών βάσει νομίμων παραστατικών, απογραφές, συμφωνίες κ.λ.π.).

5.8 Έλεγχος μεσολαβητικών εργασιών

α) Εγγυητικές επιστολές (E/E)

Για δείγμα εγγυητικών επιστολών :

- Διαπίστωση της τήρησης των όρων και προϋποθέσεων που καθορίζονται στις αντίστοιχες εγκριτικές αποφάσεις, για τη χορήγηση των E/E.
- Διαπίστωση της ορθής συντάξεως των E/E (π.χ. στοιχεία πελάτη, είδος εγγυήσεως κ.λπ.)
- Επαλήθευση του ορθού υπολογισμού των προμηθειών επί των E/E και της εγκαίρου εισπράξεως αυτών.
- Ακύρωση επιστρεφόμενων E/E
- Διερεύνηση των παλαιών E/E, που δεν έχουν επιστραφεί στο Κατάστημα.
- Αξιολόγηση των ενεργειών του Καταστήματος, στις περιπτώσεις καταπτώσεως των E/E.
- Διερεύνηση μήπως έχουν χορηγηθεί E/E σε πελάτες και δεν έχουν καταχωρηθεί στα βιβλία του Καταστήματος.
- Αξιολόγηση της επάρκειας και αποτελεσματικότητας του υφιστάμενου συστήματος εσωτερικού ελέγχου, για τις χορηγήσεις των E/E.

β) Θυρίδες θησαυροφυλακίου

Για δείγμα πελατών :

- Διαπίστωση της ορθής καταρτίσεως των συμβάσεων ενοικίασης θυρίδων (π.χ. στοιχεία πελάτη, υπογραφές κ.τ.λ.)
- Διαπίστωση της εισπράξεως της εγγυήσεως για την ενοικίαση των θυρίδων.
- Διαπίστωση της ορθής λογιστικής παρακολουθήσεως και εισπράξεως των μισθωμάτων.

γ) Κίνηση κεφαλαίων

Για δείγμα πελατών:

- Διαπίστωση της εισπράξεως της προβλεπόμενης, από το τιμολόγιο της Τραπέζης, προμηθείας.
- Διαπίστωση της ορθής λογιστικής παρακολουθήσεως των αγοραζομένων επιταγών άλλων τραπεζών.
- Απογραφή αχρησιμοποίητων εντύπων επιταγών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: Έλεγχος Οικονομικών Καταστάσεων Τραπεζών

Το κεφάλαιο αυτό αναφέρεται συνοπτικά στον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων των τραπεζών από του Ορκωτούς Ελεγκτές Λογιστές. Περιγράφει συνοπτικά της διαδικασίες ελέγχου όλων των συναλλαγών και λογιστικών κινήσεων της τράπεζας, για την ορθή απεικόνιση των οικονομικών καταστάσεων και την σύνταξη του πιστοποιητικού του Ορκωτού ελεγκτή.

6.1 Γενικά

Σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία, οι Τράπεζες υποχρεούνται να καταρτίζουν τις κατωτέρω οικονομικές καταστάσεις :

α. Μηνιαίες οικονομικές (λογιστικές) καταστάσεις

Από τις διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας δεν καθορίζεται ο ακριβής τύπος των μηνιαίων λογιστικών καταστάσεων.

Οι καταστάσεις αυτές, που συμφωνούν με την ακολουθούμενη πρακτική είναι συνοπτικές, υπόκειται στις διατάξεις της δημοσιότητας του άρθρου 7β του Κ.Ν.2190/1920 (καταχώρηση στο μητρώο Α.Ε. του Υπουργείου Ανάπτυξης, δημοσίευση στο Φ.Ε.Κ. καθώς και σε μια ημερησία και εβδομαδιαία οικονομική εφημερίδα).

Δεν προβλέπεται έλεγχος των καταστάσεων αυτών από Ορκωτό Ελεγκτή Λογιστή.

β. Τριμηνιαίες και εξαμηνιαίες οικονομικές (λογιστικές) καταστάσεις

Από τις διατάξεις του Π.Δ. 360/1985 καθορίζεται ο ακριβής τύπος των λογιστικών αυτών καταστάσεων (παρατίθεται οι πρωτοβάθμιοι λογαριασμοί).

Οι καταστάσεις αυτές δημοσιεύονται σε μια ή περισσότερες εφημερίδες εντός δύο μηνών από την αντίστοιχη ημερομηνία κλεισίματος και ταυτόχρονα κατατίθεται και στο Χρηματιστήριο.

Σε έλεγχο των Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών υπόκεινται μόνο οι εξαμηνιαίες λογιστικές καταστάσεις των Τραπεζών (απλές και ενοποιημένες).

γ. Ετήσιες Οικονομικές Καταστάσεις

Από τις διατάξεις του άρθρου 1 κεφ. 4.1 του Π.Δ. 384/1992 περί Κ.Α.Σ.Τ. και των άρθρων 110-131 του Κ.Ν. 2190/1920, καθορίζεται ο ακριβής τύπος των ετησίων οικονομικών καταστάσεων των Τραπεζών, δηλαδή του Ισολογισμού, της Καταστάσεως του Λογαριασμού Αποτελεσμάτων Χρήσεως, του Πίνακα Διαθέσεως των Αποτελεσμάτων, της Καταστάσεως του Λογαριασμού Γενικής Εκμεταλλεύσεως και του Προσαρτήματος.

Οι οικονομικές Καταστάσεις των Τραπεζών (απλές και ενοποιημένες) ελέγχονται, υποχρεωτικά, από Ορκωτούς Ελεγκτές Λογιστές και υπόκεινται στις διατάξεις της δημοσιότητας του άρθρου 7β και 131 του Κ.Ν. 2190/1920 (καταχώρηση στο μητρώο, δημοσίευση στο Φ.Ε.Κ. καθώς και σε μια ημερησία πολιτική και οικονομική εφημερίδα).

Βασικός σκοπός του ελέγχου των Οικονομικών Καταστάσεων των Τραπεζών είναι η πιστοποίηση ότι οι οικονομικές τους καταστάσεις εμφανίζουν την περιουσιακή τους διάρθρωση και την οικονομική τους θέση, καθώς και τα οικονομικά τους αποτελέσματα στην αντίστοιχη περίοδο.

6.2 Έλεγχος ετησίων και ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων

Ο ελεγκτής πρέπει να θεμελιώσει τη γνώμη του για τις οικονομικές καταστάσεις σε αποδεικτικά στοιχεία, τα οποία συγκεντρώνει εφαρμόζοντας ορισμένες ελεγκτικές διαδικασίες. Οι ελεγκτικές αυτές διαδικασίες επιλέγονται και εκτελούνται σύμφωνα με γενικώς παραδεκτές αρχές (auditing standards).

Οι ελεγκτικές αρχές διακρίνονται⁶ σε :

Γενικές αρχές (General Standards). Κατά τις γενικές αρχές, οι ελεγκτικές διαδικασίες πρέπει να εφαρμόζονται με επαγγελματική επάρκεια από κατάλληλα εκπαιδευμένα πρόσωπα.

Αρχές εκτέλεσως της εργασίας (Standards of field work). Σύμφωνα με τις αρχές αυτές απαιτείται κατάλληλος σχεδιασμός της εργασίας και επιβλέψεως αυτής, καλή μελέτη και εκτίμηση του εσωτερικού ελέγχου και επαρκές και κατάλληλο αποδεικτικό υλικό της εργασίας, που πρέπει να συγκεντρωθεί από τον έλεγχο, την έρευνα, την επιθεώρηση, την παρατήρηση κ.λπ.

Αρχές που αφορούν τις εκθέσεις ελέγχου (Standards of reporting). Κατά τις αρχές αυτές, στις εκθέσεις πρέπει να περιλαμβάνεται δήλωση ότι οι οικονομικές καταστάσεις έχουν καταρτιστεί σύμφωνα με γενικά παραδεγμένες λογιστικές αρχές και ότι οι ίδιες είχαν εφαρμοστεί και στην προηγούμενη χρήση, να υπάρχει έκφραση γνώμης για τις οικονομικές καταστάσεις ως προς το σύνολο τους, όπως επίσης σαφή δήλωση για το είδος του ελέγχου κ.λπ.

Γενικά παραδεκτές ελεγκτικές διαδικασίες⁷ είναι αυτές που ακολουθούνται από τις επαγγελματικές οργανώσεις των ελεγκτών και έχουν υιοθετηθεί από τη λογιστική φιλολογία. Ο αριθμητικός έλεγχος και ο αναλυτικός έλεγχος των λογαριασμών, ο έλεγχος από τα

⁶ N. Lenhart – P. DeFliese : Montgomery's Auditing, σελ. 11-14

H. Miller – G. Mead : CPA review manual, σελ. 29 κ.ε.

⁷ Ibid σελ. 12 και 33 κ.ε

δικαιολογητικά των λογιστικών εγγραφών, έλεγχος και επαλήθευση των δικαιολογητικά των λογιστικών εγγραφών, έλεγχος και επαλήθευση των δικαιολογητικών, καταμετρήσεις, απογραφές κ.λπ. αποτελούν⁸ μερικές από τις ελεγκτικές διαδικασίες.

Η εκτέλεση των ελεγκτικών διαδικασιών, που προβλέπονται στο σχετικό πρόγραμμα ελέγχου, απεικονίζεται⁹ στα φύλλα εργασίας (Working papers). Τα φύλλα εργασίας βοηθούν τον ελεγκτή να σχηματίσει μια γνώμη για τις οικονομικές καταστάσεις και αυτός άλλωστε είναι ο σκοπός της συντάξεώς τους.

6.2.1 Εντολή ελέγχου και αντικείμενο αυτής

Η εντολή για τον εξωτερικό έλεγχο είναι πάντοτε γραπτή και προέρχεται, κατά κανόνα, από τη διοίκηση της επιχειρήσεως που θα ελεγχθεί, ανεξάρτητα αν τον έλεγχο αυτό επιβάλλει η νομοθεσία της χώρας, το καταστατικό της επιχειρήσεως ή απόφαση των επιχειρηματικών φορέων.

Βέβαια, η εντολή για έλεγχο μπορεί να προέλθει και από δικαστήριο, αλλά τότε αναφερόμαστε με ειδικό έλεγχο ή πραγματογνωμοσύνη.

Πάντως, στο πλαίσιο της παρούσης εργασίας η εντολή αφορά τον έλεγχο των ετησίων οικονομικών καταστάσεων μιας επιχειρήσεως.

Η διαδικασία¹⁰ διορισμού του ανεξάρτητου εξωτερικού ελεγκτή, ορκωτού λογιστή, ορίζεται από τη σχετική νομοθεσία, για τις περιπτώσεις που επιβάλλεται από αυτή ο έλεγχος των ετησίων οικονομικών καταστάσεων της αντίστοιχης επιχειρήσεως.

Ο τύπος και το περιεχόμενο της επιστολής αποδοχής της εντολής ελέγχου μπορεί να είναι διαφορετικό, κατά περίπτωση, αλλά πρέπει σε γενικές γραμμές να αναφέρεται στα εξής :

Στο αντικείμενο του ελέγχου και των πληροφοριών.

Στην ευθύνη της διευθύνσεως για τις οικονομικές πληροφορίες.

Στην έκταση του ελέγχου με αναφορά στη νομοθεσία, κανονισμούς, καταστατικά κ.λπ.

Στον τύπο της εκθέσεως.

Στον αναπόφευκτο κίνδυνο της δειγματοληψίας.

Στην δυνατότητα λήψεως οποιουδήποτε απαραίτητου για τον έλεγχο των βιβλίων δικαιολογητικού ή πληροφορίας.

⁸ J. Baude : Ελεγκτική, σελ. 78

⁹ N. Lenhart – P Defliese : Montgomery's Auditing, σελ. 45.
Ελεγκτικό πρότυπο αριθ. 3 της U.E.C.

¹⁰ Ε. Περάκης ; Ο τακτικός έλεγχος της Ανώνυμης Εταιρείας, σελ 72 κ.ε.

Γ. Καφούσης : Λογιστική των εμπορικών εταιριών, σελ. 107

Γ. ρουσσάκης : Η Ανώνυμη Εταιρία και η Ειδική Ανώνυμος Ναυτιλιακή Εταιρία, σελ. 188 κ.ε.

Ν. 2190/1920 άρθρα 36, 36 α κ.λπ., ως ισχύει σήμερα και Ν. 3190/1955 άρθρα 23, ως ισχύει σήμερα.

Ενδέχεται να συμπεριλαμβάνονται και άλλοι όροι ή διευκρινίσεις, ιδίως όταν υπάρχουν υποκαταστήματα που πρέπει να ελεγχθούν.

Πρέπει να σημειώσουμε εδώ ότι στις περιπτώσεις επιταγή του νόμου, ο οποίος προσδιορίζει και το πλαίσιο του ελέγχου, το ανωτέρω περιεχόμενο της επιστολής αποδοχής της εντολής ελέγχου περιορίζεται σημαντικά και πολλές φορές η επιστολή αυτή λαμβάνει τη μορφή μιας απλής τυπικής αποδοχής της εντολής.

Στη διακριτική ευχέρεια του ελεγκτή είναι η αποδοχή ή η αποποίηση¹¹ της εντολής του ελέγχου, μέσα στο πλαίσιο των διατάξεων της νομοθεσίας.

Η θητεία των ελεγκτών είναι ενιαύσια, αφού το έργο της ταυτίζεται με τον έλεγχο μιας συγκεκριμένης χρήσεως. Πάντως η λήξη του λειτουργήματος των ελεγκτών δεν συμπίπτει με τη λήξη της χρήσεως, αλλά παρατείνεται μέχρι την ημέρα της τακτικής γενικής συνελεύσεως που θα εγκρίνει τις οικονομικές καταστάσεις που έχουν ελεγχθεί. Δεν θα αναφερθούμε σε ιδιαίτερα νομικά θέματα¹² που αφορούν το διορισμό, την αποδοχή του διορισμού, την παραίτηση των ελεγκτών ή την ανάκληση αυτών.

6.2.2 Σχετικές με τον έλεγχο νομοθετικές διατάξεις

Το άρθρο 36 του Νόμου 2190/1920, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει,¹³ αναφέρεται στην εκλογή των ελεγκτών από τη Γενική Συνέλευση των μετόχων.

Στις διατάξεις του άρθρου αυτού αναφέρονται ειδικότερα οι συνέπειες, όταν δεν έχουν ελεγχθεί οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις, ποιες εταιρίες πρέπει να εκλέγουν τους ελεγκτές τους από Ορκωτούς Ελεγκτές, ποιος είναι ο αριθμός των ελεγκτών και ο τρόπος εκλογής τους, από ποιόν ορίζεται και από ποιόν καταβάλλεται η αμοιβή του, πως ανακοινώνεται ο διορισμός των ελεγκτών και πως γίνεται αποποίηση του διορισμού αυτού και ορισμένες άλλες λεπτομέρειες σε συνδυασμό με το άρθρο 36 α του ίδιου ως άνω Νόμου.

Το άρθρο 37 του Ν. 2190/1920, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει,¹⁴ αναφέρεται στα καθήκοντα και της ευθύνες των ελεγκτών. Ειδικότερα αναφέρεται στο δικαίωμα των ελεγκτών να λαμβάνουν γνώση όλων ανεξαρτήτως των βιβλίων, στοιχείων και εγγράφων, στον τρόπο διεξαγωγής του ελέγχου κατά τη διάρκεια της χρήσεως και κατά τη λήξη αυτής, στις εκθέσεις που πρέπει να καταρτίζουν και στο περιεχόμενο

¹¹ Ε. Περάκης : Ο τακτικός έλεγχος της Ανώνυμης Εταιρίας, σελ. 82 κ.ε.

¹² Ε. Περάκης : Ο τακτικός έλεγχος της Ανώνυμης Εταιρίας, σελ 72 και 82

¹³ Ν. 2339/1995 (ΦΕΚ 204/Α/25.9.1995)

¹⁴ Ν. 2339/1995 (ΦΕΚ 204/Α/25.9.1995)

αυτών, στην υποχρέωση των ελεγκτών να παρευρίσκονται στη Γενική Συνέλευση, στην ευθύνη των ελεγκτών και στη εχεμύθεια που οφείλουν, στα κωλύματα διορισμού των ελεγκτών και σε ορισμένες άλλες λεπτομέρειες σε συνδυασμό με τις διατάξεις των άρθρων 37, 38, 29, 39 α, 40 και 40 α – 40 ε του ίδιου ως άνω νόμου.

Ο Νόμος 3190/1955 περί Εταιριών Περιορισμένης Ευθύνης περιλαμβάνει¹⁵ διατάξεις σχετικές με τον έλεγχο των ετησίων οικονομικών καταστάσεων, που παραπέμπουν σε ανάλογη εφαρμογή των προαναφερομένων για τις ανώνυμες εταιρίες.

Χρήσιμο είναι να υπενθυμίσουμε και να παραπέμψουμε στις σχετικές διατάξεις του Π.Δ. 226/1992 ‘‘περί συστάσεως Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών’’, που αναφέρονται στον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων, στις ευθύνες και στα καθήκοντα των ελεγκτών, στο τρόπο διορισμού τους, στην αμοιβή τους κ.λπ.

6.3 Προκαταρκτικές ελεγκτικές διαδικασίες

Κατά τη διενέργεια του ελέγχου των Οικονομικών Καταστάσεων, ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής πρέπει να λαμβάνει, από την ελεγχόμενη Τράπεζα, τα κατωτέρα βασικά στοιχεία :

- Αντίγραφο πρακτικού Διοικητικού Συμβουλίου για έγκριση των προς έλεγχο Οικονομικών Καταστάσεων της Τραπέζης.
- Επιστολή από την Νομική Υπηρεσία της Τραπέζης για την ύπαρξη τυχόν βαρών επί των ακινήτων της.
- Επιστολή από τη Νομική Υπηρεσία της Τραπέζης για την ύπαρξη τυχόν αγωγών, που ενδεχομένως να επηρεάσουν σημαντικά την οικονομική της θέση.
- Επιστολή από την Νομική Υπηρεσία της Τραπέζης ή την Διεύθυνση Καθυστερήσεων, συνοδευόμενη με αναλυτική κατάσταση πιστούχων, που βρίσκονται σε οριστική καθυστέρηση, με ποσά απαιτήσεων και αντίστοιχα πιθανολογούμενα ποσά εισπράξεως.
- Επιστολή από τον Διευθύνοντα Σύμβουλο ή Γενικό Διευθυντή της Τραπέζης για την ορθή σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων (π.χ. καταχώρηση στα βιβλία της Τραπέζης όλων των απαιτήσεων-υποχρεώσεων, μη ύπαρξη συμβάσεων προμηθειών που ενέχουν κινδύνους ζημιών κ.τ.λ.).
- Καταστατικό της Τραπέζης με τυχόν τροποποιήσεις του.
- Κανονισμό λειτουργίας της Τραπέζης(π.χ. Δομή της Τραπέζης, αρμοδιότητες προσωπικού κ.τ.λ.).

¹⁵ Άρθρο 23

- Κανονισμούς λειτουργίας των Τμημάτων της Τραπέζης (π.χ. Κανονισμός λειτουργίας του Dealing room κ.τ.λ.).
- Συμβάσεις με τρίτους για προμήθειες σημαντικού ύψους.
- Έκθεση ελέγχου των Φορολογικών Αρχών.
- Πρακτικά Διοικητικού Συμβουλίου και Γενικών Συνελεύσεων. Από την μελέτη των πρακτικών αυτών θα πρέπει να συντάσσονται φύλλα εργασίας με τις κυριότερες αποφάσεις των οργάνων αυτών. Τα φύλλα αυτά θα πρέπει να φυλάσσονται στο Μόνιμο Φάκελο Ελέγχου.
- Βασικές εγκύκλιες οδηγίες της Διοικήσεως της ελεγχόμενης Τραπέζης προς τα καταστήματα και τις Κεντρικές της Υπηρεσίες. Από την μελέτη των εγκυκλίων αυτών θα πρέπει να συντάσσονται φύλλα εργασίας, με τις κυριότερες οδηγίες των εγκυκλίων αυτών και να φυλάσσονται στο Μόνιμο Φάκελο Ελέγχου.
- Βασικές εγκύκλιες οδηγίες της Κεντρικής Τραπέζης προς τις Τράπεζες. Από την μελέτη των εγκυκλίων αυτών θα πρέπει να συντάσσονται φύλλα εργασίας με τις κυριότερες οδηγίες και να φυλάσσονται στο Μόνιμο Φάκελο Ελέγχου.

Επισημαίνεται ότι, εάν οι εγκύκλιες οδηγίες της Διοικήσεως της ελεγχόμενης Τραπέζης και της Κεντρικής Τραπέζης είναι στο σύνολό τους σημαντικές (π.χ. Εγκύκλιος της Κεντρικής Τραπέζης για την επάρκεια του συστήματος εσωτερικού ελέγχου των Τραπεζών κ.τ.λ.), τότε κρίνεται σκόπιμο να φυλάσσεται στο Μόνιμο Φάκελο Ελέγχου ολόκληρο το κείμενο των εγκυκλίων αυτών.

Επίσης στα πλαίσια του ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων, ο Ορκωτός Ελεγκτής Λογιστής πρέπει να ελέγξει εάν:

α. Το Προσάρτημα περιλαμβάνει τις προβλεπόμενες, από τις διατάξεις της παραγράφου 4.1.5. του Π.Δ. 384/1992, πληροφορίες και επεξηγήσεις επί των οικονομικών καταστάσεων.

Επισημαίνεται ότι το προσάρτημα αυτό περιλαμβάνει πολλές χρήσιμες πληροφορίες για όλους τους λογαριασμούς των οικονομικών καταστάσεων των Τραπεζών.

β. Η Έκθεση Διαχειρίσεως του Διοικητικού Συμβουλίου προς την Τακτική Γενική Συνέλευση των Μετόχων περιλαμβάνει τις προβλεπόμενες, από τις διατάξεις του άρθρου 43 παράγραφος 7 του Ν. 2190/1920, πληροφορίες επί των Οικονομικών καταστάσεων.

γ. Η πληροφόρηση, που παρατίθεται σε σημειώσεις της Τραπέζης κάτω από τον Ισολογισμό, είναι ορθή.

6.4 Λογαριασμοί Απαιτήσεων – Υποχρεώσεων προς πιστωτικά Ιδρύματα

Οι ελεγκτικές διαδικασίες που πρέπει να διενεργούνται κατά τον έλεγχο των λογαριασμών απαιτήσεων κατά πιστωτικών Ιδρυμάτων, καθώς και των λογαριασμών υποχρεώσεων προς αυτά, είναι ίδιες με εκείνες των αντίστοιχων λογαριασμών των εταιριών.

Οι ελεγκτικές αυτές διαδικασίες είναι, συνοπτικά, οι εξής :

- Διαπίστωση της επάρκειας και αποτελεσματικότητας του υφιστάμενου συστήματος εσωτερικού ελέγχου για την ορθή παρακολούθηση των απαιτήσεων κατά πιστωτικών Ιδρυμάτων, καθώς και των υποχρεώσεων προς αυτά.
- Επαλήθευση υπολοίπων λογαριασμών απαιτήσεων – υποχρεώσεων τραπεζών (nostro λογ/σμοί), βάσει των αντίστοιχων extrait των τραπεζών και απαντητικών επιστολών.
- Δειγματοληπτικός έλεγχος της ορθής κινήσεως των λογαριασμών, βάσει νομίμων παραστατικών (π.χ. εγκρίσεις, υπογραφές κ.λ.π.)
- Δειγματοληπτικός έλεγχος της ορθής λογιστικοποίησεως των τόκων (εσόδων – εξόδων) κατά τη διάρκεια της χρήσεως.
- Διαπίστωση του ορθού υπολογισμού των αναλογούντων στη χρήση τόκων εσόδων και τόκων εξόδων επί των λογαριασμών αυτών.
- Επαλήθευση της ορθής αποτιμήσεως των απαιτήσεων – υποχρεώσεων σε Ξ.Ν. και του ορθού λογιστικού χειρισμού των συναλλαγματικών διαφορών.

6.5 Λογαριασμοί Συμμετοχών-Χρεογράφων

Οι ελεγκτικές διαδικασίες, που πρέπει να διενεργούνται κατά τον έλεγχο των λογαριασμών Συμμετοχών- Χρεογράφων των Τραπεζών, είναι ίδιες με εκείνες των αντίστοιχων λογαριασμών των Εταιριών.

Οι ελεγκτικές αυτές διαδικασίες είναι, συνοπτικά, οι εξής :

- Διαπίστωση της επάρκειας και αποτελεσματικότητας του υφιστάμενου συστήματος εσωτερικού ελέγχου για τις Συμμετοχές-Χρεόγραφα.
- Επαλήθευση των συμμετοχών – χρεογράφων με φυσική απογραφή.
- Επαλήθευση της ορθής αποτιμήσεως των Συμμετοχών και Χρεογράφων, σύμφωνα με τις διατάξεις της εκάστοτε ισχύουσας νομοθεσίας.
- Επαλήθευση αγορών, βάσει νομίμων δικαιολογητικών και σχετικών εγκρίσεων των αρμοδίων οργάνων της Τραπέζης (π.χ. Συμφωνητικά, παραστατικά χρηματιστών, εγκρίσεως Δ.Σ. κ.λ.π.)

- Επαλήθευση του ορθού προσδιορισμού του αποτελέσματος (κέρδος ή ζημία), που προέκυψε από την πώληση συμμετοχών – χρεογράφων και της ορθής λογιστικοποίησης του (προσδιορισμό της αξίας κτήσεως κατά την πώληση. Διαφορά μεταξύ τιμής πωλήσεως και αξίας κτήσεως= αποτέλεσμα).
- Επαλήθευση της ορθής λογιστικοποίησης των χρεογράφων, που έχουν ληφθεί δωρεάν.
- Επαλήθευση του ορθού υπολογισμού των αναλογουσών, στη ελεγχόμενη χρήση, προσόδων των Ομολόγων, των Ομολογιακών δανείων και των Ομολογιών.
- Διαπίστωση της τηρήσεως των προβλεπομένων, από τη διοίκηση της Τραπέζης, διαδικασιών για την απόκτηση των συμμετοχών και χρεογράφων.
- Διαπίστωση της υπάρξεως ή μη ιδίων μετοχών της ελεγχόμενης Τραπέζης μεταξύ των χρεογράφων της και ορθού λογιστικού χειρισμού αυτών.
- Διαπίστωση της υπάρξεως ή μη νομικών βαρών (π.χ. ενέχυρα κ.λπ.) επί των χρεογράφων.

6.6 Λογαριασμοί Παγίων Στοιχείων

Οι ελεγκτικές διαδικασίες, που πρέπει να διενεργούνται κατά τον έλεγχο των λογαριασμών παγίων στοιχεία των Τραπεζών, είναι ίδιες με εκείνες των αντίστοιχων λογαριασμών των Εταιριών.

Οι ελεγκτικές αυτές διαδικασίες είναι, συνοπτικά, οι εξής :

- Διαπίστωση της επάρκειας και αποτελεσματικότητας του υφιστάμενου συστήματος εσωτερικού ελέγχου για τα Πάγια Στοιχεία, δηλαδή διαπίστωση τηρήσεως των διαδικασιών που προβλέπονται στον Κανονισμό Προμηθειών της Τραπέζης.
- Επαλήθευση αγορών και τυχόν ιδιοκατασκευών παγίων, βάσει νομίμων δικαιολογητικών και σχετικών εγκρίσεων των αρμοδίων οργάνων της ελεγχόμενης Τραπέζης (π.χ. τιμολόγια, εγκρίσεις Δ.Σ. κ.λπ.)
- Έλεγχος κτήσεως ακινήτων από πλειστηριασμούς, βάσει νομίμων στοιχείων. Έλεγχος διαδικασιών κατά την εκποίηση των ακινήτων αυτών.
- Εξακρίβωση της κυριότητας των γηπέδων και κτιρίων, βάσει νομίμων δικαιολογητικών (π.χ. Συμβόλαια αγοράς, πιστοποιητικά μεταγραφής κ.λπ.)
- Διαπίστωση της μη υπάρξεως δαπανών επισκευών και συντηρήσεως παγίων, στους αντίστοιχους λογαριασμούς παγίων στοιχείων.

- Διαπίστωση του ου ορθού τρόπου τηρήσεως του Μητρώου Παγίων Στοιχείων, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κ.Β.Σ.
- Διαπίστωση της ορθής μεταφοράς δαπανών στο λογ. ``Δαπάνες πολυετούς αποσβέσεως`` (π.χ. Έξοδα επιμορφώσεως προσωπικού, αμοιβές μηχανικών κ.λπ.).
- Επαλήθευση του ορθού υπολογισμού των αποσβέσεων, σύμφωνα με τις διατάξεις της ισχύουσας νομοθεσίας.
- Διαπίστωση της μη μεταβολής των συντελεστών αποσβέσεως από χρήση σε χρήση.
- Επαλήθευση του ορθού προσδιορισμού του αποτελέσματος (κέρδος ή ζημία), που προέκυψε κατά την πώληση ή εκποίηση παγίων στοιχείων (διενέργεια αποσβέσεων μέχρι την ημερομηνία πώλησεως, αντιλογισμός σωρευμένων αποσβέσεων με αξία κτήσεως).
- Διαπίστωση της ορθής μεταφοράς μέρους του τυχόν υπολοίπου του λογ. ``Επιδότησεις εκπαιδευτικών προγραμμάτων`` στα έσοδα χρήσεως προς συμψηφισμό ανάλογης δαπάνης, που συσχετίζεται με τις επιδοτήσεις αυτές.
- Επαλήθευση του ορθού λογιστικού χειρισμού του Φ.Π.Α παγίων.
- Επαλήθευση της ορθής αναπροσαρμογής της αξίας κτήσεως των παγίων στοιχείων και των αποσβέσεων τους, σύμφωνα με την εκάστοτε ισχύουσα νομοθεσία.
- Επαλήθευση ορισμένων παγίων με φυσική απογραφή.
- Εξακρίβωση της κυριότητας των γηπέδων και κτηρίων (π.χ. με επιστολή Νομικού Συμβουλίου, με έλεγχο συμβολαίων κ.λ.π.).
- Επαλήθευση της υπάρξεως πλήρους ασφαλιστικής καλύψεως των παγίων, έναντι διαφόρων κινδύνων.
- Έλεγχος της ορθής συντάξεως της Δηλώσεως Ακινήτου Περιουσίας.
- Βεβαίωση της καλής λειτουργίας και συντηρήσεως των παγίων στοιχείων, με σχετική αποστολή των αρμοδίων της ελεγχόμενης Τραπεζής προς τον Ορκωτό Ελεγκτή Λογιστή.

6.7 Λοιποί λογαριασμοί απαιτήσεων - υποχρεώσεων

Οι ελεγκτικές διαδικασίες, που πρέπει να διενεργούνται κατά τον έλεγχο των λοιπών λογαριασμών απαιτήσεων-υποχρεώσεων των Τραπεζών, είναι σχεδόν ίδιες με εκείνες των αντίστοιχων λογαριασμών των εταιριών.

Οι ελεγκτικές αυτές διαδικασίες είναι συνοπτικά οι εξής:

- Διαπίστωση της επάρκειας και αποτελεσματικότητας του υφιστάμενου συστήματος εσωτερικού ελέγχου για τις λοιπές απαιτήσεις – υποχρεώσεις της ελεγχόμενης Τραπέζης.
- Επαλήθευση των υπολοίπων των λοιπών λογαριασμών απαιτήσεων – υποχρεώσεων τέλους χρήσεως με επιβεβαιωτικές επιστολές χρεωστών, προμηθευτών, πιστωτών κ.λπ.
- Διερεύνηση των λοιπών λογαριασμών απαιτήσεων για την ύπαρξη τυχόν παλαιών υπολοίπων, επισφαλειών και ανεπίδεκτων εισπράξεως απαιτήσεων.
- Διαπίστωση της εισπράξεως – αποδόσεως σημαντικών υπολοίπων τέλους χρήσεως κατά την επόμενη χρήση.
- Έλεγχος της κινήσεως των λογαριασμών αυτών, βάσει νομίμων δικαιολογητικών.
- Επαλήθευση της ορθής αποτιμήσεως των λοιπών λογαριασμών απαιτήσεων – υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα.
- Διαπίστωση της ορθής εμφανίσεως των μενόντων υλικών τέλους χρήσεως στο ενεργητικό του Ισολογισμού.
- Επαλήθευση της αποδόσεως των οφειλόμενων φόρων και εισφορών προς το Δημόσιο, βάσει σχετικών δικαιολογητικών (π.χ. τριπλότυπο εισπράξεως Δημοσίου Ταμείου).
- Επαλήθευση της ορθής συντάξεως των προσωρινών δηλώσεων Φ.Μ.Υ. κ.λπ. βάσει των στοιχείων των βιβλίων.
- Επαλήθευση της εμπροθέσμου αποδόσεως των οφειλόμενων φόρων και εισφορών προς το Δημόσιο.
- Επαλήθευση της ορθής συντάξεως της Εκκαθαριστικής Δηλώσεως Φ.Π.Α. και Φ.Μ.Υ., βάσει των στοιχείων και βιβλίων.
- Επαλήθευση της αποδόσεως, κατά την επόμενη χρήση, των οφειλόμενων φόρων και εισφορών τέλους χρήσεως.
- Διαπίστωση ότι δεν υπάρχουν ανελημμένες υποχρεώσεις που δεν εμφανίζονται στα βιβλία της ελεγχόμενης Τραπέζης.

6.8 Μεταβατικοί Λογαριασμοί

Οι ελεγκτικές διαδικασίες, που πρέπει να διενεργούνται κατά τον έλεγχο των μεταβατικών λογαριασμών των Τραπεζών έχουν ιδιαίτερη σημασία, λόγω του σημαντικού ύψους των κονδυλίων των λογαριασμών αυτών.

Οι ελεγκτικές αυτές διαδικασίες είναι, συνοπτικά, οι εξής :

α. Μεταβατικοί Λογαριασμοί Ενεργητικού

- Διαπίστωση της επάρκειας και αποτελεσματικότητας του υφιστάμενου συστήματος εσωτερικού ελέγχου για τους Μεταβατικούς λογαριασμούς Ενεργητικού.

- Διαπίστωση της ορθής λογιστικοποίησεως των αναλογούντων στη χρήση τόκων (εσόδων) και προμηθειών των λογαριασμών χορηγήσεων.
- Διαπίστωση της ορθής λογιστικοποίησεως των αναλογούντων στη χρήση τόκων ομολόγων.
- Διαπίστωση της ορθής λογιστικοποίησεως των αναλογούντων στη χρήση τόκων (εσόδων) των δανεισμών στη διατραπεζική αγορά χρήματος.
- Διαπίστωση της ορθής απεικόνισεως των λοιπών δουλευμένων και μη εισπρακτέων εσόδων χρήσεως.
- Διαπίστωση της τακτοποίησεως των υπολοίπων των μεταβατικών λογαριασμών ενεργητικού της προηγούμενης χρήσεως.

β. Μεταβατικοί Λογαριασμοί Παθητικού

- Διαπίστωση της επάρκειας και αποτελεσματικότητας του υφιστάμενου συστήματος εσωτερικού ελέγχου για τους Μεταβατικούς λογαριασμούς Παθητικού.
- Διαπίστωση της ορθής λογιστικοποίησεως των αναλογούντων στη χρήση τόκων (εξόδων) των λογαριασμών καταθέσεων.
- Διαπίστωση της ορθής λογιστικοποίησεως των αναλογούντων στη χρήση τόκων (εξόδων) των τοποθετήσεων στη διατραπεζική αγορά χρήματος.
- Διαπίστωση της ορθής λογιστικοποίησεως των λοιπών δουλευμένων και μη πληρωτέων δαπανών χρήσεως.
- Διαπίστωση της τακτοποίησεως των υπολοίπων των μεταβατικών λογαριασμών παθητικού της προηγούμενης χρήσεως.

6.9 Λογαριασμοί Αποτελεσμάτων

Οι ελεγκτικές διαδικασίες, που πρέπει να διενεργούνται κατά τον έλεγχο των λογαριασμών Αποτελεσμάτων των Τραπεζών, είναι ίδιες με εκείνες των αντίστοιχων λογαριασμών των Εταιριών.

Οι ελεγκτικές αυτές διαδικασίες είναι, συνοπτικά, οι εξής :

- Διαπίστωση της επάρκειας και αποτελεσματικότητας του υφιστάμενου συστήματος εσωτερικού ελέγχου για τις δαπάνες – έσοδα.
- Συγκριτική παράθεση κονδυλίων χρεωστικών – πιστωτικών τόκων και αντίστοιχων προμηθειών της παρούσης και προηγούμενης χρήσεως. Αιτιολόγηση τυχόν σημαντικών αποκλίσεων.
- Διαπίστωση της μη διενέργειας ασυνήθων συναλλαγών, μεταξύ της Τραπέζης και των συνδεδεμένων της επιχειρήσεων, από τις οποίες έχουν προκύψει σημαντικά αποτελέσματα.

- Συσχετισμός κονδυλίων, που έχουν ελεγχθεί κατά τον έλεγχο των λογαριασμών ενεργητικού-παθητικού, και εμφανίζονται στα αποτελέσματα (π.χ. αποσβέσεις παγίων, αναλογούντες στη χρήση τόκοι έσοδα ομολόγων, χρεωστικών – πιστωτικών τόκων, μερίσματα συμμετοχών κ.λπ.)
- Διαπίστωση της εμφανίσεως στα αποτελέσματα όλων των αμοιβών τρίτων (π.χ. εργολάβων, Ελ. Επαγγελματιών κ.λπ.), βάσει νομίμων παραστατικών.
- Διαπίστωση της λογιστικοποίησεως όλων των εσόδων – εξόδων από θυγατρικές εταιρίες (π.χ. έξοδα μισθοδοσίας απεσπασμένων υπαλλήλων, αμοιβές – προμήθειες για παροχή υπηρεσιών κ.λπ.).
- Έλεγχος μισθοδοσίας προσωπικού.
- Δειγματοληπτικός έλεγχος των δαπανών – εσόδων. Βάσει νομίμων παραστατικών και εγκρίσεων.
- Διαπίστωση της τηρήσεως της αυτοτέλειας της χρήσεως.
- Διαπίστωση του ορθού υπολογισμού της εισφοράς υπέρ του Ταμείου Εγγυήσεως Καταθέσεων (Τ.Ε.Κ.) και της κανονικής αποδόσεως της προς το Ταμείο αυτό.
- Διαπίστωση του ορθού υπολογισμού της εισφοράς του Ν. 128/1975 υπέρ των εξαγωγικών επιχειρήσεων και της κανονικής αποδόσεως της προς το Δημόσιο.
- Διαπίστωση του ορθού υπολογισμού της προβλέψεως του Ν.396/68 (1% επί των χορηγήσεων) για επισφαλείς απαιτήσεις και της επάρκειας της προβλέψεως αυτής.
- Διαπίστωση του ορθού υπολογισμού της προβλέψεως για αποζημιώσεις προσωπικού λόγω εξόδων από την Υπηρεσία, που καλύπτονται απ' ευθείας από την Τράπεζα.
- Διαπίστωση του ορθού υπολογισμού της προβλέψεως για την κάλυψη των τυχόν ασφαλιστικών υποχρεώσεων της Τραπέζης προς το Ταμείο Ασφαλίσεως Προσωπικού.
- Αξιολόγηση του πιστωτικού κινδύνου και του κινδύνου αγοράς της Τραπέζης.

6.10 Λογαριασμοί Παραγωγών Προϊόντων

Οι ελεγκτικές διαδικασίες, που πρέπει να διενεργούνται κατά τον έλεγχο των παραγωγών προϊόντων είναι, συνοπτικά, οι εξής :

- Διαπίστωση της επάρκειας και αποτελεσματικότητας του υφιστάμενου συστήματος εσωτερικού ελέγχου για τα Παράγωγα Προϊόντα.
- Δειγματοληπτικός έλεγχος για διαπίστωση της ορθής λογιστικοποίησεως των παραγωγών προϊόντων.

- Επαλήθευση του αριθμού των καταρτιζομένων παραγωγών προϊόντων με τον αντίστοιχο αριθμό των λογιστικοποιηθέντων.
- Διαπίστωση του ορθού διαχωρισμού του χαρτοφυλάκιο παραγωγών προϊόντων σε εμπορικό χαρτοφυλάκιο και σε χαρτοφυλάκιο αντιστάθμισης κινδύνου (hedging).
- Εκτίμηση του κινδύνου της Τραπεζής που αναλαμβάνεται από τα παράγωγα προϊόντα.
- Διαπίστωση της καλύψεως του αναλαμβανόμενου κινδύνου με αντίθετα παραγώγων Προϊόντων (hedging).
- Διαπίστωση της ορθής αποτιμήσεως του χαρτοφυλακίου Παραγώγων Προϊόντων τέλους χρήσεως.

Το χαρτοφυλάκιο Παραγώγων προϊόντων τέλους χρήσεως αποτιμάται, σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Προϊόντων και την ακολουθούμενη τραπεζική πρακτική, ως εξής :

α) Προθεσμιακές πράξεις επί τιμών συναλλάγματος (fx swaps και forward και outrights)

Οι πράξεις αυτές χρησιμοποιούνται για να καλύψουν πράξεις δανείων και πιστώσεων και τα αποτελέσματα τους λογιστικοποιούνται ως εξής:

Τα προθεσμιακά σκέλη των πράξεων ανάγονται σε παρούσες αξίες, επί των πράξεων ανάγονται σε παρούσες αξίες, επί των οποίων υπολογίζονται :

- Δεδουλευμένοι τόκοι με τη μέθοδο δεδουλευμένων (accruals) και
- Συναλλαγματικές διαφορές, όπως σε όλες τις πράξεις όψεως

β) Δικαιώματα προαιρέσεως (options)

Τα δικαιώματα αυτά αποτιμώνται στις τρέχουσες αγοραίες τιμές τους κατά την ημερομηνία κλεισίματος του Ισολογισμού.

Οι θετικές ή αρνητικές διαφορές που προκύπτουν από την αποτίμηση αυτή μεταφέρονται στα αποτελέσματα χρήσεως.

γ) Προθεσμιακές πράξεις επί επιτοκίων (Interest Rate Swaps, Forward Rate Agreements)

Για τις πράξεις Interest Rate Swap υπολογίζονται δεδουλευμένοι τόκοι (accruals) καθ' όλοι την περίοδο ισχύος του συμβολαίου.

Οι πράξεις FRA `s διαχωρίζονται σε trading και hedging.

Οι trading πράξεις FRA `s αποτιμώνται με βάση το προθεσμιακό επιτόκιο, που ισχύει για την υπολειπόμενη διάρκεια της συμβάσεως, κατά την ημερομηνία κλεισίματος του Ισολογισμού.

Οι θετικές ή αρνητικές διαφορές, που προκύπτουν από την αποτίμηση αυτή, μεταφέρονται στα αποτελέσματα της χρήσεως.

Για τις hedging πράξεις FRA `s υπολογίζονται δεδουλευμένοι τόκοι, οι οποίοι κατανέμονται αναλογικά στη διάρκεια της περιόδου μεταξύ της ημερομηνίας διακανονισμού και της ημερομηνίας λήξεως.

γ) Προθεσμιακές πράξεις – Futures

Οι πράξεις αυτές αποτιμώνται στις τρέχουσες αξίες τους κατά την ημερομηνία κλεισίματος του Ισολογισμού.

6.11 Λογαριασμοί Διαθέσεως Κερδών

Οι ελεγκτικές αυτές διαδικασίες, που πρέπει να διενεργούνται κατά τον έλεγχο των λογαριασμών Διαθέσεως Κερδών των Τραπεζών, είναι ίδιες με εκείνες των αντίστοιχων λογαριασμών των Εταιριών.

Οι ελεγκτικές αυτές διαδικασίες είναι, συνοπτικά, οι εξής :

- Διαπίστωση της επάρκειας και αποτελεσματικότητας του υφιστάμενου συστήματος εσωτερικού ελέγχου για τους λογαριασμούς Διαθέσεως Κερδών.
- Επαλήθευση του ορθού υπολογισμού του φόρου εισοδήματος επί των φορολογητέων κερδών, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία.
- Επαλήθευση του ορθού υπολογισμού των αποθεματικών και του μερίσματος, σύμφωνα με την ισχύουσα νομοθεσία και το Καταστατικό της ελεγχόμενης Τραπέζης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: Αναλυτική περιγραφή διαδικασιών ελέγχου, στις απαιτήσεις κατά πελατών.

Τέλος το κεφάλαιο αυτό αναφέρεται αναλυτικά στην περιγραφή των διαδικασιών του ελέγχου βήμα βήμα, στο τομέα των απαιτήσεων κατά πελατών των τραπεζών, βάση ενός οδηγού προγράμματος ελέγχου τραπεζών¹⁶. Ο λόγος που γράφτηκε το κεφάλαιο αυτό είναι να τονίσει και να παρουσιάσει το μεγάλο πλήθος των διαδικασιών ελέγχου από τον ελεγκτή, αλλά και την σπουδαιότητα ελέγχου των απαιτήσεων κατά πελατών αφού είναι η κύρια πηγή εσόδων της τράπεζας.

7.1 Περιεχόμενο τίτλου.

- Χορηγήσεις και δάνεια κάθε φύσεως.
- Καθυστερήσεις χορηγήσεων.
- Επισφαλείς χορηγήσεις.
- Απαιτήσεις από τραπεζικές εργασίες, εκτός χορηγήσεων.
- Λοιπές απαιτήσεις.
- Επισφαλείς απαιτήσεις, εκτός χορηγήσεων.

Σημειώνεται ότι λόγω συνάφειας του αντικειμένου των χορηγήσεων με τις πιστοδοτικές εγγυήσεις περιλαμβάνονται στο κεφάλαιο αυτό και οι Οδηγίες ελεγκτικών διαδικασιών για τις Εγγυητικές Επιστολές, οι οποίες λογιστικά απεικονίζονται σε λογαριασμούς τάξεως.

7.2 Αντικειμενικές επιδιώξεις του εξωτερικού ελέγχου.

Οι σημαντικότερες αντικειμενικές επιδιώξεις του εξωτερικού ελέγχου για τις κατά των πελατών απαιτήσεις της Τράπεζας είναι οι εξής:

- Ορθή και ακριβής απεικόνιση των κάθε φύσεως χορηγήσεων και δανείων κατά το τέλος της χρήσεως στις οικείες οικονομικές καταστάσεις.
- Διαπίστωση της επάρκειας ή μη των προβλέψεων για τυχόν απώλειες από επισφαλείς απαιτήσεις, αλλά και της ομαλής ρευστοποιήσεως των απαιτήσεων αυτών.
- Ορθή και ακριβής απεικόνιση των εισπρακτέων και δουλευμένων τόκων και προμηθειών στις οικονομικές καταστάσεις, σύμφωνα με τις γενικά παραδεγμένες λογιστικές αρχές.

¹⁶ βλ. Δρ. Νικόλαος Πρωτοψάλτης, Οδηγός προγράμματος ελέγχου τραπεζών, Αθήνα 1991,σελ. 63-85

7.3 Βασικές εξασφαλίσεις του συστήματος εσωτερικού ελέγχου.

Οι επιδιώξεις ενός ικανοποιητικού συστήματος εσωτερικού ελέγχου, ως προς τις κάθε φύσεως χορηγήσεις και δάνεια, πρέπει να αποβλέπουν στις ακόλουθες βασικές εξασφαλίσεις:

- Οι χορηγήσεις και τα δάνεια πρέπει να δίδονται, σύμφωνα με το πρόγραμμα που έχει εγκρίνει το Δ.Σ. ή το αρμόδιο εξουσιοδοτημένο όργανο της Τράπεζας.
- Πρέπει να λαμβάνονται οικονομικές πληροφορίες για τους πελάτες, κατά τη χορήγηση νέων δανείων.
- Η κάθε χορήγηση ή δάνειο πρέπει να έχει εγκριθεί από αρμόδιο υπάλληλο ή όργανο της Τράπεζας.
- Οι λειτουργίες της εγκρίσεως της χορηγήσεως ή του δανείου, της εκταμιεύσεως αυτού και της τηρήσεις των αντίστοιχων λογαριασμών πρέπει να διαχωρίζονται κατάλληλα και να εκτελούνται από διαφορετικούς υπαλλήλους.
- Οι συναλλαγματικές, οι εγγυήσεις και όλα τα σχετικά με τις χορηγήσεις και τα δάνεια έγγραφα πρέπει να φυλάσσονται επαρκώς.
- Πρέπει να γίνεται σε εύλογα χρονικά διαστήματα συμφωνία των λογαριασμών των χορηγήσεων και των δανείων από υπάλληλο που δεν έχει σχέση με τη διαδικασία ή την καταχώρηση των συναλλαγών των δανείων.
- Πρέπει να επιστρέφονται τακτικά οι πληρωμένες συναλλαγματικές στους πελάτες.
- Τα δικαιολογητικά στοιχεία για τη χορήγηση των δανείων ή των χορηγήσεων πρέπει να ελέγχονται για την ακρίβεια και την πληρότητά τους από άλλο πρόσωπο εκτός από αυτό που παρέχει το δάνειο ή τη χορήγηση.
- Πρέπει να γίνεται τακτική επισκόπηση για το εισπράξιμο των χορηγήσεων ή των δανείων, κατά τη σειρά της ληκτότητας αυτών και να υπολογίζεται κατάλληλα η τυχόν απώλεια.

7.4 Αναγκαίες επισημάνσεις για τον εξωτερικό ελεγκτή.

Το κεφάλαιο αυτό αναφέρεται στον κυριότερο τομέα των τραπεζικών εργασιών που είναι οι Χορηγήσεις, με την ευρεία έννοια αυτών [Προεξοφλήσεις, Προκαταβολές, Δάνεια κ.λπ.]. Είναι γνωστό ότι ο τομέας των χορηγήσεων εποπτεύεται από την Τράπεζα Ελλάδος και παλαιότερα από τη Νομισματική Επιτροπή, γιατί μέσω των χορηγήσεων ασκείται η πιστωτική και κατά κάποιον τρόπο η νομισματική πολιτική της Πολιτείας.

Είναι λοιπόν αναγκαίο ο εξωτερικός ελεγκτής να έχει υπόψη του και μέσα στο πλαίσιο του ελέγχου του τους σχετικούς κανόνες που διέπουν την άσκηση αυτής της πολιτικής, δεδομένου ότι ως αποφάσεις της Ν.Ε. ή ως Πράξεις του Διοικητή της Τράπεζα Ελλάδος περιλαμβάνονται στην ειδική νομοθεσία η οποία αφορά τη σύσταση και τη λειτουργία των Τραπεζών. [Σχετική Εγκύκλιος Τεχνικού Γραφείου Σ.Ο.Κ. αριθμ. ΤΟ 46/8-12-1989].

Οι εργασίες των χορηγήσεων αποτελούν τη κύρια δραστηριότητα των Τραπεζών, που αναπτύσσεται και πραγματοποιείται μέσω των διαφόρων μονάδων αυτών [Κεντρικό, Υποκαταστήματα εξωτερικού και εξωτερικού]. Η Διοίκηση μιας τράπεζας δεν συμμετέχει άμεσα και ενεργά στην ανάπτυξη και εκτέλεση εργασιών χορηγήσεων. Επομένως, οι οδηγίες των ελεγκτικών διαδικασιών που παρατίθενται εφαρμόζονται, κυρίως, κατά τον έλεγχο των διαφόρων μονάδων της Τράπεζας.

Πρέπει ακόμη να επισημάνουμε ότι οι Οδηγίες αυτές αναφέρονται στις Χορηγήσεις και στις λοιπές, εκτός χορηγήσεων, απαιτήσεις της Τράπεζας ανεξάρτητα από την ιδιότητα του πελάτη αυτής [Ιδιώτης, Επιχείρηση, Οργανισμός, Τράπεζα κ.λπ.]. Στις επόμενες παραγράφους παρατίθενται κατά σειρά Γενικές Οδηγίες ελεγκτικών διαδικασιών για τις Χορηγήσεις, Ειδικές Οδηγίες για τις διάφορες κατηγορίες χορηγήσεων, Οδηγίες για τις καθυστερήσεις και τις Επισφάλειες, Οδηγίες για τις Εγγυητικές Επιστολές και ακολουθούν οι Οδηγίες, για τα ίδια ως άνω ελεγκτικά αντικείμενα, που αφορούν όμως τον έλεγχο τέλους χρήσεως.

7.5 Γενικές οδηγίες ελεγκτικών διαδικασιών [Χορηγήσεις].

- Κατά τον έλεγχο που κάνετε σε μια μονάδα της Τράπεζας έχετε επιλέξει μια ημερομηνία [συνήθως τέλος του προηγούμενου μήνα] με βάση την οποία πρέπει να έχετε κάνει όλες τις απαραίτητες λογιστικές συμφωνίες [Αναλυτικά ισοζύγια – ισοζύγια περιληπτικών λογαριασμών, αναλυτικά καθολικά – Γενικό Καθολικό κ.λπ.]. Με βάση την ίδια αυτή ημερομηνία ζητήστε να σας παρασχεθούν αναλύσεις κατά πελάτη όλων των λογαριασμών αυτού από χορηγήσεις ή δάνεια και εγγυητικές επιστολές. [Συγκέντρωση κινδύνων κατά πελάτη]. Επιλέξτε ορισμένο αριθμό πελατών που παρουσιάζουν σημαντικά, συνολικώς χρεωστικά υπόλοιπα. Πρέπει να φροντίσετε στο δείγμα αυτό να περιληφθούν και μερικοί πελάτες με μικρότερα χρεωστικά υπόλοιπα.

- Αν η Τράπεζα δεν συντάσσει τέτοιες καταστάσεις θα πρέπει με βάση τα κατά περιληπτικό λογαριασμό αναλυτικά ισοζύγια να καταρτίσετε πίνακα πελατών με σημαντικά υπόλοιπα και να συγκεντρώσετε όλους τους κατά πελάτη λογαριασμούς των χορηγήσεων και εγγυητικών επιστολών, ώστε να έχετε μια εικόνα των κατά πελάτη κινδύνων.

- Τα αναγραφόμενα στον ανωτέρω πίνακα [Φύλλο εργασίας] ποσά των διαφόρων λογαριασμών χορηγήσεων ή δανείων κατά πελάτη πρέπει να συμφωνούν με τα αντίστοιχα κονδύλια στα αναλυτικά ισοζύγια και με τα υπόλοιπα των αναλυτικών λογαριασμών των πελατών [καρτέλες].
- Ζητήστε τις Συμβάσεις για τους ανωτέρω πελάτες και ελέγξτε αν τα ποσά των συμβάσεων, λαμβανομένων υπόψη των προσθέτων πράξεων αυξήσεων και μειώσεων, καλύπτουν τα χρεωστικά υπόλοιπα των αντίστοιχων λογαριασμών, κατά την ημερομηνία του ελέγχου σας, αλλά και για την προηγούμενη χρονική περίοδο του τρέχοντος έτους.
- Ελέγξτε αν οι ανωτέρω συμβάσεις έχουν συνταχθεί νομότυπα, έχουν υπογραφεί από την Τράπεζα και του πελάτη όπως και τους εγγυητές. Προσοχή για τις υπογραφές πελατών ή εγγυητών νομικών προσώπων [νόμιμη εκπροσώπηση].
- Ελέγξτε επίσης, αν έχουν χαρτοσημανθεί νομίμως και εγκαίρως οι ανωτέρω συμβάσεις ή έχει εισπραχθεί ο Ε.Φ.Τ.Ε. των συμβάσεων.
- Οι καταρτιζόμενες και οι εξοφλούμενες συμβάσεις πρέπει να καταχωρούνται στο οικείο, κατά περίπτωση, βιβλίο. Ελέγξτε, αν απεικονίζονται σε λογαριασμούς τάξεως τα πιστωτικά όρια για κάθε πελάτη.
- Από κάθε λογαριασμό χορηγήσεως του δείγματός σας και για τις τελευταίες χρονικά χορηγήσεις [δύο ή και περισσότερες, αναλόγως όγκου συναλλαγών] ζητήστε να τεθούν υπόψη σας οι εγκρίσεις των αρμοδίων, κατά περίπτωση, οργάνων της Τράπεζας.
- Εξετάστε, αν τηρήθηκαν οι όροι των εγκρίσεων αυτών.
- Επίσης, εξετάστε αν οι χορηγήσεις αυτές έγιναν σύμφωνα με τις αποφάσεις της Ν.Ε. και αν τηρήθηκαν οι όροι ειδικών εγκρίσεων [Υποεπιτροπής βιοτεχνικών πιστώσεων] και προσκομίστηκαν τα απαραίτητα δικαιολογητικά στοιχεία [τιμολόγια, βεβαιώσεις επιμελητηρίων κ.λπ].
- Κάθε χρηματοδότηση ανεξάρτητα από τη μορφή και την πηγή προελεύσεως των κεφαλαίων πρέπει να αποβλέπει σε κάλυψη πραγματικών αναγκών της παραγωγικής διαδικασίας, της εμπορικής διακινήσεως των προϊόντων ή της επενδυτικής δραστηριότητας της χρηματοδοτούμενης επιχειρήσεως.
  - Πρέπει να αποφεύγεται διαρροή πιστώσεων σε μη επιθυμητούς σκοπούς όπως και η υπέρμετρη και μη παραγωγική πιστωτική επέκταση.
  - Οι Τράπεζες πρέπει να σταθμίζουν τις συνολικές ανάγκες που έχει κάθε χρηματοδοτούμενη επιχείρηση σε κεφάλαια κινήσεως [Αντίγραφα ισολογισμών, αποτελεσμάτων, αναλύσεις λογαριασμών, κύκλου εργασιών, ταμιακών προγραμμάτων κ.λπ.].
  - Οι χρηματοδοτούμενες επιχειρήσεις δεν πρέπει να παρέχουν πιστώσεις σε άλλες επιχειρήσεις στο εσωτερικό με μεγαλύτερη

διάρκεια από την οριζόμενη [συνήθως 5 μήνες για τις μεταποιητικές και εμπορικές επιχειρήσεις], ανάλογα με την περίπτωση.

- Βεβαιωθείτε ότι έχει συνομολογηθεί ποινική ρήτρα υπέρ του Δημοσίου για τη μη τήρηση των όρων της χρηματοδότησεως και των αντίστοιχων κανόνων της Ν.Ε. [Ν.Δ. 971/1971 άρθρο 1, αποφ. Ν.Ε. 285/2/1980, 298/3/1981, 312/4/1981 κ.λπ.].

- Η Τράπεζα πρέπει να ελέγχει τη σχέση ιδίων προς ξένα κεφάλαια, όταν ο συνολικός τραπεζικός δανεισμός για μια επιχείρηση υπερβαίνει τα 50 εκατ. δρχ. Η σχέση ιδίων προς ξένα κεφάλαια είναι 30/100. [Απ. Ν.Ε. 63/1/1972, 157/2/1977].

- Ζητήστε για κάθε χρηματοδότηση αν υπάρχει πιστοποιητικό ασφαλιστικής ενημερότητας Ι.Κ.Α. ή άλλων οργανισμών κύριας ασφαλίσεως. Επίσης, πιστοποιητικό φορολογικής ενημερότητας [άρθρο 26 Ν. 1882/1990].

- Ελέγξτε αν η Τράπεζα εξακριβώνει τη τήρηση βιβλίου ταμείου από τις επιχειρήσεις που υποχρεούνται κατά τις αποφάσεις της Ν.Ε. Επίσης ελέγξτε αν η Τράπεζα εφαρμόζει τα επιτόκια και τις Προμήθειες που ορίζει η Ν.Ε., κατά περίπτωση.

- Ζητήστε να θέσουν υπόψη σας τα «Δελτία Πληροφοριών» για τους πελάτες του δείγματος. Η κατάρτιση ή αναθεώρηση αυτών πρέπει να βρίσκεται μέσα στα χρονικά όρια που ορίζουν οι αποφάσεις της Διοικήσεως. Εξετάστε, αν οι διαλαμβανόμενες σε αυτά πληροφορίες προέρχονται από κατάλληλες πηγές και έχουν διασταυρωθεί επαρκώς.

- Προσέξτε μήπως το ύψος των χορηγήσεων και των εγγυητικών επιστολών προς ένα πελάτη υπερβαίνει το 1/5 του Μετοχικού Κεφαλαίου και των Αποθεματικών της Τράπεζας [άρθρο 16 Ν. 5076/1931].

- Ελέγξτε την κανονική εξυπηρέτηση [ρευστοποίηση] των χορηγήσεων, σύμφωνα με τους όρους των εγκρίσεων και των αποφάσεων της Ν.Ε. Προσέξτε για τυχόν ανανεώσεις ή αναχορηγήσεις χωρίς έγκριση. Οι οριστικές καθυστερήσεις πρέπει να απεικονίζονται σε ιδιαίτερους λογαριασμούς.

- Εξετάστε αν υπάρχουν επαρκείς εξασφαλίσεις για την Τράπεζα και προσέξτε τα ακόλουθα:

(α) Ενέχυρα σε συναλλαγματικές κ.λπ.

- Πρέπει να εξετάζεται από την Τράπεζα η φερεγγυότητα των αποδεκτών, η κανονικότητα των προθεσμιών των συναλλαγματικών κ.λπ., η εμπορική προέλευση αυτών, το ποσοστό διαμαρτυρήσεων και επιστροφών συναλλαγματικών και γενικότερα η ποιοτική σύνθεση του χαρτοφυλακίου [βλ. σχετικά και παρ. 23.501].

(β) Ενέχυρα σε εμπορεύματα.

- Επαληθεύεται η ύπαρξη των ενεχυριασμένων εμπορευμάτων με καταμέτρηση [ενέχυρα υπό κλείδα, ενεχυροφυλακή, ενέχυρα σε ψυγεία] ή με γραπτή βεβαίωση της ΠΑΕΓΑΕ.
- Επίσης εξακριβώνεται με κάθε πρόσφορο τρόπο η ποιοτική κατάσταση των ενεχύρων.
- Ερευνάται η ύπαρξη προνομίων στα ενέχυρα [π.χ. υπέρ της ΑΤΕ] (βλ. και παρ. 23.502).
- (γ) Ενέχυρο σε φορτωτικές.
  - Ελέγχεται αν οι παραλήπτες των εμπορευμάτων είναι φερέγγυοι και η εκκρεμότητα των φορτωτικών είναι δικαιολογημένη (βλ. και παρ. 23.503).
- (δ) Ενέχυρο σε χρεόγραφα.
  - Ελέγχεται η ύπαρξη των χρεογράφων με καταμέτρηση ή γραπτή επιβεβαίωση από άλλες μονάδες ή Τράπεζες.
  - Υπολογίζεται η τρέχουσα χρηματιστηριακή αξία τους για να εκτιμάται η διασφαλιστική αξία που έχουν.
- (ε) Ενέχυρα σε απαιτήσεις
  - Ερευνάται αν έχει γίνει νομότυπη κοινοποίηση των συμβάσεων εκχωρήσεως στους τρίτους.
  - Εξετάζεται το ύψος της απαιτήσεως και το ρευστοποιήσιμο αυτής.
- (στ) Προσημειώσεις – Υποθήκες.
  - Εξετάζεται η νόμιμη και έγκυρη εγγραφή προσημειώσεων και υποθηκών [με βάση σχετικές βεβαιώσεις της Νομικής Υπηρεσίας]. Προσοχή αν περιλαμβάνονται και μηχανήματα οπότε απαιτείται κατάλληλη ρήτρα στο υποθηκικό συμβόλαιο (Ν. 4112/1929).
  - Εξετάζεται αν έγινε έλεγχος από Νομική Υπηρεσία ταυτίσεως των τίτλων ιδιοκτησίας των ενυπόθηκων ακινήτων.
  - Εξετάζεται αν υπάρχει πρόσφατη εκτίμηση της αξίας των ενυπόθηκων.
  - Ελέγχεται αν ενημερώνονται σχετικά οι λογαριασμοί τάξεως.
- (ζ) Εγγυήσεις.
  - Εξετάζεται αν η Τράπεζα ερευνά την ιδιότητα, την επιχειρηματική δραστηριότητα και περιουσία των εγγυητών.
  - Προσοχή για εγγυήσεις ανωνύμων εταιριών, αν προβλέπεται η παροχή τέτοιων από το καταστατικό τους.
- Ζητήστε τα πυρασφαλιστήρια για τα υπέγγυα κινητά ή ακίνητα περιουσιακά στοιχεία. Προσέξτε την ασφαλιζόμενη αξία σε σχέση με την τρέχουσα αξία αυτών. Στα ασφαλιστήρια έχει τεθεί όρος υπέρ της δανείστριας Τράπεζας σε περίπτωση ζημίας – αποζημιώσεως.
- Ζητήστε τις καταστάσεις τοκοπρομηθειών του τελευταίου πριν από τον έλεγχό σας τριμήνου και ελέγξτε για τους λογαριασμούς του δείγματός σας τα ακόλουθα:

- Αν έχουν καταχωρηθεί στη χρέωση των λογαριασμών των χορηγήσεων και έχουν πιστωθεί οι κατάλληλοι λογαριασμοί των εσόδων και των υποχρεώσεων για τον Ε.Φ.Τ.Ε.
  - Για ορισμένα κονδύλια τόκων από τα ανωτέρω προβείτε σε επαλήθευση των υπολογισμών των τόκων και των φόρων.
Φυσικά θα ελεγχθεί και το νόμιμο του επιτοκίου.
  - Αν οι τόκοι υπολογίζονται από τους υπαλλήλους της Τράπεζας ή σε όσες περιπτώσεις αυτό συμβαίνει πρέπει να υπάρχει έλεγχος των υπολογισμών και από άλλο υπάλληλο της Τράπεζας.
  - Προσοχή μήπως υπολογίζονται τόκοι πάνω σε ανεπίδεκτες εισπράξεως χορηγήσεις ή δεν έχουν υπολογιστεί τόκοι σε χορηγήσεις ασφαλούς εισπράξεως.
- Εξετάστε αν η Τράπεζα αποστέλλει συστηματικά κατά τρίμηνο αποστολές στους πελάτες για το ύψος του λογαριασμού τους και το ποσό των τόκων που χρεώθηκαν. Επίσης, εξετάστε αν λαμβάνει επαρκείς επιβεβαιώσεις.
  - Ζητήστε να επιβεβαιώσετε με απευθείας αλληλογραφία, κατά τα γνωστά, ορισμένα υπόλοιπα λογαριασμών, με ημερομηνία στο τέλος του τελευταίου πριν από τον έλεγχό σας τριμήνου. Τέτοιες επαληθεύσεις μπορεί να γίνουν για όλους τους λογαριασμούς χορηγήσεων προς πιστωτικά ιδρύματα.

7.5.1 Ειδικές οδηγίες ελεγκτικών διαδικασιών [χορηγήσεις]

- Προεξοφλήσεις.
  - Κατά την προεξόφληση μεταβιβάζεται στην Τράπεζα η κυριότητα των συναλλαγματικών και γραμματίων σε διαταγή με οπισθογράφηση και η Τράπεζα καταβάλλει στον πελάτη την παρούσα αξία, αν από την ονομαστική αφαιρεθούν οι ωφέλειες της Τράπεζας και άλλες επιβαρύνσεις. Τα προς προεξόφληση γραμμάτια ή συναλλαγματικές καταχωρούνται σε ειδικό έντυπο «πινάκιο τίτλων προς προεξόφληση» ή με ανάλογο τίτλο.
  - Επιλέξτε ορισμένους ακόμα λογαριασμούς πελατών από προεξοφλήσεις, αν αυτοί που περιλαμβάνονται στο δείγμα της παρ. 23.400 είναι λίγοι.
  - Ζητήστε να σας προσκομιστούν τα πινάκια των πρόσφατων προεξοφλήσεων, ώστε το άθροισμα αυτών να καλύπτει το χρεωστικό υπόλοιπο κάθε αντίστοιχου λογαριασμού.
  - Εξετάστε, αν τα πινάκια αυτά έχουν εγκριθεί από αρμόδιο προϊστάμενο και χαρτοσημανθεί νόμιμα.

- Ελέγξτε, αν οι συναλλαγματικές ή τα γραμμάτια που έληξαν έχουν εισπραχθεί και το προϊόν τους έχει αχθεί σε πίστωση του λογαριασμού.
- Ελέγξτε, αν οι ανωτέρω τίτλοι είναι προεξοφλημένοι, σύμφωνα με τις αποφάσεις της Ν.Ε. (π.χ. ΠΔΤΕ 779/26-5-86 προβλέπει διάρκεια μέχρι λήξη τους 5 μήνες].
- Συμφωνήστε το υπόλοιπο του λογαριασμού με την αξία των γραμματίων ή συναλλαγματικών που δεν έχουν εισπραχθεί. Προσέξτε για τυχόν γραμμάτια ή συναλλαγματικές που έληξαν και δεν έχουν εισπραχθεί. Εξετάστε, αν μεταφέρθηκαν σε λογαριασμούς καθυστερήσεων.
- Υπολογίστε δειγματοληπτικά μερικά προεξοφλήματα και διαπιστώστε, αν το επιτόκιο που εφαρμόστηκε είναι σύμφωνο με τις αποφάσεις της Ν.Ε. και ότι έχουν πιστωθεί οι κατάλληλοι λογαριασμοί εσόδων και φόρων.
- Λογαριασμοί εγγυημένοι με δικαιόγραφα (συναλλαγματικές, γραμμάτια]. Σε πρόσθετη πράξη ενεχυριάσεως καταχωρούνται όλα τα στοιχεία των δικαιογράφων που γίνονται δεκτά. Στον πελάτη χορηγείται ποσό που αντιστοιχεί στο 60-90% της ονομαστικής αξίας των δικαιογράφων, αναλόγως της φερεγγυότητας του πελάτη. Η Τράπεζα εισπράττει με την προσκόμιση των δικαιογράφων, τα δικαιώματα εισπράξεως αυτών. Το προϊόν της εισπράξεως των δικαιογράφων πιστώνεται στο λογαριασμό χορηγήσεως, ενώ τα μη εισπραττόμενα επιστρέφονται, συνήθως στον πελάτη. Τα διαμαρτυρικά και τυχόν άλλα έξοδα καταλήγουν, συνήθως, σε χρέωση των λογαριασμών χορηγήσεων.
  - Επιλέξτε ορισμένους ακόμη λογαριασμούς πελατών αυτής της κατηγορίας, αν αυτοί που περιλαμβάνονται στο δείγμα της παρ. 23.400 είναι λίγοι.
  - Ζητήστε, εκτός από τη σύμβαση χρηματοδοτήσεως, να τεθούν υπόψη σας οι πρόσθετες πράξεις ενεχυριάσεως των γραμματίων κ.λπ.
  - Διαπιστώστε ότι τα ενήμερα ενεχυριασμένα γραμμάτια καλύπτουν το υπόλοιπο του λογαριασμού και τα περιθώρια που έχουν καθοριστεί.
  - Επιλέξτε ορισμένα πινάκια ενεχυριασμένων δικαιογράφων και ελέγξτε αν εισπράχθηκαν οι προμήθειες εισπράξεως, τα έξοδα της Τράπεζας και ο σχετικός Ε.Φ.Τ.Ε. Επίσης ελέγξτε αν έχουν πιστωθεί οι κατάλληλοι λογαριασμοί εσόδων και φόρων.
  - Εξετάστε, αν οι συναλλαγματικές ή τα γραμμάτια που έληξαν και εισπράχθηκαν έχουν μεταφερθεί σε πίστωση των αντίστοιχων λογαριασμών χρηματοδοτήσεων.
  - Κατά την είσπραξη των αξιών εφαρμόζονται οι οδηγίες των πελατών της τράπεζας;

- Τα ενεχυριαζόμενα γραμμάτια ή συναλλαγματικές πρέπει να είναι διαρκείας όχι μεγαλύτερης από αυτήν που ορίζουν οι αποφάσεις της Ν.Ε. Επίσης, μεταξύ αυτών δεν πρέπει να περιλαμβάνονται γραμμάτια «ευκολίας».
- Τα σε ενέχυρο δικαιόγραφα πρέπει να απεικονίζονται σε λογαριασμούς τάξεως.
- Δάνεια με ενέχυρο εμπορεύματα.
Πέραν από την κύρια σύμβαση της χρηματοδοτήσεως νόμιμα χαρτοσημασμένης, πρέπει να καταρτίζεται πρόσθετη πράξη, στην οποία περιγράφονται τα σε ενέχυρο εμπορεύματα, ο χώρος φυλάξεώς τους κ.λπ.
- Επιλέξτε ορισμένους ακόμη λογαριασμούς αυτής της κατηγορίας, αν οι λογαριασμοί του δείγματος της παρ. 23.400 είναι λίγοι.
- Ελέγξτε, αν η αξία του ενεχύρου καλύπτει το χρεωστικό υπόλοιπο του λογαριασμού. Επίσης, αν η αξία του ενεχύρου προκύπτει από πρόσφατες αντικειμενικές εκτιμήσεις.
- Σε περιπτώσεις μερικών ή ολικών αποδόσεων των ενεχυριασμένων εμπορευμάτων πρέπει να εξοφλείται ανάλογο μέρος του δανείου.
- Διαπιστώστε την κανονική εξυπηρέτηση του δανείου και είσπραξη τοκοπρομηθειών κ.λπ.
- Διαπιστώστε την κανονική εξυπηρέτηση του δανείου και είσπραξη τοκοπρομηθειών κ.λπ.
- Διαπιστώστε, αν έχει καταρτισθεί πρόσθετη πράξη για το ενέχυρο, ελέγχεται περιοδικά από την Τράπεζα ποσοτικά, ποιοτικά και κατ' αξία με σύνταξη σχετικών εκθέσεων εκτιμήσεως και αν καλύπτεται με πυρασφαλιστήριο ή και άλλη κατάλληλη για το είδος του ενεχύρου ασφάλιση.
- Τα σε ενέχυρο εμπορεύματα πρέπει να απεικονίζονται σε λογαριασμούς τάξεως.
- Λογαριασμοί εγγυημένοι με φορτωτικά έγγραφα.
- Επιλέξτε ορισμένους ακόμη λογαριασμούς χορηγήσεων αυτής της κατηγορίας.
- Διαπιστώστε ότι έχει υπογραφεί σύμβαση δεόντως χαρτοσημασμένη στην οποία περιγράφονται τα φορτωτικά έγγραφα έναντι των οποίων γίνονται οι χρηματοδοτήσεις. Αν υπάρχουν συμβάσεις ανοικτού λογαριασμού τότε χρειάζονται πρόσθετες πράξεις.
- Ελέγξτε σε περίπτωση απλής προκαταβολής, αν έχουν προεισπραχθεί τα ποσά των τοκοπρομηθειών και φόρων, όπως και τα εισπρακτικά δικαιώματα και οι επί αυτών φόροι.
- Ελέγξτε αν πιστώθηκαν οι κατάλληλοι λογαριασμοί εσόδων και φόρων.

- Ελέγξτε, αν προσκομίσθηκαν τα απαραίτητα φορτωτικά έγγραφα και η χορήγηση που έγινε δεν υπερβαίνει το όριο που έχουν καθοριστεί από την Τράπεζα και τη Ν.Ε.
- Διαπιστώστε, αν η εξόφληση της χορηγήσεως έγινε μέσα στις προθεσμίες των αποφάσεων της Ν.Ε. (20 ημέρες + 10 ημέρες παράταση).
- Εξετάστε επίσης, αν η φορτωτική έχει οπισθογραφηθεί κατάλληλα και το εμπόρευμα που μεταφέρεται έχει ασφαλιστεί.
- Επίσης πρέπει να διαπιστώσετε αν ερευνάται από την Τράπεζα η φερεγγυότητα των παραληπτών και ότι σε περίπτωση φορτωτικών μη επιδεκτικών ενεχυριάσεως έχουν εκχωρηθεί οι απαιτήσεις των πελατών κατά των παραληπτών.
- Προσέξτε, αν δικαιολογείται τυχόν εκκρεμότητα των φορτωτικών εγγράφων.
- Σε περίπτωση που το εισπραχθέν ποσό είναι μεγαλύτερο της απλής προκαταβολής που χορηγήθηκε, βεβαιωθείτε ότι το επιπλέον ποσό μεταφέρθηκε σε πίστωση του πελάτη σε κατάλληλο λογαριασμό [π.χ. εισπράξεις για λογαριασμό τρίτων].
- Τα σε ενέχυρο φορτωτικά έγγραφα πρέπει να απεικονίζονται σε λογαριασμούς τάξεως.
- Λογαριασμοί εγγυημένοι με χρεόγραφα.
Στη σύμβαση καταγράφονται συνήθως ή σε πρόσθετη πράξη τα στοιχεία των σε ενέχυρο τίτλων. Οι τίτλοι αυτοί πρέπει να κατατίθενται στην τράπεζα έναντι αποδείξεως. Τα χρεόγραφα που γίνονται δεκτά όπως και το ύψος του χορηγούμενου δανείου ορίζεται από τη Ν.Ε. Αναγκαίες διαπιστώσεις για την κατηγορία αυτή των χορηγήσεων:
  - Η χρηματιστηριακή αξία πρέπει να καλύπτει το υπόλοιπο του λογαριασμού, λαμβανομένων υπόψη και των αποφάσεων της Ν.Ε.
  - Η εξόφληση των χορηγήσεων πρέπει να γίνεται μέσα στις προθεσμίες που ορίζουν οι αποφάσεις της Ν.Ε.
  - Επαλήθευση της υπάρξεως του ενέχυρου των χρεογράφων με καταμέτρηση ή από τη σχετική απόδειξη φυλάξεώς τους.
  - Η τράπεζα πρέπει να φροντίζει για την έγκαιρη είσπραξη των τοκομεριδίων και μερισμάτων των τίτλων αυτών και να φέρει σε πίστωση του λογαριασμού χορηγήσεως το προϊόν αυτών των εισπράξεων.
  - Προσοχή για ενέχυρα ιδίων μετοχών της Τράπεζας [άρθρο 17 παρ. 2 Ν. 2190/1920 – Απόκτηση ιδίων μετοχών εις ενέχυρο μέχρι 1/20 Μετοχικού Κεφαλαίου].
  - Τα σε ενέχυρο χρεόγραφα πρέπει να απεικονίζονται σε λογαριασμούς τάξεως.
- Χρηματοδότηση εισαγωγικού εμπορίου.

Πρέπει να ελέγχονται οι φάκελοι εισαγωγής (χρόνος αφίξεως εμπορεύματος) για να υπολογίζεται η επιτρεπόμενη διάρκεια της χρηματοδοτήσεως (2 μήνες για τρόφιμα και 1 μήνα για λοιπά είδη – ΥΔΣ 453/3/11-1-80). Προσοχή για εισαγωγές μη χρηματοδοτούμενων ειδών.

- Χρηματοδότηση σε ανοικτό λογαριασμό (κάλυψη λοιπών αναγκών σε κεφάλαια κινήσεως).

Η χρηματοδοτούμενη επιχείρηση πρέπει να έχει υποβάλλει επαρκή δικαιολογητικά στοιχεία για τις ανάγκες της σε κεφάλαια κινήσεως (Ισολογισμός, ταμιακό πρόγραμμα κ.λπ.).

- Χρηματοδότηση με ανοικτό τρεχούμενο λογαριασμό.
Η χρηματοδότηση των βιομηχανικών, βιοτεχνικών, εξορυκτικών, εξαγωγικών και καπνεμπορικών επιχειρήσεων για κεφάλαια κινήσεως κατά την κρίση των Τραπεζών και βάσει των δικαιολογητικών στοιχείων της παρ. 23.506.

- Μακροπρόθεσμα ή μεσοπρόθεσμα δάνεια για πάγιες εγκαταστάσεις. Μεσοπρόθεσμα 1-3 έτη και μακροπρόθεσμα πέραν των 3 ετών. Χορηγούνται σε βιομηχανικές, βιοτεχνικές, εξορυκτικές και καπνεμπορικές επιχειρήσεις, αν διαθέτουν μηχανικό εξοπλισμό.

- Χρηματοδότηση εμπορικών επιχειρήσεων για έκτακτες ανάγκες. Απαιτείται υπεύθυνη δήλωση ετησίου κύκλου πωλήσεων. Υπόκεινται σε ποσοτικό περιορισμό αυτές οι χρηματοδοτήσεις.

- Χορηγήσεις προς επαγγελματίες.
Η χρηματοδότηση επαγγελματιών σύμφωνα με τις αποφάσεις της Ν.Ε. είναι δυνατή με προεξόφληση συναλλαγματικών, ενέχυρο χρεογράφων κ.λπ. Επίσης, είναι δυνατή η χρηματοδότηση αυτών, χωρίς δικαιολογητικά μέχρι του ποσού που ορίζουν οι αποφάσεις της Ν.Ε. Επομένως, πέραν των ειδικών προϋποθέσεων που θέτει η Ν.Ε. δεν παρουσιάζονται άλλες ιδιορρυθμίες στον έλεγχο αυτής της κατηγορίας χορηγήσεων.

- Λογαριασμοί εγγυημένοι με διάφορες εγγυήσεις.
Ο έλεγχος αυτών των χορηγήσεων είναι ανάλογος με το είδος των εγγυήσεων. Ειδικότερα όταν οι χορηγήσεις καλύπτονται με εκχώρηση απαιτήσεων κατά του Ελληνικού Δημοσίου, π.χ. από επιστροφή τόκων λόγω εξαγωγών ή άλλες επιδοτήσεις, πρέπει να εξετάζεται η ύπαρξη συμβάσεως ενεχυριάσεως απαιτήσεως και η επίδοση αυτής με δικαστικό επιμελητή στον Υπουργό Οικονομικών. Επίσης, η εκχωρούμενη απαίτηση πρέπει να καλύπτει την χορήγηση. Για τις χορηγήσεις αυτής της μορφής απαιτείται έγκριση αρμοδίου οργάνου της Τράπεζας και να εμπίπτουν στις σχετικές αποφάσεις της Ν.Ε. Σε κατάλληλους λογαριασμούς πρέπει να απεικονίζονται οι εγγυήσεις αυτές.

- Λογαριασμοί βιοτεχνικών χορηγήσεων.

Οι βιοτεχνικές χορηγήσεις ενεργούνται με ένα από τους συνηθισμένους τρόπους, όπως με προεξόφληση συναλλαγματικών, με σύμβαση ανοικτού λογαριασμού ή δανείου κ.λπ.

Ειδικότερα σε ό,τι αφορά τις βιοτεχνικές χορηγήσεις που δίδονται με την εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου (Αποφ. Ν.Ε. 197/11/3-4-1978] πρέπει να ελέγχονται τα εξής:

- Ύπαρξη εγκρίσεως της Υποεπιτροπής Βιοτεχνικών πιστώσεων αλλά και του αρμοδίου οργάνου της Τράπεζας.
  - Εφαρμογή των όρων και προϋποθέσεων των ανωτέρω εγκρίσεων.
  - Λήψη των εξασφαλίσεων που ορίζει η εγκριτική απόφαση και όσων κρίνονται απαραίτητες για το τμήμα της χορηγήσεως που δεν καλύπτεται από την εγγύηση του Δημοσίου.
  - Κανονική εξυπηρέτηση των χορηγήσεων, κατά τους όρους των εγκρίσεων.
  - Σε περίπτωση καθυστερήσεων κίνηση της διαδικασίας εισπράξεως από το Δημόσιο.
- Λογαριασμοί χορηγήσεων εξαγωγικού εμπορίου.
 Η χρηματοδότηση του εξαγωγικού εμπορίου έχει πολλές μορφές. [Κεφάλαιο κινήσεως, πάγιες εγκαταστάσεις, προεξόφληση συναλλαγματικών εξωτερικού από εξαγωγές, ειδικές χρηματοδοτήσεις για ορισμένα προϊόντα εξαγόμενα στην αλλοδαπή κ.λπ.].
 Πέραν του ελέγχου που επιβάλλεται στις χορηγήσεις εξαγωγικού εμπορίου που είναι ο ίδιος με τον έλεγχο των άλλων χορηγήσεων, εξετάζονται ιδιαιτέρως και τα εξής:
- Ύπαρξη συμβάσεως δεόντως χαρτοσημασμένη όπως και εγκρίσεις του αρμοδίου οργάνου της Τράπεζας. Η χρηματοδότηση πρέπει να επιτρέπεται σύμφωνα με τις αποφάσεις της Ν.Ε.
  - Ελέγξτε αν επιβλήθηκαν όλες οι προβλεπόμενες νόμιμες συνέπειες σε περίπτωση μη πραγματοποιήσεως της εξαγωγής (βλ. και παρακάτω κατάπτωση ποινικών ρητρών].
  - Συσχετίστε το υπόλοιπο του λογαριασμού χρηματοδότησης με τις συμβάσεις ενεχυριάσεως απαιτήσεων κατά οίκων του εξωτερικού από ενέγγυες πιστώσεις ή κεκλεισμένες πράξεις.
  - Για την προχρηματοδότηση απαιτείται κεκλεισμένη πράξη ή γραπτή συμφωνία παραγγελίας.
  - Εφαρμογή επιτοκίου αναλόγως σταδίου προχρηματοδοτήσεως [Βιομηχανία – Βιοτεχνία 6 και 4 μήνες, Εμπόριο 4 και 1 μήνας].
  - Κατάπτωση ποινικών ρητρών μετά τη λήξη – οριστικά- της προθεσμιακής προχρηματοδοτήσεως.
  - Εξόφληση προχρηματοδοτήσεων από προϊόν χρηματοδοτήσεως φορτωτικών εγγράφων εξαγωγής (ΠΔ 127/2-11-82, αποφ. Ε.Ν. και Π.Θ. 31/6/9-1-83).

- **Ενέγγυες πιστώσεις εσωτερικού.**
 Το κατάστημα που ανοίγει την πίστωση, δίδει εντολή στον ανταποκριτή του να καταβάλει σε τρίτο πρόσωπο ορισμένο ποσό με την παραλαβή πλήρους σειράς φορτωτικών εγγράφων, που καθορίζονται σε ειδικό κλειδαριθμημένο έγγραφο, τηλεγράφημα, telex κ.λπ.
 Οι ενέγγυες πιστώσεις εσωτερικού διακρίνονται σε Ανακλητές, Ανέκκλητες και Βεβαιωμένες. Από την Τράπεζα εισπράττονται προμήθεια βεβαιώσεως, προμήθεια εκτελέσεως, πάγια προμήθεια πλέον ταχυδρομικών – τηλεφωνικών εξόδων λόγω παρατάσεως ή τροποποιήσεως της πιστώσεως, τόκος και προμήθεια χορηγήσεως επί του ακάλυπτου μέρους της πιστώσεως. Τηλεγραφικά, Ταχυδρομικά και άλλα έξοδα, όπως και Ε.Φ.Τ.Ε. πάνω στα προαναφερόμενα. Τα ποσοστά των επιτοκίων και των προμηθειών καθορίζονται με αποφάσεις της Ν.Ε.
 Επειδή ορισμένοι πελάτες παρουσιάζουν συχνή κίνηση ενέγγυων πιστώσεων εσωτερικού, η διενέργεια της εργασίας αυτής μπορεί να γίνει και μέσω ανοικτού λογαριασμού χορηγήσεως, οπότε οι τοκοπρομήθειες στο ακάλυπτο μέρος λογίζονται κατά τρίμηνο, όπως και στις άλλες χορηγήσεις.
 Στις απαραίτητες ελεγκτικές διαδικασίες για την κατηγορία αυτών των χορηγήσεων περιλαμβάνονται:
  - Διαπίστωση της υπάρξεως συμβάσεως (διάρκεια και όροι αυτής), φορτωτικών εγγράφων και παρακολουθήσεως αυτής μέχρι εξοφλήσεως.
  - Επαλήθευση περιθωρίου που εισπράχθηκε. Παραμένει άτοκο μέχρι ημερομηνίας εκτελέσεως της πιστώσεως.
  - Δειγματοληπτική επαλήθευση ωφελειών και εξόδων της Τράπεζας και διαπίστωση της καταχωρήσεώς τους στους οικείους κατά περίπτωση λογαριασμούς.
 Η προχρηματοδότηση του πωλητή – φορτωτή του εμπορεύματος επιτρέπεται κατά τους όρους των αποφάσεων της Ν.Ε. Πρέπει όμως το κατάστημα που χρηματοδοτεί να έχει λάβει όλα τα απαραίτητα διασφαλιστικά μέτρα εισπράξεως της προχρηματοδοτήσεως. Πέραν αυτών, ο έλεγχος και αυτής της μορφής χορηγήσεως δεν διαφέρει από τον έλεγχο των χορηγήσεων γενικώς.
- **Ειδικές χορηγήσεις**
 Πρόκειται για πλασματικές χορηγήσεις. Τα ποσά αυτών απεικονίζονται αντίστοιχα – αντίθετα στο λογαριασμό Ειδικές Καταθέσεις. Οι λογαριασμοί αυτοί δημιουργούνται για να εξασφαλίσουν κάλυμμα για την έκδοση εγγυητικών επιστολών. Οι λογαριασμοί αυτοί των ειδικών χορηγήσεων και καταθέσεων

πρέπει να παρουσιάζουν ίσα και αντίθετα υπόλοιπα. Οι λογαριασμοί αυτοί δεν εκτοκίζονται.

- Δάνεια καταναλωτικής πίστωσης.
  - Υπογραφή συμβάσεως που έχει χαρτοσημανθεί νόμιμα.
  - Διαπίστωση υπάρξεως τιμολογίου πώλησεως ειδών διαρκείας προς το πιστούχο και για τις ανάγκες αυτού (ατομικές και οικογενειακές).
  - Χορήγηση που δεν υπερβαίνει το 80% της αξίας του τιμολογίου,
  - Κανονική εξυπηρέτηση του δανείου.
  - Λήψη επαρκών εξασφαλίσεων.
  - Ορθή απεικόνιση των εσόδων των ανωτέρω δανείων.

Πιστωτικά δελτία (κάρτες).

- Μελέτη των όρων συμβάσεως μεταξύ Τράπεζας και οργανισμού διαχείρισεως των πιστωτικών δελτίων.
- Έπαρξη αιτήσεως / συμβάσεως του πελάτη – κατόχου πιστωτικού δελτίου (Συνήθως υποβάλλεται στον οργανισμό διαχείρισεως των δελτίων μέσω της Τράπεζας).
- Πιστωτικό όριο κάθε δελτίου έχει οριστεί από την Ν.Ε.
- Έλεγχος – δειγματοληπτικός – λογαριασμού δοσοληψιών μεταξύ Τράπεζας και οργανισμού διαχείρισεως πιστωτικών δελτίων βάσει δικαιολογητικών στοιχείων και σύμφωνα με τους όρους της σχετικής συμβάσεως.
- Κανονική εξυπηρέτηση των χορηγήσεων αυτής της μορφής και επισήμανση τυχόν καθυστερήσεων.
- Έλεγχος υπολογισμού των εσόδων και ορθή λογιστική απεικόνιση αυτών, όπως και των απαιτήσεων από πιστωτικά δελτία.
- Στεγαστικά δάνεια.

Ορισμένες Τράπεζες – ειδικευμένες – χορηγούν στεγαστικά και άλλα συναφή με αυτά δάνεια, συνήθως μακροπρόθεσμα. Οι αντικειμενικές επιδιώξεις του ελέγχου για τα δάνεια αυτά δεν διαφέρουν (βλ. σχετικά παρ. 23.1]. Όμως κατά τον έλεγχο πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και τα εξής:

  - Κανονισμός χορηγήσεως στεγαστικών και συναφών δανείων ή ειδικές νομοθετικές διατάξεις.
  - Απαραίτητα δικαιολογητικά για την έγκριση και τη λήψη του δανείου.
  - Σύμβαση δανείου και σύμβαση υποθήκης.
  - Υπολογισμός και είσπραξη διαφόρων εξόδων.
  - Υπολογισμός τόκων, προμηθειών, φόρων και λοιπών επιβαρύνσεων και ορθή λογιστική απεικόνιση αυτών.
  - Κανονική εξυπηρέτηση του δανείου, επισήμανση τυχόν καθυστερήσεων και πιθανόν απωλειών.
  - Ορθή λογιστική απεικόνιση των δανείων.

Δάνεια επενδύσεων.

Τα δάνεια αυτά χορηγούνται συνήθως από εξειδικευμένες Τράπεζες και παράλληλα με τις βασικές αντικειμενικές επιδιώξεις του ελέγχου (βλ. παρ. 23.1), που ισχύουν για όλες τις κατηγορίες δανείων, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και τα εξής:

- Κανονισμός χορηγήσεως δανείων επενδύσεων ή ειδικές νομοθετικές διατάξεις.
- Απαραίτητα δικαιολογητικά στοιχεία για την έγκριση, τη λήψη και την εκταμίευση του δανείου.
- Ειδικές εγκρίσεις και αποφάσεις διαφόρων κρατικών οργάνων κ.λπ., όπου χρειάζεται.
- Σύμβαση δανείου και σύμβαση παραχωρήσεως υποθήκης ή και άλλων εξασφαλίσεων.
- Υπολογισμός και είσπραξη εξόδων.
- Υπολογισμός τόκων, προμηθειών, φόρων κ.λπ. και ορθή λογιστική απεικόνιση αυτών.
- Κανονική εξυπηρέτηση του δανείου, καθυστερήσεις και απώλειες.
- Ορθή λογιστική απεικόνιση των δανείων.

7.5.2 Οδηγίες ελεγκτικών διαδικασιών για τις καθυστερήσεις και επισφαλής χορηγήσεις.

Κατά τον έλεγχο των χορηγήσεων σε μια μονάδα της Τράπεζας προσέξτε:

- Αν δόσεις χορηγήσεων που έχουν λήξει από μακρού χρόνου έχουν μεταφερθεί στις οριστικές καθυστερήσεις
  - Αν κατά το κλείσιμο των λογαριασμών για τη μεταφορά τους στις οριστικές καθυστερήσεις υπολογίστηκαν τόκοι μέχρι την ημερομηνία του κλεισίματος.
  - Αν υπολογίζονται τόκοι καθυστερήσεως (υπερημερίας) από την έναρξη κάθε καθυστερήσεως.
  - Αν το κλείσιμο του λογαριασμού έχει γνωστοποιηθεί στον οφειλέτη – πελάτη με δικαστικό επιμελητή και έχουν γίνει οι κατάλληλες αναγγελίες και στη Διοίκηση της Τράπεζας.
  - Μήπως ανατοκίζονται οι τόκοι υπερημερίας; (εξετάστε αν αυτό επιτρέπεται, γιατί υπάρχουν διαφορετικές απόψεις και πρακτικές).
- Ζητήστε για τις σε καθυστέρηση απαιτήσεις – αν ο αριθμός αυτών είναι μεγάλος, τότε για τις σημαντικότερες από αυτές – να τεθούν υπόψη σας οι αντίστοιχες εξασφαλίσεις αυτών. Για τις εμπράγματα εξασφαλίσεις βεβαιωθείτε από τα σχετικά πιστοποιητικά των Υποθηκοφυλακείων και ζητήστε τις πιο πρόσφατες αντικειμενικές

εκτιμήσεις της αξίας τους. Προβείτε στις κατάλληλες συγκρίσεις και εκτιμήσεις, για τυχόν πιθανές απώλειες.

- Ζητήστε να τεθούν υπόψη σας οι καταστάσεις ή οι πίνακες που καταρτίζει η μονάδα για τη Διοίκηση της Τράπεζας, μια ή περισσότερες φορές το χρόνο, σχετικά με τις καθυστερήσεις, τις εξασφαλίσεις και τις πιθανολογούμενες απώλειες.

Προβείτε σε κατάλληλες συγκρίσεις με τα στοιχεία της δικής σας έρευνας. Κρατήστε σχετικές σημειώσεις, αναγκαίες για τον έλεγχο που θα κάνετε στη Διοίκηση / τέλος χρήσεως.

- Ελέγξτε, αν οι καταλογιζόμενοι στις καθυστερήσεις απαιτήσεις τόκοι καλύπτονται επαρκώς από τις εμπράγματες εξασφαλίσεις. Προσέξτε μήπως διογκώνονται τα αποτελέσματα με τόκους που δεν καλύπτονται από εμπράγματες εξασφαλίσεις και είναι πολύ πιθανό να μην εισπραχθούν.

- Ζητήστε να ελέγξετε την ακρίβεια των προτάσεων, για απόσβεση ορισμένων ανεπίδεκτων εισπράξεως απαιτήσεων, που κάνει η μονάδα προς τη Διοίκηση. Ελέγξτε επίσης μήπως μεταξύ των καθυστερημένων ιδίως από μακρού χρόνου, υπάρχουν και άλλες που πρέπει να αποσβεστούν.

- Προσέξτε ιδιαίτερος, αν υπολογίστηκαν αναδρομικά τόκοι σε καθυστερημένες απαιτήσεις, που είχε διακοπεί ο εκτοκισμός στις περιπτώσεις εισπράξεως τους ή νέου διακανονισμού αυτών.

- Προσέξτε επίσης τις λογιστικές εγγραφές για την απεικόνιση της εισπράξεως αποσβεσμένης απαιτήσεως.

- Στο τέλος της χρήσεως / Στη Διοίκηση / ζητήστε τις καταστάσεις ή τους πίνακες που συντάσσουν οι μονάδες για τις καθυστερημένες απαιτήσεις, τις εξασφαλίσεις και τις πιθανές απώλειες. Προσέξτε τυχόν παρεμβάσεις της Διοικήσεως, ως προς την εκτίμηση του συνολικού ύψους των πιθανών απωλειών. Συγκρίνατε αυτό με το ποσό της σχηματισμένης προβλέψεως (βλ. σχετικά στον τίτλο 35).

7.5.3 Οδηγίες ελεγκτικών διαδικασιών για τις Εγγυητικές Επιστολές.

Οι εγγυητικές επιστολές διακρίνονται σε τρεις κατηγορίες, ανάλογα με τους κινδύνους που αναλαμβάνονται με αυτές [Κατηγορία Α = τυπικού περιεχομένου π.χ. συμμετοχή σε διαγωνισμό, Κατηγορία Β = ουσιαστικού περιεχομένου π.χ. καλή εκτέλεση, Κατηγορία Γ = ουσιαστικού περιεχομένου π.χ. ανάληψη προκαταβολών]. Η Τράπεζα προς εξασφάλιση λαμβάνει, κατά κανόνα, κάλυμμα που μπορεί να είναι ολόκληρο από μετρητά, ή ολόκληρο από χορήγηση της Τράπεζας. Ειδικές Χορηγήσεις – Ειδικές καταθέσεις ή με το συνδυασμό των ανωτέρω δύο περιπτώσεων ή και εμπράγματες εξασφαλίσεις. Η Τράπεζα

λαμβάνει προμήθεια που υπολογίζεται κατά αδιαίρετο τρίμηνο. Στην προμήθεια αυτή υπολογίζεται και Ε.Φ.Τ.Ε.

- Οροι και διαδικασία εκδόσεως εγγυητικών επιστολών.
  - Οι Τράπεζες οφείλουν να τηρούν τους ακόλουθους όρους, για την έκδοση εγγυητικών επιστολών.
    - Ο ενδιαφερόμενος πελάτης πρέπει να υποβάλλει στην Τράπεζα αίτηση και υπεύθυνη δήλωση, με σκοπό να εξακριβωθεί πλήρως η αιτία για την οποία ζητείται η έκδοση της εγγυητικής επιστολής, ώστε να αποφεύγεται έκδοση εγγυητικής επιστολής που δεν επιτρέπεται από τους κανόνες της Ν.Ε. [Απ Ν.Ε. 975/2/12-7-56].
    - Καταχώρηση των εκδιδόμενων εγγυητικών επιστολών στο Μητρώο εγγυητικών επιστολών προς το Δημόσιο και Ν.Π.Δ.Δ. ή στο Μητρώο εγγυητικών επιστολών προς ιδιώτες, Ν.Π.Ι.Δ. κ.λπ. Η καταχώρηση στα μητρώα δεν καταργεί τη λογιστική παρακολούθηση των εγγυητικών στους λογαριασμούς τάξεως.
    - Τήρηση αρχείου των αιτήσεων μετά των δικαιολογητικών και ενός αντιγράφου της εγγυητικής επιστολής.
 Τα στοιχεία που πρέπει να καταχωρούνται στο μητρώο ορίζονται στην απόφαση 975/1956 της Νομισματικής Επιτροπής. Πρέπει να τονιστεί ότι για κάθε Τράπεζα έχει οριστεί ανώτατο όριο εγγυητικών επιστολών προς το Δημόσιο και τα Ν.Π.Δ.Δ. και κάθε εγγυητική επιστολή δεν μπορεί να υπερβαίνει το 10% του ανωτάτου ορίου και να υπάρχει σε αυτή δήλωση ότι η Τράπεζα δεν έχει υπερβεί το ανώτατο όριο με την έκδοση αυτής της εγγυητικής επιστολής. [Σχετική απόφαση Υπουργού Οικονομικών 1666915/2570/17-11-1977].
 Επίσης οι Τράπεζες είναι υποχρεωμένες να ζητούν από τον πελάτη τους υπεύθυνη δήλωση ότι δεν έχει οφειλές σε Τράπεζα από κατάπτωση εγγυητικής επιστολής [Απ Ν.Ε. 1276/7/28-3-63].
- Γενικές περιπτώσεις απαγορεύσεως εκδόσεως εγγυητικών επιστολών.
  - Για το ίδιο πρόσωπο καθ' υπέρβαση 1/5 Μετοχικού Κεφαλαίου και Αποθεματικών της Τράπεζας, λαμβανομένων υπόψη και των τυχόν χορηγήσεων (άρθρο 16 Ν. 5076/1931).
  - Για μέλος του Δ.Σ. της Τράπεζας, εκτός αν παρέχονται επαρκείς εμπράγματα ασφάλειες ή υπάρχει ειδική απόφαση της Γ.Σ. των μετόχων [Απ Ν.Ε. 975/2/12-7-56].
  - Για εξασφάλιση εξοφλήσεως εξωτραπεζικών δανείων ή εκτελέσεως συμβάσεων μέσω των οποίων επιτυγχάνεται εξωτραπεζική χρηματοδότηση [Απ. Ν.Ε. 975/2/12-7-56].
  - Για εξασφάλιση εντός προθεσμίας καταβολής αξίας ειδών πωλούμενων με πίστωση (Ν.Ε. 975/1956).

- Για εξασφάλιση καταβολής αξίας αγοραζομένων από την αλλοδαπή με πίστωση [N.E. 975/1956].
(Οι ανωτέρω απαγορεύσεις αίρονται, αν ο εντολέας καταθέσει κάλυμμα 100% τοις μετρητοίς ή ομολογίες Δ.Ο.Α. ή Δ.Ε.Η. ή Ο.Τ.Ε.).
- Κατά την καταμέτρηση των εντύπων αξίας, σύμφωνα με τον Οδηγό Προγράμματος Καταμετρήσεων και Λογιστικών επαληθεύσεων (τίτλος 19), έχετε κρατήσει σημειώσεις ποιες είναι οι εγγυητικές επιστολές (έντυπα) που έχουν παραλάβει τελευταία από την διαχείριση των εντύπων αξίας οι αρμόδιοι για την έκδοση εγγυητικών υπάλληλοι. Εξετάστε ποιες από αυτές δεν έχουν χρησιμοποιηθεί.
- Ζητήστε το φάκελο (αρχείο) των αντιγράφων των εγγυητικών επιστολών, όπου ταξινομούνται κατ' αύξοντα αριθμό και κρατήστε σημειώσεις για όσες εγγυητικές δεν βρεθούν. Ζητήστε από τους αρμοδίους προϊσταμένους να ερευνηθούν οι περιπτώσεις αυτές και να σας γνωρίσουν το αποτέλεσμα.
- Προβείτε σε λογιστική συμφωνία των λογαριασμών τάξεως για τις εγγυητικές επιστολές. (Στη συμφωνία αυτή περιλαμβάνεται και η συμφωνία των μερίδων των πελατών με τα αντίστοιχα αναλυτικά ισοζύγια των περιληπτικών λογαριασμών τάξεως). Αντιπαραβάλετε, για ορισμένες μερίδες πελατών, τις απεικονιζόμενες σε αυτές εγγυητικές επιστολές με τα αντίγραφα των εγγυητικών (που είναι σε ισχύ).
- Καταρτίσατε πίνακα εγγυητικών επιστολών προς έλεγχο, που θα επιλέξετε δειγματοληπτικά. Πρέπει στο δείγμα αυτό να περιλαμβάνονται οι σημαντικότερες από απόψεως ύψους και να επεκτείνεται το δείγμα και στις τρεις κατηγορίες εγγυητικών, όπως αναφέρεται στην παρ. 23.7. Για τις εγγυητικές επιστολές του δείγματος ελέγξτε:
  - Αίτηση και υπεύθυνη δήλωση πελάτη για την αιτία εκδόσεως της εγγυητικής.
  - Υπεύθυνη δήλωση πελάτη ότι δεν έχει οφειλές από κατάπτωση εγγυητικής (N.E. 1276/1963).
  - Σύμβαση μεταξύ πελάτη και Τράπεζας νομίμως χαρτοσημασμένης.
  - Έγκριση αρμοδίων για την έκδοση της εγγυητικής [Δ/νση Υποκαταστήματος, περιφερειακή Διεύθυνση, Διοίκηση κ.λπ.].
  - Λήψη αναγκαίων εξασφαλίσεων.
  - Καταχώρηση εγγυητικής στο οικείο μητρώο (Δημόσιο – ΝΠΔΔ ή ιδιώτες – ΝΠΠΔ).
  - Λογιστική ενημέρωση των οικείων λογαριασμών τάξεως.
  - Τήρηση αποφάσεων Νομισματικής Επιτροπής.
  - Υπολογισμός προμηθειών (νόμιμα ποσοστά, χρονική περίοδος).
  - Λογιστική καταχώρηση των προμηθειών στους οικείους λογαριασμούς εσόδων, αλλά και σε χρέωση λογαριασμού

- απαιτήσεως κατά του πελάτη. Τήρηση της αρχής της αυτοτέλειας των χρήσεων. Προσοχή για τον Ε.Φ.Τ.Ε.
- Πρέπει να βεβαιώνεται (π.χ. πρωτοκόλληση) ο χρόνος επιστροφής των εγγυητικών. Προβείτε σε σχετική διαπίστωση και ενημέρωση του μητρώου, του λογαριασμού και του αρχείου για την επιστροφή.
  - Προσέξτε ότι η λογιστικοποίηση των προμηθειών των εγγυητικών επιστολών δεν πρέπει να γίνεται κατά την είσπραξη αυτών, γιατί παραβιάζεται η αυτοτέλεια των χρήσεων.
  - Πρέπει να παρακολουθούνται λογιστικά οι οφειλόμενες από τους πελάτες προμήθειες. Ελέγξτε την παλαιότητα των οφειλών αυτών με επισκόπηση των σχετικών λογαριασμών και προσδιορίστε τυχόν επισφάλειες.
  - Διαπιστώστε ότι για τα μη εξοφλούμενα ποσά των προμηθειών λογίζονται τόκοι πλέον Ε.Φ.Τ.Ε. [Οι τόκοι λογίζονται μετά την παρέλευση του τριμήνου για το οποίο οι προμήθειες των εγγυητικών]. Οι τόκοι αυτοί είναι έσοδα και πρέπει να απεικονίζονται και στους οικείους λογαριασμούς εσόδων.
  - Οι προμήθειες παραγράφονται ύστερα από 5 έτη από τη λήξη του έτους στο οποίο λογίστηκαν. Προσέξτε την ύπαρξη τέτοιων περιπτώσεων.
  - Οι εγγυητικές επιστολές που κατέπεσαν πρέπει να απεικονίζονται στις απαιτήσεις από χορηγήσεις και μάλιστα στο λογαριασμό καθυστερήσεων.
- Προβείτε σε σχετική διαπίστωση. Οι πιθανές απώλειες από καταπεσούσες εγγυητικές προσδιορίζονται μαζί με αυτές των χορηγήσεων.

7.5.4 Οδηγίες ελεγκτικών διαδικασιών για τις Απαιτήσεις από Τραπεζικές εργασίες κ.λπ.

Η Τράπεζα πέραν των απαιτήσεων από τις χορηγήσεις έχει και άλλες που προκύπτουν από τις ποικίλες τραπεζικές εργασίες που κάνει. Μια σύντομη ενδεικτική απαρίθμηση αυτών:

- Απαιτήσεις από προμήθειες εγγυητικών επιστολών.
- Απαιτήσεις από προμήθειες διαχειρίσεως τίτλων τρίτων.
- Απαιτήσεις από προμήθειες διαχειρίσεως λοιπών περιουσιακών στοιχείων.
- Απαιτήσεις από προμήθειες διαθέσεως, εξοφλήσεως, ανανεώσεως χρεογράφων εκδόσεως τρίτων.
- Απαιτήσεις από προμήθειες κατά της Τράπεζας Ελλάδος (ανακαταθέσεις σε συνάλλαγμα κ.λπ.).
- Απαιτήσεις από ενοικιάσεις θυρίδων θησαυροφυλακίου.

- Απαιτήσεις κατά Ανταποκριτών εσωτερικού.
  - Έξοδα εισπρακτέα (π.χ. Δικαστικά, Διαμαρτυρικά, Χαρτόσημα κ.λπ.).
  - Λοιπές απαιτήσεις.
  - Η επαλήθευση των απαιτήσεων αυτών μπορεί να στηρίζεται στα δικαιολογητικά στοιχεία που θεμελιώνουν την απαίτηση (π.χ. Προμήθειες εγγυητικών επιστολών, ενοίκια θυρίδων κ.λπ.) ή σε απ' ευθείας αλληλογραφία, κατά τα γνωστά (π.χ. Λογαριασμός Ανταποκριτών Εσωτερικού).
- Συνεπώς, ο έλεγχος των ανωτέρω απαιτήσεων πρέπει να περιλαμβάνει, σε γενικές γραμμές τα ακόλουθα:
- Λογιστικές συμφωνίες ειδικών και περιληπτικών λογαριασμών.
  - Αιτία δημιουργίας των λογαριασμών αυτών.
  - Παλαιότητα υπολοίπων και ρευστοποιήσιμο αυτών. Προσδιορισμός τυχόν επισφαλειών.
  - Αλληλογραφία για επαλήθευση ή έλεγχος δικαιολογητικών στοιχείων, κατά περίπτωση.

7.5.5 Οδηγίες ελεγκτικών διαδικασιών για τις Απαιτήσεις κατά πελατών (Μέρος Β')

Οι λογαριασμοί των χορηγήσεων που απεικονίζονται στις οικονομικές καταστάσεις της Τράπεζας, προκύπτουν από τη συνάθροιση των αντίστοιχων λογαριασμών που τηρούν το Κεντρικό, τα Υποκαταστήματα ή και η Διοίκηση μιας Τράπεζας, σε ειδικές και ελάχιστες περιπτώσεις. Συνεπώς πρέπει να γίνει η σχετική επαλήθευση για τα κονδύλια των χορηγήσεων, αλλά και των άλλων απαιτήσεων από τραπεζικές εργασίες, όπως και των εγγυητικών επιστολών (λογαριασμοί τάξεως).

- Ειδικότερα πρέπει να εξεταστεί η επεξεργασία από τη Διοίκηση των στοιχείων των καθυστερήσεων και των επισφαλειών, που υποβάλλουν τα διάφορα καταστήματα ή υποκαταστήματα, σε αυτή. Δηλαδή πρέπει να εξετάζονται προσεκτικά όλες οι μεταβολές που γίνονται από τη Διοίκηση.
- Όσον αφορά την πρόβλεψη που πρέπει να σχηματίζεται, για τις πιθανές απώλειες, σημειώνονται τα εξής:
  - Προς εξεύρεση των καθαρών κερδών των Τραπεζών επιτρέπεται να ενεργείται έκπτωση ποσοστού επί του ποσού του ετήσιου μέσου όρου των πραγματικών χορηγήσεων των Τραπεζών, ως το ποσό τούτο προκύπτει από τις μηνιαίες λογιστικές καταστάσεις των Τραπεζών.
  - Πραγματικές χορηγήσεις νοούνται οι απαιτήσεις από κεφάλαια και εγγεγραμμένους τόκους, όχι οι επισφαλείς ή μη εισπραξιμοί

τόκοι των επισφαλών ή μη παραγωγικών απαιτήσεων, τους οποίους οι Τράπεζες δικαιούνται να μην εμφανίζουν ή εγγράφουν στα βιβλία τους, αλλά έχουν την υποχρέωση να αποδεικνύουν ότι πρόκειται για τόκους τέτοιας κατηγορίας. Στις πραγματικές χορηγήσεις δεν περιλαμβάνονται τα δάνεια προς το Δημόσιο και τα ΝΠΔΔ, τα δάνεια που είναι εγγυημένα από το Δημόσιο και οι καταθέσεις σε άλλες Τράπεζες.

- Το ποσοστό αυτό ορίζεται σε 20/00 για τις κατά Ν. 3221/1924 Κτηματικές Τράπεζες (εξαιρουμένων των χορηγήσεων προς ξενοδοχεία και τουριστικές επιχειρήσεις για τις οποίες ισχύει 1%), σε 2% για τις Τράπεζες Επενδύσεων και σε 1% για τις λοιπές Τράπεζες (ΑΝ 396/1968 άρθρο μόνο, ΝΔ 34/1968 άρθρο 11 παρ. 2, Ν.Δ. 1321/1972 άρθρο 14 παρ. 5 και ΝΔ 116/1973 άρθρο 8 παρ. 1). (Επίσης άρθρο 93 παρ. 4 Π.Δ. 129/1989 Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος).
  - Ελέγξτε τον οριστικό πίνακα των πιθανών επισφαλειών με βάση τους αντίστοιχους πίνακες των διαφόρων καταστημάτων, τις σημειώσεις που έχετε από τον έλεγχο των καταστημάτων ως προς τις επισφάλειες, τις τροποποιήσεις που επέφερε η Διοίκηση και το βάσιμο της αιτιολογίας αυτών των τροποποιήσεων.
  - Ελέγξτε τον υπολογισμό του ποσοστού που αναγνωρίζει ο νόμος για σχηματισμό σχετικής προβλέψεως.
  - Συγκρίνατε σχηματισμένη πρόβλεψη με ύψος πιθανών επισφαλειών. Προβείτε στις δέουσες υποδείξεις και ενέργειες σε περίπτωση ανεπάρκειας των προβλέψεων.
  - Ελέγξτε, αν εφαρμόζονται οι διατάξεις διαθέσεως ποσοστού καταθέσεων για βιοτεχνικά δάνεια [Απ ΝΕ 197/11/3-4-78] (10% των σε δρχ. πάσης φύσεως καταθέσεων ιδιωτών, Δημοσίων Επιχειρήσεων και Οργανισμών ως και των καταθέσεων Ταχυδρ. Ταμιευτηρίου και Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων – βλ. παρ. 20.510].
Επίσης ελέγξτε, αν εφαρμόζονται οι διατάξεις διαθέσεως ποσοστού των καταθέσεων (10,5%) που με βάση την απόφαση Υπ. 285/3/27-11-81 και ΠΔΤΕ 380/13-7-84, διατίθεται για τη χρηματοδότηση δημοσίων επιχειρήσεων – βλ. και παρ. 20.510.
- Ελέγξτε, αν το σύνολο των μακροπροθέσμων χορηγήσεων (διάρκεια 4 ετών και άνω) υπερβαίνει το 25% του συνόλου των σε δρχ. και συνάλλαγμα καταθέσεων ιδιωτών, δημοσίων οργανισμών (πλην ταμιακής διαχειρίσεως, καταθέσεων Ταχυδρ. Ταμιευτηρίου και Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων) προσαυξημένου με το 25% των καταθέσεων προθεσμίας και Ταμιευτηρίου υπό προειδοποίηση όπως και των μακροπροθέσμων κεφαλαίων τους (κεφαλαίου και δανείων). [Απ. Ν.Ε. 1509/14-9-68]. (Δεν επιτρέπεται υπέρβαση του 25%).

Επίλογος – Συμπεράσματα

Συμπερασματικά θα λέγαμε ότι το κύριο ενδιαφέρον των τραπεζικών εργασιών μετατοπίζεται στις αναπτυγμένες και αναδυόμενες αγορές συναλλάγματος, χρήματος και κεφαλαίου, αλλά και στην εξυπηρέτηση ξένων πελατών.

Ο μεγάλος όγκος των συναλλαγών τους, κυρίως σε παροχή υπηρεσιών, απαιτεί την αναλυτική παρακολούθηση των τραπεζικών τμημάτων και των τραπεζικών προϊόντων σε Εθνικό και διεθνές δίκτυο με ιδιαίτερους λογαριασμούς ουσίας, αλλά και σε μεγάλο βαθμό με ιδιαίτερους λογαριασμούς τάξεως

Έτσι λοιπόν, ο στόχος του ελέγχου και των διαδικασιών που περιγράψαμε, είναι να δώσει τη δυνατότητα στον ελεγκτή να διαμορφώσει γνώμη αναφορικά με την ορθή παρουσίαση της οικονομικής θέσης και των αποτελεσμάτων της ελεγχόμενης μονάδας, όπως αυτά εμφανίζονται στις αντίστοιχες χρηματοοικονομικές καταστάσεις της. Η γνώμη αυτή θα αποτελέσει την βασική και πλέον σημαντική ενότητα της έκθεσης του ορκωτού ελεγκτή, η οποία στο σύνολό της συνιστά και το βασικότερο προϊόν του ελέγχου. Η έκθεση αυτή απευθύνεται, κατά κύριο λόγο, στους τωρινούς μετόχους επενδυτές της τράπεζας, αλλά ενδιαφέρει και τόσους άλλους τρίτους με τωρινή ή μέλλουσα σχέση όπως πιστωτές, εφορία, υπαλλήλους, άλλες τράπεζες, επενδυτές, κ.λ.π. Εννοείται ότι οι τρίτοι αυτοί στηρίζονται στην ανεξαρτησία των ελεγκτών για την αξιοπιστία και χρησιμότητα της έκθεσης.

Τέλος, θα λέγαμε, ότι με την ελεγκτική στις Τράπεζες παρέχεται αξιοπιστία των στοιχείων της λογιστικής και δυνατότητα συγκρισιμότητας αυτών των στοιχείων. Διευκολύνεται έτσι η συνεννόηση μεταξύ των οικονομικών μονάδων. Απλουστεύεται τόσο η κατάρτιση οικονομικών αναλύσεων και μελετών, όσο και ο κάθε είδους έλεγχος, που γίνεται όμως και περισσότερο αποτελεσματικός. Οι διάφοροι πιστωτικοί οργανισμοί ασκούν επιτυχέστερη πιστωτική πολιτική, ενώ στο φορολογικό και οικονομικό σύστημα τα στοιχεία γίνονται περισσότερο ρεαλιστικά.-

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική.

Απόστολος Μακρής, *Προληπτικός και Κατασταλτικός Έλεγχος Πιστοδοτήσεων*, Εμπορική Τράπεζα, Αθήνα 1999

Βασίλειος Ι. Λουμιώτης, *Θέματα Εφαρμοσμένης Λογιστικής & Ελεγκτικής των Τραπεζών*, Σταμούλης, Αθήνα 2002

Γεώργιος Κόντος, *Τραπεζική Λογιστική*, Αθήνα 2001.

Δρ. Νικόλαος Πρωτοψάλτης, *Οδηγός προγράμματος Ελέγχου τραπεζών*, Αθήνα 1991.

Δ. Καούνης, *Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο*, Αθήνα 1999.

Ε. Σακέλλης, *Το Κλαδικό Λογιστικό Σχέδιο των Τραπεζών*, Βρυκούς Ε.Ε., Αθήνα 1993.

Κων. Κάντζου, *Ελεγκτική θεωρία και πρακτική*, Α. Σταμούλης, Αθήνα 1995.

Παναγιώτης Βασ. Παπαδέας, *Τραπεζικές Εργασίες & Παράγωγα*, Π.Παπαδέας, Αθήνα 2001.

Παναγιώτης Βασ. Παπαδέας, *Τραπεζική Λογιστική*, Π. Παπαδέας, Αθήνα 1994.

Σ. Ψυχομάνης, *Τραπεζικό Δίκαιο*, Σάκκουλας Ο.Ε., Θεσσαλονίκη 1997.

Ξενόγλωσση.

Brown C., Mallet D., Taylor M., *Banks, Accountancy books* (ICAEW), London 1993.

Beattie V., Casson P., Dale R., *Banks and Bad Debts*, John Wiley, West Sussex 1994

Hitchins J., Hogg M., Mallet D., *Banking, An Industry Accounting and Auditing Guide*, Accountancy Books (ICAEW), London.